

**Helyi
Esélyegyenlőségi
Program**

Sopron Megyei Jogú Város Önkormányzata

2022 - 2027

Tartalom

Bevezetés	3
A település bemutatása	4
Értékeink, küldetésünk.....	9
Célok.....	10
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE).....	11
1. Jogszabályi háttér bemutatása	11
2. Stratégiai környezet bemutatása.....	14
3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége	16
4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység.....	43
5. A nők helyzete, esélyegyenlősége	73
6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége	80
7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége.....	92
8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása	105
9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága.....	109
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT).....	109
1. A HEP IT részletei	110
2. Összegző táblázat – A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT) ...	113
3. Megvalósítás	129
4. Elfogadás módja és dátuma.....	129

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)

Bevezetés

2003-ban - az Európai Unió csatlakozás előszobájában - az Országgyűlés elfogadta az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvényt, megerősítve a Magyarország Alkotmányában korábban deklarált célokat, meghatározta a védendő csoportok körét, a hátrányos megkülönböztetés formáit és egyben intézkedéseket fogalmazott meg a diszkrimináció elleni küzdelem terén. Hazánkban 2005-ben kezdte meg működését az egyenlő bánásmód követelményének érvényesülését ellenőrző intézmény, az Egyenlő Bánásmód Hatóság.

2004-ben, az Európai Unióhoz való csatlakozás által Magyarország elkötelezte magát az Európai Unió egyenlő bánásmóddal, esélyegyenlőséggel és társadalmi befogadással kapcsolatos jogszabályainak és politikájának figyelemmel kísérése és maradéktalan érvényre juttatása mellett.

Összhangban az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 2021. 06. 30-án módosított 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet alapján megjelent Belügyminisztérium „Módszertani útmutató a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szempontjaihoz és a program felülvizsgálatához” című dokumentum szerint átdolgozva, Sopron Megyei Jogú Város Önkormányzata Helyi Esélyegyenlőségi Programban rögzíti az esélyegyenlőség érdekében szükséges feladatokat.

Az önkormányzat vállalja, hogy az elkészült és elfogadott Esélyegyenlőségi Programmal összehangolja a település más dokumentumait¹, valamint az önkormányzat fenntartásában lévő intézmények működtetését. Vállalja továbbá, hogy az Esélyegyenlőségi Program elkészítése során bevonja partneri kapcsolatrendszerét, különös tekintettel a köznevelés állami és nem állami intézmény fenntartóira. A dokumentum a jelen helyzetelemzéssel az Esélyegyenlőségi Program megalapozását szolgálja.

Jelen esélyegyenlőségi program tartalma egy városi szintű átfogó, a vonatkozó jogszabályok alapján készített esélyegyenlőségi szempontú helyzetelemzés, mely különböző ágazatok, szektorok vizsgálatára terjed ki. Ilyenek a város területi felosztása, demográfiai jellemzői, képzettség alakulása és eloszlása, foglalkoztatottság, szociális helyzet és különböző szociális ellátások, lakhatás problémái, oktatás-nevelés kérdései, iskolázottság, egészségügy (alapellátás és szakellátás), közszolgáltatások, illetve egyéb szolgáltatások akadálymentes elérhetősége, kisebbségek (bolgár, német, horvát), népesség helyzete, valamint civil szervezetek működése.

Helyzetfeltáráskor a feltérképezett problémák, hiányok, lakossági szükségletek nyomán, valamint a rendelkezésre álló statisztikai adatbázisok értékelésével a helyi esélyegyenlőségi fórum munkacsoportjának koordinációjával a vizsgált szektorokra kiterjedő, a feltárt problémáknak megfelelően beavatkozási akcióterv készült. A könnyebb áttekinthetőség és nyomon követhetőség érdekében, valamint az akciótervek megvalósulási vizsgálatait elősegítendő az adatok és feladatok a kitűzött célok, és az elérésükhöz szükséges beavatkozások, illetve tevékenységek, a teljesülésüket mutató indikátorok, valamint a felelősök és a határidők, a potenciális források, a szöveges bemutatás mellett táblázatos formában is rögzítésre kerültek.

Az esélyegyenlőségi program alapidokumentum elkészítésével az Önkormányzatnak két fő célkitűzése is teljesült. Az egyik az esélyegyenlőségi helyzetelemzés valós, feltárt problémái mellett egy

¹Gazdasági Program 2020-2025, SMJV Szociális Szolgáltatástervezési koncepciójának felülvizsgálata (2021), Településszerkezeti terv, Integrált Településfejlesztési Stratégia, Integrált Területi Program

eredményorientált akcióterv létrejött, mely Sopron város polgárai számára a feltérképezett összes területen hosszútávon megalapozza és biztosítja esélyeik egyenlőségét. Másik fontos célkitűzés a Polgármesteri Hivatal által benyújtott és benyújtandó pályázatok esélyegyenlőségi követelményrendszerének maximális kielégítése, biztosítva ezzel a pályázati csatornákon való részvétel mellett a minél magasabb fokú eredményességet is.

A helyi esélyegyenlőségi programmal kapcsolatos aktuális állapot-, illetve helyzetfeltárást többféle módszerrel, kutatási technikával közelítettük meg. A munkákat megelőzően feltérképeztük és behatóan tanulmányoztuk a vonatkozó jogszabályi hátteret, törvényi rendelkezéseket, valamint áttekintettük Sopron Megyei Jogú Város meglévő és hatályos esélyegyenlőségi dokumentumait: a dokumentummal kapcsolatos korábbi helyzetelemzéseket, felméréseket, kapcsolódó közgyűlési határozatokat és a rendelkezésre álló szakmai anyagokat. Ezen túlmenően felhasználtuk a KSH aktuális adatbázisát, az Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszerből (TEIR) származó, rendelkezésünkre álló adatokat.

A település bemutatása

Sopron megyei jogú város Győr-Moson-Sopron megyében, a Soproni járás székhelye. Magyarország nyugati határa mellett, az Alpoknál, Bécstől 60 km-re, Budapesttől 220 km-re, Pozsonytól 65 km-re található. A Soproni-hegység és Fertő tó melletti Balfi-dombság között, az Ikva patak völgyében épült.

Közúton a város az M1-es autópályához csatlakozó M85-ös autóúton, a Balatonedericcsel összekötő 84-es számú főúton, vonattal pedig a GYSEV 8-as számú Győr-Sopron vasútvonalán érhető el. Közúti és vasúti határállomás Ausztriába.

Sopron a Leghűségesebb Város /Civitas Fidelissima/. Ezt jelképezi Sopron szimbólumán, a Tűztorony déli oldalán található Hűségkapu, mely az 1921-es népszavazás emlékét idézi fel. Sopron római neve Scarbantia, német elnevezése Ödenburg.

A patinás, régi házak látványa és a számos múzeum nyújtotta élmény miatt Sopron a "Múzeumok városa" illetve a "Múzeum város" nevet érdemelte ki, melyek évről-évre látogatók tömegeit vonzzák. A múlt értékeinek ápolását a város ismert köz- és magángyűjteményei tanúsítják.

Műemlékekben a második leggazdagabb település Magyarországon, műemléki és épített barokk és egyéb középkori gazdagsága, zenei, valamint kulturális élete belföldön-külföldön egyaránt jelentős vonzerő. A művészetek számos területén, így a képzőművészet, a zene, az irodalom, a színháztudomány körében alkotott értékeket megcsodálhatjuk a múzeumokban és kiállítótermekben. A kulturális értékeket a ma élő művészek tovább gyarapítják. Az előbbi szempontok figyelembe vételével állítják össze a város fesztivál-, kulturális- és kiállítási programját.

A várost határoló természeti környezet - üdítő, gyógyító hatású alpesi levegő, erdős hegyoldalak sétaútvonalai, kilátói, forrásai, a Fertő közelsége - Sopront valóban hazánk egyik legszebb, legkellemesebb gyógyító-, és üdülőhelyévé avatja. A Károly-kilátóból szép kilátás nyílik a Fertő-tóra és a környező dombokra, hegyekre. A várostól délre eső dombvidék, a Lőverek, magában foglalja Sopron legelőkelőbb üdülő negyedét is a csendes erdők, fenyvesek, tölgyesek mellett. Egyik jellemző növénye a késő nyáron és kora ősszel nyíló erdei ciklámen.

Sopron Megyei Jogú Város Integrált Településfejlesztési Stratégiájának (2014-2020) elkészítésekor, a helyzetfeltárást során bebizonyosodott, hogy Sopron környezetéből kiemelkedő vonzáscentrum

szerepet tölt be. Egyik legnagyobb erőssége, hogy lezárt határ menti helyzetűvé válása, határon átvezető-útjainak elvágása ellenére, egy mesterségesen gátolt közegben is megőrizte térség-szervező erejét; elérhetőségének javítását követően a város jelentős fejlődés előtt áll. Sopront természetföldrajzi pozíciója, térségének városhálózata, történelmi hagyományai, települési adottságai egyaránt határon átnyúló térségi központ szerepkörre determinálják.

Sopron Megyei Jogú Város területi felosztása

A városi és városrészi elemzéseknél némileg előrelépést jelentett, hogy bizonyos területeken már a 2011-es népszámlálás adataira is támaszkodhattunk. Mindemellett azonban városi szinten sokszor frissebb adatok is rendelkezésünkre álltak, ezért több esetben az átfogó elemzéseknél azokat használtuk. Amennyire a lehetőségeink engedték, a rendelkezésünkre álló adatokat igyekeztünk a népszámlálás adataival hatékonyan összehangolni.

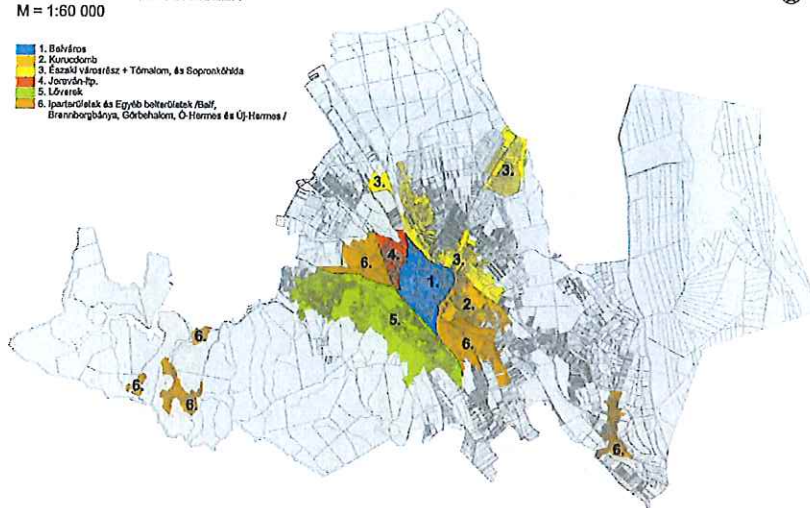
Sopron Megyei Jogú Város Integrált Településfejlesztési Stratégiájában (2014-2020) a történetileg kialakult városi területek adottságainak részletes elemzése alapján az alábbi városrészek kerültek elhatárolásra:

1. Belváros;
2. Kurucdomb;
3. Északi városrész + Tómalom és Sopronkőhida;
4. Jereván lakótelep;
5. Lőverek;
6. Iparterületek és Egyéb belterületek (Balf, Brennbergbánya, Görbehalom, Ó- és Új-hermes).

Soproni demográfiai adatok

SOPRON MJV - VÁROSRESZEEK
M = 1:60 000

- 1. Belváros
- 2. Kunckoró
- 3. Császárváros + Tómalom, és Sopronkőháza
- 4. Jorvándó
- 5. Lővén
- 6. Jászóváros és Egyéb belterületi Raktár, Ártéri, Ártéri, Ó-Hermes és Új-Hermes / Ártéri, Ártéri, Ó-Hermes és Új-Hermes /

A lakónépesség változása

1. számú táblázat - Lakónépesség száma az év végén

Év	Fő (TS 001)	Változás
2016	62 246	bázis év
2017	62 454	100,33%
2018	62 671	100,35%
2019	63 065	100,63%
2020	62 900	99,74%
2021	61 559	97,87%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

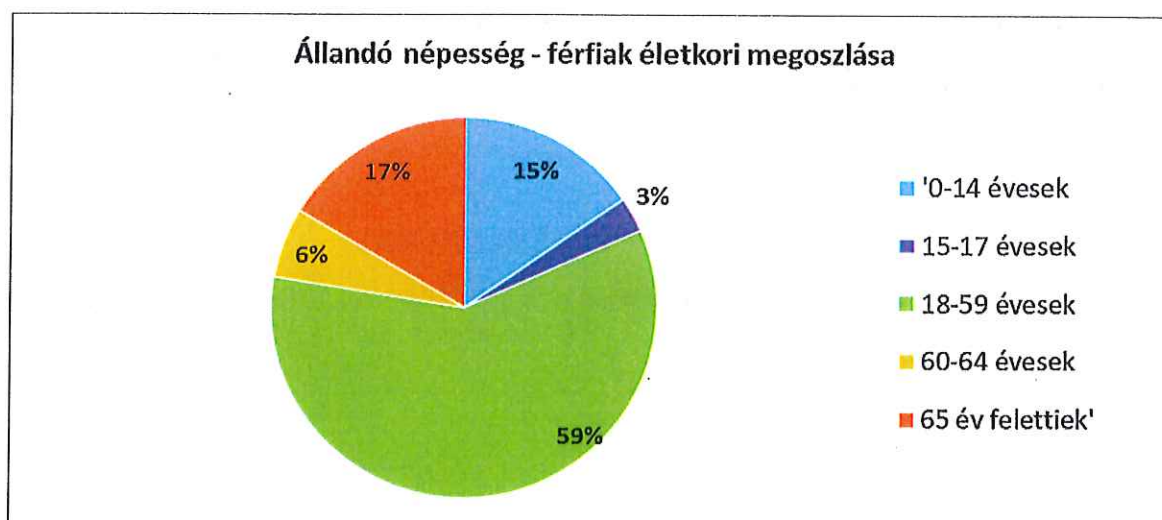
A táblázatból láthatjuk, hogy a lakónépesség száma nagyjából stagnál. 2016-tól 2019-ig a lakónépesség száma kismértékű emelkedést mutat, mely folyamat 2020-ra megfordult.

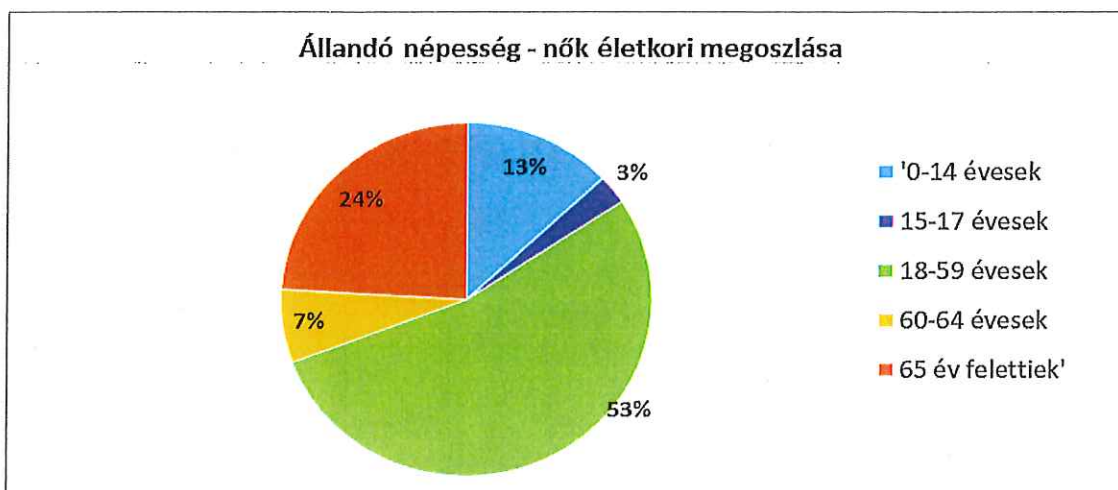
2. számú táblázat - Állandó népesség összetétele nemek és korcsoportok szerint (2019)

Korcsoport	Fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)	
	Férfiak	Nők	Összesen (TS 003)	Férfiak (TS 005)	Nők (TS 007)
Állandó népesség száma (férfiak TS 004, nők TS 006)	27 488	30 565	58053	47,35%	52,65%
0-2 évesek (összes száma TS 008, aránya TS 009)			1 510	2,60%	
0-14 éves (férfiak TS 010, aránya TS 011; nők TS 012, aránya TS 013)	4 209	3 971	8180	7,25%	6,84%
15-17 éves (férfiak TS 014, aránya TS 015; nők TS 016, aránya TS 017)	822	816	1638	1,42%	1,41%
18-59 éves (férfiak TS 018, aránya TS 019; nők TS 020, aránya TS 021)	16 295	16 357	32652	28,07%	28,18%
60-64 éves (férfiak TS 022, aránya TS 023; nők TS 024, aránya TS 025)	1 636	2 064	3700	2,82%	3,56%
65 év feletti (férfiak TS 026, aránya TS 027; nők TS 028, aránya TS 029)	4 526	7 357	11883	7,80%	12,67%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A táblázatból kiolvasható a lakónépesség eloszlása nemek, illetve korcsoportok szerint. A kimutatás több korcsoportot vizsgál, melyek 0-14 évesek, 15-17 évesek, 18-59 évesek, 60-64 évesek és a 65 év felettek.

Öregedési index

3. számú táblázat - Öregedési index

Év	65 év feletti állandó lakosok száma (fő) (TS 026 és TS 028 összesen)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő) (TS 010 és TS 012 összesen)	Öregedési index % (TS 030)
2016	11 063	8 520	129,85%
2017	11 274	8 424	133,83%
2018	11 587	8 329	139,12%
2019	11 883	8 180	145,27%
2020	12 058	7 909	152,46%
2021	12 234	7 654	159,84%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

2016 után a 65 év feletti állandó lakosok száma folyamatos növekedést, míg a 0-14 éves korcsoport létszáma folyamatos csökkenést mutat. Az öregedési index alapján Sopron az idősödő települések közé tartozik, így kiemelkedő figyelmet kell fordítani az idősek ellátásának megszervezésére, valamint a családok gyermekvállalásának intézményes elősegítésére.

Állandó vándorlások egyenlege

4. számú táblázat - Belföldi vándorlások

Év	Állandó oda-, és elvándorlások különbségének 1000 állandó lakosra vetített száma (fő) (TS 031)
2016	5,19
2017	1,38
2018	0,70
2019	2,23
2020	-0,24
2021	n.a.

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A belföldi népességvándorlás a népesség országon belüli térbeli, földrajzi mozgását követi nyomon, hiszen az egyes területeken a népesség száma nemcsak a természetes születésből és halálozásból adódóan változik, hanem a népesség vándorlása miatt is.

Jellege szerint a belföldi vándorlás lehet:

- állandó: amikor állandó lakhely-változtatás történik, azaz valaki véglegesen más településre költözik
- ideiglenes: amikor az állandó lakhely fenntartásával költözik el valaki egy másik településre, és ott tartózkodási helyet létesít. Tovább bonyolítja a besorolást, hogy ideiglenes vándorlásnak minősül az is, ha valaki az egyik tartózkodási helyről egy másik tartózkodási helyre költözik.

A statisztikai adatokból láthatjuk, hogy Sopronban a lakónépesség ide-, illetve elvándorlása nincs arányban egymással, melynek oka a Sopronba települő családok magas száma, illetve a határ közelsége miatti külföldi munkavállalás lehetősége. A városunkba történő odavándorlás szinte teljes egészét ezzel magyarázhatjuk. A városunkból történő elvándorlásnak elsődleges oka, hogy a Sopron vonzáskörzetében munkát találó családok egy része nem városunkban, hanem a vonzáskörzethez tartozó falvakban vásárol végső letelepedési szándékkal ingatlant. Ezt igazolja, hogy a soproni járás településeinek állandó lakossága folyamatosan nő.

Természetes népességfogyás, illetve -szaporodás

5. számú táblázat - Természetes szaporodás	
Év	Az élve születések és halálozások különbözetének 1000 lakosra vetített száma (fő) (TS 032)
2016	-1,10
2017	-2,44
2018	-2,67
2019	-2,55
2020	-5,37
2021	n.a.

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A népesség változására minimális mértékben gyakorol hatást a természetes népességszaporulat, illetve a születésekhez képest magasabb halálozási arány.

Értékeink, küldetésünk

Sopron Megyei Jogú Város elsődleges értékei az összetartozás és fejlődés eszméi köré rendeződnek. Célunk a szolidáris és összetartó társadalom megteremtése az esélyegyenlőség biztosításával, mindennemű hátrányos megkülönböztetés visszaszorításával, a társadalmi szakadék megszüntetésével. Célunk mindemellett összehangolni az oktatási, a szociális, az egészségügyi és a foglalkoztatási célokat.

Küldetésünk egyrészt, hogy a város polgárai és közösségei számára az eltérő kultúrájú és hátrányos helyzetű csoportok társadalmi befogadása elsődleges értéket képviseljen, másrészt, hogy az esélyegyenlőség kérdése és problémaköreinek feltárása ne csak holmi eszme és válogatott cél legyen, hanem részévé váljon mindennapjainknak. Ezzel párhuzamosan célunk, hogy a

környezetünkben esetlegesen diszkriminációt elszenvedett és elszenvedő emberek, a hátrányos helyzetű polgárok kivétel nélkül; mint a többségi társadalom tagjai, részeseivé és kezdeményezőivé váljanak a változásnak.

Munkánk során elsődleges küldetésünk a helyi oktatás, egészségügy, szociális szféra, gyermekvédelem, településfejlesztés és közművelődés területén dolgozó szakemberek aktív bevonása a problémafeltárásba.

Célok

A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja

Sopron Megyei Jogú Város Önkormányzata az Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja:

- az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét,
- a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét,
- a diszkriminációmentességet,
- a szegregációmentességet,
- a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket. A köznevelési intézményeket – az óvoda kivételével – érintő intézkedések érdekében együttműködik az intézményfenntartó központ területi szerveivel (Soproni Tankerületi Központtal),
- a társadalmi integrációt, a kohézió erősítését és előmozdítását.

A feltárt problémák komplex kezeléséhez szükséges a helyben érintett hátrányos helyzetű csoportok bevonása, a települések közötti együttműködések kialakítása.

A HEP helyzetelemző részének célja

Elsődleges célunk számba venni a 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdésében nevesített, esélyegyenlőségi szempontból fókuszban lévő célcsoportokba tartozók számát és arányát, valamint helyzetét a településen.

Emellett célunk a célcsoportba tartozókra vonatkozóan áttekinteni a szolgáltatásokhoz történő hozzáférésük alakulását, valamint feltárni a problémákat.

További célunk meghatározni ezen csoportok esélyegyenlőségét elősegítő feladatokat, illetve azokat a területeket, melyek fejlesztésre szorulnak az egyenlő bánásmód érdekében.

A célok megvalósításának lépéseit, azok forrásigényét és végrehajtásuk tervezett ütemezését a HEP intézkedési terve (HEP IT) tartalmazza.

A HEP IT célja

Célunk a helyzetelemzésre építve olyan beavatkozások részletes tervezése, amelyek konkrét elmozdulásokat eredményeznek az esélyegyenlőségi célcsoportokhoz tartozók helyzetének javítása szempontjából.

További célunk meghatározni a beavatkozásokhoz kapcsolódó kommunikációt.

Szintén célként határozzuk meg annak az együttműködési rendszernek a felállítását, amely a programalkotás és végrehajtás során biztosítja majd a megvalósítás, nyomon követés, ellenőrzés-értékelés, kiigazítás támogató strukturális rendszerét.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE)

1. Jogszabályi háttér bemutatása

Az Alaptörvény 4. módosításával bekerült a XV. cikk (4) pontjaként „Magyarország az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás megvalósulását külön intézkedésekkel segíti.”

A helyi esélyegyenlőségi program elkészítését az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (továbbiakban: Ebktv.) előírásai alapján végeztük.

A program elkészítésére vonatkozó részletszabályokat a törvény végrehajtási rendeletei,

- a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról” szóló 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet „2.A helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének szempontjai” fejezete és 2021. 07. 01. napjától hatályos módosítása
- a Belügyminisztérium honlapján megjelent „Módszertani Útmutató a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szempontjaihoz és a program felülvizsgálatához” alapján alkalmaztuk, különös figyelmet fordítva
- a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Mötv.)
- a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.)
- a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Flt.)
- a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (továbbiakban: nemzetiségi törvény)
- az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (továbbiakban: Eütv.)
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyvt.)
- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény (továbbiakban: Nkntv.)
- a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény
- a támogatott döntéshozatalról szóló 2013. évi CLV. törvény előírásaira.

Az Ebktv.-ben foglalt helyi esélyegyenlőségi programok intézkedései kapcsolódnak a következőkben felsorolt, EU és nemzeti szintű stratégiákhoz, ágazati politikákhoz: EU 2020 stratégia, Nemzeti Reform Program 2022, Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030, „Legyen jobb a gyerekeknek!” Nemzeti Stratégia (2007-2032), Új Roma Stratégia (2019-2030), Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024), Időügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022) és (2023-2024), Országos Foglalkoztatási Program (2015-2025).

Az alábbiakban röviden bemutatjuk a helyi esélyegyenlőségi program elkészítését előíró jogszabályi környezetet, illetve az esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő szabályozást mind országos, mind helyi szinten.

1.1. Nemzetközi nyilatkozatok és egyezmények, melyek az emberi jogok, az antidiszkrimináció érvényesülését az esélyegyenlőség előmozdítását szolgálják

- **Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata (ENSZ, 1948.)** Magyarország ratifikálása: 1955.
- **Nemzetközi egyezmény a faji megkülönböztetés valamennyi formájának kiküszöböléséről (ENSZ, 1965.)** Magyarország ratifikálása: 1969. évi 8. törvényerejű rendelet a faji

megkülönböztetés valamennyi formájának kiküszöböléséről New Yorkban 1965. december 21-én elfogadott nemzetközi egyezmény kihirdetéséről.

- **Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya (ENSZ, 1966.)** Magyarország ratifikálása: 1976. évi 8. törvényerejű rendelet az Egyesült Nemzetek Közgyűlése XXI. ülészakán, 1966. december 16-án elfogadott Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya kihirdetéséről.
- **Gazdasági, Szociális és Kulturális Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya (ENSZ, 1966.)** Magyarország ratifikálása: 1976. évi 9. törvényerejű rendelet az Egyesült Nemzetek Közgyűlése XXI. ülészakán, 1966. december 16-án elfogadott Gazdasági, Szociális és Kulturális Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya kihirdetéséről.
- **Egyezmény a nőkkel szemben alkalmazott hátrányos megkülönböztetések (diszkrimináció) minden formájának kiküszöböléséről (ENSZ, 1979.)** Magyarország ratifikálása: 1982. évi 10. törvényerejű rendelet a nőkkel szembeni megkülönböztetés minden formájának felszámolásáról 1979. december 18-án New Yorkban elfogadott egyezmény kihirdetéséről.
- **Egyezmény a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó büntetések vagy bánásmódok ellen (ENSZ, 1984.)** Magyarország ratifikálása: 1988. évi 3. törvényerejű rendelet a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó büntetések vagy bánásmódok elleni nemzetközi egyezmény kihirdetéséről.
- **Egyezmény a gyermek jogairól (ENSZ, 1989.)** Magyarország ratifikálása: 1991. évi LXIV. törvény a Gyermek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény kihirdetéséről.
- **A Fogyatékosággal élő személyek jogairól szóló Egyezmény (ENSZ, 2006.)** Magyarország ratifikálása: 2007. 07. 20.
- **Egyezmény az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről (Emberi jogok Európai Egyezménye, Európa Tanács, 1950.)** Magyarország ratifikálása: 1993. évi XXXI. törvény az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény és az ahhoz tartozó nyolc kiegészítő jegyzőkönyv kihirdetéséről.
- **Európai Szociális Karta (Európa Tanács, 1961; 1996.)** Magyarország ratifikálása: 1999. évi C. törvény az Európai Szociális Karta kihirdetéséről.
- **Európai Egyezmény a kínzás és az embertelen vagy megalázó büntetések vagy bánásmód megelőzéséről (Európa Tanács, 1987; 1995.)** Magyarország ratifikálása: 1994. 03. 01. 1995. évi III. törvény a Strasbourgban, 1987. november 26-án kelt, a kínzás és az embertelen vagy megalázó büntetések vagy bánásmód megelőzéséről szóló európai egyezmény kihirdetéséről.
- **Regionális vagy kisebbségi nyelvek európai kartája (Európa Tanács, 1992.)** Magyarország ratifikálása: 1998. 03. 01.
- **Keretegyezmény a nemzeti kisebbségek védelméről (Európa Tanács, 1995.)** Magyarország ratifikálása: 1999. évi XXXIV. törvény az Európa Tanács Nemzeti Kisebbségek Védelméről szóló, Strasbourgban, 1995. február 1-jén kelt Keretegyezményének kihirdetéséről.
- **Alapvető Jogok Kartája (Európai Unió, 2000.)**
- **Lisszaboni Szerződés**

1.2. Magyarországi jogi szabályozás

1.2.1. Magyarország Alaptörvénye

Az Alaptörvény II. cikke kimondja, hogy „Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg.”

Az Alaptörvény XV. cikke pedig az alábbiakról rendelkezik:

„(1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.

(2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.

(3) A nők és a férfiak egyenjogúak.

(4) Magyarország az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás megvalósulását külön intézkedésekkel segíti.

(5) Magyarország külön intézkedésekkel védi a családokat, a gyermekeket, a nőket, az időseket és a fogyatékkal élőket.”

1.2.2. Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény

A törvény elismeri minden ember jogát ahhoz, hogy egyenlő méltóságú személyként élhessen, azon szándékától vezérelve, hogy hatékony jogvédelmet biztosítson a hátrányos megkülönböztetést elszenvedők számára, kinyilvánítva azt, hogy az esélyegyenlőség előmozdítása elsősorban állami kötelezettség. Az egyenlő bánásmód követelménye a kötelezettekől azt kívánja meg, hogy tartózkodjanak minden olyan magatartástól, amely bizonyos tulajdonságaik alapján egyes személyek vagy személyek egyes csoportjaival szemben közvetlen vagy közvetett hátrányos megkülönböztetést, megtorlást, zaklatást vagy jogellenes elkülönítést eredményez. A jogszabály eljárási rendelkezéseket biztosít a jogsértésekkel szembeni fellépéshez, továbbá meghatározza az esélyegyenlőség előmozdítására vonatkozó alapvető szabályokat. A törvény az egyenlő bánásmód követelményének szektorális kérdéseire is kitér, ennek megfelelően egyaránt foglalkozik a foglalkoztatásban, a szociális biztonság és az egészségügy területén, az oktatásban vagy a lakhatási ügyekben, illetve az áruk forgalma és a szolgáltatások igénybevétele során megjelenő hátrányos megkülönböztetéssel. A törvény az esélyegyenlőséggel kapcsolatban keretszabályozás kialakítására tesz kísérletet. Céljai elsősorban nem a normatív szabályozás megalkotása által, hanem konkrét, a hátrányok kiegyenlítését segítő intézkedések végrehajtásával érhetők el. A területet érintő szabályozásnak ennek megfelelően az a feladata, hogy olyan keretet biztosítson ezen állami intézkedéseknek, amelyek a közösségi erőforrások leghatékonyabb felhasználását teszik lehetővé.

1.2.3. Az esélyegyenlőségi program elkészítésére vonatkozó szabályozók és a hátrányos helyzetű célcsoportokat érintő jogszabályok

Sopron Megyei Jogú Város esélyegyenlőségi programját Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény előírásai alapján készítettük. A program elkészítésére vonatkozó részletszabályokat a törvény végrehajtási rendeletei, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról” szóló **321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet** „2. A helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének szempontjai” fejezete és a a Belügyminisztérium honlapján megjelent „Módszertani Útmutató a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szempontjaihoz és a program felülvizsgálatához” alapján alkalmaztuk, különös figyelmet fordítva az alábbi jogszabályok előírásaira:

- **2011. évi CLXXXIX. törvény** A Magyarország helyi önkormányzatairól,
- **1993. évi III. törvény** A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról,
- **1991. évi IV. törvény** A foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról,
- **2011. évi CLXXIX. törvény** A nemzetiségek jogairól,
- **1997. évi CLIV. törvény** Az egészségügyről,
- **1997. évi XXXI. törvény** A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról,
- **2011. évi CX. törvény** A nemzeti köznevelésről,
- **1997. évi LXXVIII. törvény** Az épített környezet alakításáról és védelméről,
- **1998. évi XXVI. törvény** A fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról,
- **2011. évi CXI. törvény** Az alapvető jogok biztosáról.

1.2.4. Sopron Megyei Jogú Város Önkormányzatának helyi rendeletei, melyek az esélyegyenlőségi program célcsoportjait érintik:

A pénzbeli és természetbeni ellátások helyi szabályairól szóló 4/2015. (II. 27.) önkormányzati rendelete. Az önkormányzati lakások és helyiségek bérletéről szóló 25/2011. (VII. 4.) önkormányzati rendelet. A lakbér mértékéről és a külön szolgáltatások díjáról szóló 26/2011. (VII. 4.) önkormányzati rendelet.

2. Stratégiai környezet bemutatása

A felzárkózás politika alapidokumentumaként Magyarország Kormánya 2011-ben fogadta el a Nemzeti Társadalmi Felzárkózási stratégiát (1430/2011 (XII. 13) Korm. hat.), majd 2014-ben annak frissítéseként a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia II-t (1603/2014. (XI. 04.) Korm. hat.) 2021-ben elkészült a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030 (MNTFS 2030), mely a következő 10 évre alapozza meg a felzárkózás-politika fő irányát.

2.1.1. Kapcsolódás helyi stratégiai és települési önkormányzati dokumentumokkal, koncepciókkal, programokkal

- Sopron Megyei Jogú Város Szociális Szolgáltatástervezési Koncepciója,
 - Településfejlesztési Koncepció,
 - Integrált Településfejlesztési Stratégia,
 - Integrált Területi Program 2014-2020,
 - Soproni Foglalkoztatási Paktum,
 - Soproni Foglalkoztatási Paktum Részletes Megvalósíthatósági Tanulmány
 - Településszerkezeti terv,
 - Kültérület szabályozási terv,
 - Sopron Megyei Jogú Város Önkormányzat Közgyűlésének 23/2016. (V. 27.) önkormányzati rendelete az önkormányzat sporttal kapcsolatos feladatairól és a helyi sportélet támogatásáról.
 - Sopron MJV Köznevelési Esélyegyenlőségi Intézkedési Terve
- Fenntartható Városfejlesztési Stratégia terve

2.1.2. Sopron Megyei Jogú Város partnerségével megvalósult, társadalmi befogadást erősítő projektek

- TÁMOP 5.4.9.-11/1-2012-0030 „A szociális alapszolgáltatások kliensprofil alapú összekapcsolása. Hatékony szerepvállalás a belső migráció szociális problémáinak kezelésében”
- ÁROP -1.A.3-2014-0077 „Esélyegyenlőségi programok összehangolása a soproni járás területén”
- „Helyi foglalkoztatási együttműködések Sopron Megyei Jogú Város területén és Városterületén” című, TOP-6.8.2-15-SP1-2016-00001 azonosító számú pályázat, melyben a fő pályázó SMJV mellett konzorciumi partnerként jelen volt a Városfejlesztési KFT által működtetett Paktumiroda, Kormányhivatal Sopron Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztály és Sopron és Környéke Család és Gyermekegészségügyi Ellátás Intézete is. A projekt 2020. szeptember 30. napjával lezárult.
- A Soproni Helyi Közösség Helyi Akciócsoport (HACS) által kiírt, a helyi közösségi fejlesztéseket (CLLD) támogató TOP-7.1.1-16-H-082-2 azonosító számú pályázati felhívás keretében a Hova Tovább Közhasznú Alapítvány 6.297.158,- Ft pályázati támogatást nyert a "Játszóterei és köztéri fitness eszközök telepítése kerekesszékesek számára Sopronban" tárgyú kérelme megvalósítására. A projekt célja a mozgásukban korlátozott lakosok sportolásának és szórakozási lehetőségeinek bővítése. A közösséghez tartozó tudat erősítése, az integráció és társadalmi befogadás, és az esélyegyenlőség elősegítése. A cél egy közösségi tér, játszótér bővítése olyan kültéri, speciális eszközökkel, amelyet mozgáskorlátozott személyek használhatnak (hinta, kondieszközök). Az eszközök a KRESZ parkban kerültek telepítésre. A beruházás 2020. nyarán átadásra került.

- Szociálpolitikai konferenciák szervezése.

2.2. A helyi esélyegyenlőségi program térségi, társulási kapcsolódásainak bemutatása

A Mötv. 87. §-a értelmében a helyi önkormányzatok képviselő-testületei megállapodhatnak abban, hogy egy vagy több önkormányzati feladat- és hatáskör, valamint a polgármester és a jegyző államigazgatási feladat- és hatáskörének hatékonyabb, célszerűbb ellátására jogi személyiséggel rendelkező társulást hoznak létre.

Az Országgyűlés 2013. január 1. napjától hatályon kívül helyezte a többcélú kistérségi társulásokról szóló 2004. évi CVII. törvényt, valamint a helyi önkormányzatok társulásairól és együttműködéséről szóló 1997. évi CXXXV. törvényt. 2013. január 1-jétől Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (Mötv.) IV. fejezete (87. § - 95. §) rendelkezik a helyi önkormányzatok társulásairól.

Sopron és Térsége Önkormányzati Társulás

A Társulás 2004. szeptemberében alakult meg, tagja jelenleg a soproni kistérség 28 települése. A Társulás tevékenysége az önkormányzati feladatok széles, egyre bővülő körére terjed ki. A Társulás önálló jogi személyként működik és fő feladata a Magyarországi helyi önkormányzatokról szóló 2011. évi CLXXXIX. törvényben foglalt keretek között a társulásban részt vevő települések összehangolt fejlesztése, különösen: fejlesztési tervek, programok, pályázatok készítése, megvalósítása, valamint egyes közszolgáltatások közös biztosítása, fejlesztése, szervezése, intézmények fenntartása, illetve a településfejlesztés összehangolása.

Sopron és Környéke Szociális - Gyermekjóléti Intézményfenntartó Társulás

A 2006. december 22-én – 2007. január 1-jei hatállyal – létrejött Sopron és Környéke Szociális - Gyermekjóléti Intézményfenntartó Társulásról szóló megállapodás felülvizsgálata megtörtént, melynek eredményeként 2013. június 3. napjától a korábbi társulási megállapodást a társult önkormányzatok módosították.

A Társulási Tanács első ülésén a 3/2013. (VI. 6.) TT határozatban megállapította, hogy a települések képviselő-testületei által módosított Társulási Megállapodást elfogadták, továbbá a Társulási Tanács az 5/2013. (VI. 6.) TT határozattal, 2013. július 1. nappal megalapította a Sopron és Környéke Család- és Gyermekjóléti Ellátás Intézete költségvetési szervet.

A Társulás a közös fenntartású intézmény útján, önálló szakmai egységekkel az alábbi feladatokat látja el:

- gyermekek átmeneti otthonában, családok átmeneti otthonában elhelyezettek ellátása, helyettes szülői hálózat
- család – és gyermekjóléti szolgáltatás,
- támogató szolgáltatás.

2.3. A települési önkormányzat rendelkezésére álló, az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatok, kutatások áttekintése, adathiányok kimutatása

Az esélyegyenlőségi program elkészítése során felhasználásra kerültek a 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet 1. számú melléklete által meghatározott adatbázisok adatai, a TEIR információs rendszer rendelkezésre álló adatbázisai, továbbá releváns (helyi, térségi, országos) kutatások adatai, az önkormányzat által gyűjtött adatok, illetve a partnerek által nyújtott adatszolgáltatás és korábban elkészült helyi koncepciók és stratégiák adatai és elemzései is.

A helyzetelemzés részét képezik, az adatgyűjtésen túl, egy-egy részterület kompetens szakembereinek tényeken és szakmai tapasztalataikon alapuló megállapításai és következtetései is,

melyek nagymértékben segítették a hátrányos helyzetű célcsoportokhoz kapcsolódó helyi szintű tényfeltárást és a problémák beazonosítását.

2.4. Településszintű problémák

A belső migráció okozta vándorlás városunkat is érinti. Elsősorban a gazdasági előnyök miatt sok az időszakosan betelepült család, akik más-más szociális háttérrel rendelkeznek. Vannak családok, akik nem jelentik be a lakcím váltást, így azokat az ellátások, szolgáltatások, amik az állandó lakcím szerinti településen vehetők igénybe, nem, vagy csak korlátozottan biztosíthatók számukra.

A határon átnyúló foglalkoztatás sérülékennyé teszi a munkaerőpiacot, melynek okán egyes ágazatoknál munkaerőhiány állhat elő.

A nyugdíjkorhatár időbeli kiterjesztése megváltoztatta a nappali ellátásokat igénybe vevők korösszetételét. Örömteli, hogy emelkedik az átlagéletkor, de ennek egyik velejárója, hogy az egyedülálló idősök száma is emelkedik. Az ellátórendszert kihívás elé állítja az önmagukról gondoskodni csak részben képes személyek lakókörnyezetben való ellátásának megoldása.

Helyi kutatás igazolja, hogy nagymértékben növekszik az idősök között a demencia, és egyre magasabb az olyan idősök száma, akik otthonukban egyedül élnek. Az idősök szociális szakosított ellátása bővítésének lehetősége alapvető, megoldandó feladatként jelenik meg.

A nappali ellátásban nagyobb számban megjelenő idős emberek, illetőleg fogyatékos személyek számára a fejlődési lehetőség, illetőleg az őket speciálisan fejlesztő foglalkozások biztosítása igényként merül fel, melynek során rövid időn belül férőhelybővítés válik szükségessé. Az ellátás iránti kérelmek száma emelkedik, a férőhelyszámok nem változnak. A rendelkezésre álló kapacitás miatt csak piaci alapon lehet hosszú távon kielégíteni a szükségleteket, igényeket.

A város szociális, egészségügyi, nevelési-oktatási intézményei magas igénybevevői létszámokkal dolgoznak.

Az általános iskolai osztályok száma, valamint az osztályokban tanulók létszáma a jogszabályban megengedett határokon mozog. Tanév közben mindenki számára elvégzendő feladatként jelentkezik az elsősorban lakóhelyváltás miatt újonnan megjelenő gyermekek elhelyezése, ugyanis a szülők jellemzően már csak a költözést követően keresnek a tanköteles gyermeknek intézményt.

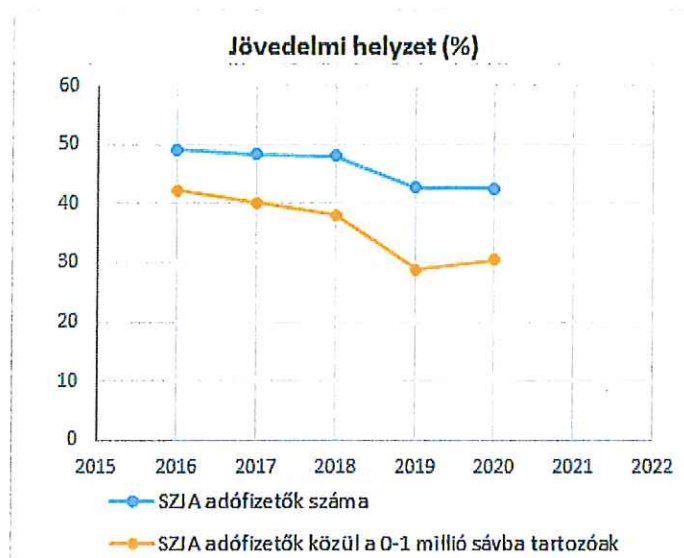
A pandémia, a COVID-19 világjárvány okozta veszélyhelyzet következményei hosszú távon is jelen vannak. Minden korosztályban emelkedik a mentálhigiénés problémákkal küzdők száma, nő a szorongásos, depressziós tüneteket mutatók aránya. Az iskolás korosztály szocializációját nagyban megterhelte a digitális oktatási forma, a közösségi szocializáció hiánya. A napjainkban jelen lévő háborús veszélyhelyzet növeli az emberek bizonytalanságát, a biztonságérzet csökkenése pedig újra negatívan hat a mentális zavarok megjelenésére.

3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége

3.1. Jövedelmi és vagyoni helyzet

3.1. számú táblázat - Jövedelmi helyzet		
Év	Az SZJA adófizetők száma	Az SZJA adófizetők közül a 0-1 millió forintos jövedelemsávba tartozók
	az állandó népesség %-ában (TS 059)	az állandó népesség %-ában (TS 060)
2016	49,05	42,23
2017	48,32	40,11
2018	48,06	38,03
2019	42,68	28,83
2020	42,59	30,49
2021	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A járásek területi fejlettség szerinti aktuális besorolását kormányrendelet rögzíti. Azok a járásek minősülnek kedvezményezettnek, amelyeknek fejlettségi szintje nem éri el az országos átlagot. Győr - Moson - Sopron Megye nem tartozik a hátrányos helyzetű régiók közé. Városunkban is élnek az átlag jövedelem alatt, de a mélyszegénység nem jellemző. Sopron társadalmára nézve nem állnak rendelkezésre a jövedelmi helyzet vonatkozásában olyan adatok, amelyek alapján pontosan meg lehetne állapítani a jövedelmi szegények, illetve a mélyszegénységben élők arányát, jellemzőit. Régióunkban a földrajzi fekvéséből adódóan a belső vándorlás erősödött fel. Többen a jobb megélhetés, a munkalehetőség miatt költöznek városunkba. Gyakran nem is az állandó letelepedés a céljuk, inkább egy állomásnak tekintik városunkat. Sopronban 2018. és 2019. évben a roma közösséget a soproni Roma Nemzetiségi Önkormányzat fogta össze, ami 2019-ben megszűnt.

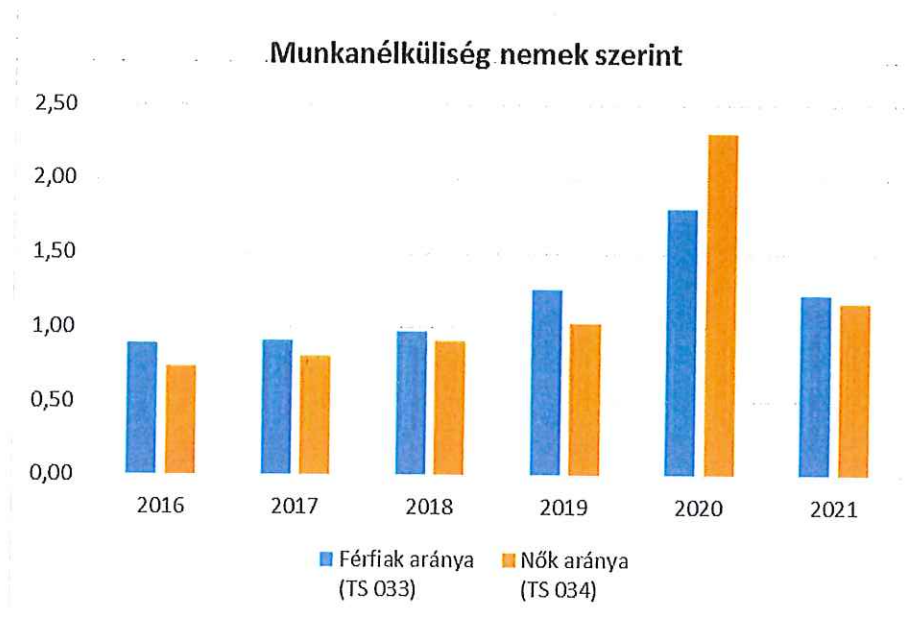
3.2. Foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció

a) foglalkoztatottak, munkanélküliek, tartós munkanélküliek száma, aránya

A helyi önkormányzat Mötvenben foglalt feladatai alapján a településünkre jellemző foglalkoztatottságot, munkaerő-piaci lehetőségeket kívánjuk elemezni az elmúlt évek változásainak bemutatásával, a különböző korosztályok, illetve nemek szerinti bontásban. Az elemzést összevetjük térségi és országos adatokkal is.

3.2. 1. számú táblázat - Munkanélküliségi ráta nemek szerint			
Év	Nyilvántartott álláskeresők aránya az állandó népességben a 15-64 évesek körében		
	Férfiak aránya (TS 033)	Nők aránya (TS 034)	Összesen
2016	0,89	0,73	0,81%
2017	0,91	0,80	0,86%
2018	0,97	0,91	0,94%
2019	1,25	1,03	1,14%
2020	1,80	2,31	2,06%
2021	1,22	1,17	1,20%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

2018 és 2019 évben a településünkön élő álláskeresők számában némi növekedés tapasztalható az előző évi adatokhoz képest, mely a lakosság számának növekedésével indokolható.

2020 évben a COVID-19 világjárvány hatására március hónaptól jelentős növekedés volt tapasztalható az alábbiak szerint:

2020. március hónapban: 555 fő
 2020. április hónapban: 1602 fő
 2020. május hónapban: 1953 fő
 2020. június hónapban: 1770 fő
 2020. augusztus hónapban: 1308 fő
 2020. szeptember hónapban: 838 fő

A fenti számokból jól látszik, hogy a nyári hónapokban a csökkenés elindult, de még mindig jóval magasabb számot mutat az előző évi adatokhoz képest.

A Foglalkoztatási Osztályon megjelent álláskeresőkről elmondható, hogy mind Ausztriából, mind helyi munkáltatóktól is érkeztek. A vírus első hullámának lecsengésekor pedig a foglalkoztatók jelentős számban vették vissza alkalmazottjaikat, mind a két ország tekintetében. Hazánkban a GINOP forrásból nyújtható munkahelyteremtő bértámogatásnak köszönhetően jelentős támogatásban is részesültek a munkáltatók.

A szolgáltatási szektorban (szépségipar, vendéglátás stb.) tevékenykedő vállalkozások viszont nehéz helyzetbe kerültek, az osztrák vendégek elmaradása okán. Az újonnan regisztráltak száma az elmúlt időben, főként ebből a szektorból érkezik.

Tapasztalható, hogy a munkaerőigény bejelentések is jelentős számban visszaestek 2020. március-augusztus hónapban. A munkaerő felvételére irányuló igények szeptember hónapban indultak növekedésnek, első sorban a környéken működő termelő cégektől, betanított munkások számára. 2022-re elmondhatjuk, hogy a munkaerőpiacon már ugyanannyian dolgoznak, mint a COVID-19 járványt megelőzően. A foglalkoztatottak és az álláskeresők száma is hasonló, mint 2019-ben volt, ami gyakorlatilag teljes foglalkoztatottságot jelent. A vállalkozások továbbra is keresik a jól képzett szakembereket, változatlan intenzitással jól működő munkaerőpiacról beszélhetünk. A

munkaerőhiány jelent már évek óta egyre nagyobb kihívást a térség munkáltatóinak. Bizonyos szakmákban, területeken már nincs tartalék a hazai munkaerőpiacban.

A pandémia gyökeresen megváltoztatta a munkavégzési szokásokat itthon és külföldön egyaránt. A hazai vállalkozások már nem csak egymással, hanem a nyugati országok vállalataival is kénytelenek versenyezni a tehetségekért. Munkáltatói oldalról egyre elfogadottabb, a munkavállalók körében pedig egyenesen elvárás lett a home office vagy legalábbis a hibrid munkavégzés.

3.2.2. számú táblázat - Nyilvántartott álláskeresők száma korcsoportok szerint

Nyilvántartott álláskeresők száma összesen	Év	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	Fő összesen	316	331	361	432	776	446
20 éves, vagy az alatti (TS 037)	Fő	8,00	12,00	10,00	6,00	22,00	9,00
	%	2,53%	3,63%	2,77%	1,39%	2,84%	2,02%
21-25 év (TS 038)	Fő	19,00	30,00	29,00	40,00	76,00	25,00
	%	6,01%	9,06%	8,03%	9,26%	9,79%	5,61%
26-30 év (TS 039)	Fő	34,00	42,00	45,00	49,00	92,00	34,00
	%	10,76%	12,69%	12,47%	11,34%	11,86%	7,62%
31-35 év (TS 040)	Fő	38,00	32,00	36,00	40,00	73,00	38,00
	%	12,03%	9,67%	9,97%	9,26%	9,41%	8,52%
36-40 év (TS 041)	Fő	44,00	34,00	31,00	49,00	86,00	50,00
	%	13,92%	10,27%	8,59%	11,34%	11,08%	11,21%
41-45 év (TS 042)	Fő	46,00	39,00	36,00	66,00	112,00	46,00
	%	14,56%	11,78%	9,97%	15,28%	14,43%	10,31%
46-50 év (TS 043)	Fő	19,00	25,00	35,00	47,00	84,00	58,00
	%	6,01%	7,55%	9,70%	10,88%	10,82%	13,00%
51-55 év (TS 044)	Fő	22,00	24,00	31,00	28,00	60,00	40,00
	%	6,96%	7,25%	8,59%	6,48%	7,73%	8,97%
56-60 év (TS 045)	Fő	30,00	34,00	29,00	25,00	62,00	27,00
	%	9,49%	10,27%	8,03%	5,79%	7,99%	6,05%
61 éves, vagy afeletti (TS 046)	Fő	56,00	59,00	79,00	82,00	109,00	119,00
	%	17,72%	17,82%	21,88%	18,98%	14,05%	26,68%

Forrás: TelR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

3.2.3. számú tábla - A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők aránya

Év	180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya (TS 057)	Nők aránya a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresőkön belül (TS 058)
	%	%
2016	20,89	40,91
2017	20,24	43,28
2018	22,99	43,37
2019	20,60	46,07
2020	21,26	58,79
2021	30,72	47,45

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Összegzés:

A fentiekben bemutatott helyzet kezelésében stabil támpontot jelent az, hogy a Győr-Moson-Sopron Megyei Kormányhivatal Soproni Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztálya több évtizedes tapasztalattal rendelkezik a Sopronban és környékén munkát keresők regisztrációjában, támogatások megállapításában, különböző munkaerő-piaci programok lebonyolításában, folyamatok elemzésében, értékelésében, partnerségek szervezésében, projektek előkészítésében. Az innovatív foglalkoztatáspolitikai programok kidolgozásához és megvalósításához szükséges humán erőforrás rendelkezésre áll a városban működő intézményekben, egyházi és civil szervezeteknél, valamint az egyetemen.

A problémák kezelésére lehetőséget kínálhat az aluliskolázott csoportok újratermelődését csökkentő oktatási programok indítása, illetve az iskolai hátrányok mérséklését célzó felnőttoktatási programok kialakítása és megvalósítása.

Célok, fejlesztési irányok és legfőbb intézkedések meghatározása:

Az oktatási intézmények munkaerő-piacra történő előkészítő/felkészítő szerepének erősítése szükséges. A városi gazdaság fejlesztése, gazdaságfejlesztési projektek indítása ajánlott. A szabad munkaerő Sopronba történő áramlásának mérséklése érdekében tenni kell a megyén belüli vidéki gazdasági centrumok (Csorna, Kapuvár, Mosonmagyaróvár) erősítéséért és az ún. kiemelt gazdasági térségek nyújtotta lehetőségek kihasználásáért (támogatások, adókedvezmények stb.). A munkahelyek teremtését célzó városi befektetéseket ösztönözni kell. A munkaerőpiacról kiszorultak részére átképzés, vagy a magasabb iskolai végzettség megszerzését támogató felnőttképzési programok indítása javasolt.

A foglalkoztatás bővítését, a szociális hátrányok mérséklését és a szociális szolgáltatások fejlesztését célzó városi projektek közötti koordináció megvalósítását, a projektek hatékonyságának és hasznosulásának vizsgálatát kell megvalósítani a finanszírozás lejártá után is, a kedvező tapasztalatokat pedig be lehetne építeni további projektekbe.

b) alacsony iskolai végzettségűek foglalkoztatottsága:

A roma lakosság szociális helyzetére vonatkozóan pontos helyi adatok nem állnak rendelkezésünkre, azonban megállapítható, hogy általában a roma népesség átlagos életszínvonala, lakhatási körülményei, egészségi állapota, iskolázottsága, foglalkoztatottsága a társadalom egészéhez viszonyítva rosszabb. Munkaerő-piaci szempontból a gazdaság átalakulásának egyik vesztese a roma lakosság volt. Ennek oka, hogy leginkább a szakképzetlen munkát igénylő munkahelyek csökkentek és szűntek meg.

A munkaerőpiacról kiszorultak részére átképzés, vagy a magasabb iskolai végzettség megszerzését támogató felnőttképzési programok elterjedése az elmúlt években megszorodott. Különböző kezdeményezések, képzések segítik a GYES-ről, GYED-ről visszatérőket, az 50. életévüket betöltötteket, illetőleg a nőket (nők 40+ program bevezetése).

3.2.4. számú táblázat - Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresőik száma iskolai végzettség szerint

Év	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresőik száma összesen (TS 052)	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresőik megoszlása iskolai végzettség szerint					
		8 általánosnál alacsonyabb végzettség (TS 036)		Általános iskolai végzettség (TS 035)		8 általánosnál magasabb iskolai végzettség	
		Fő	%	Fő	%	Fő	%
2016	316	4	1,27%	50	15,82%	262	82,91%
2017	331	3	0,91%	59	17,82%	269	81,27%
2018	361	3	0,83%	60	16,62%	298	82,55%
2019	432	4	0,93%	82	18,98%	346	80,09%
2020	776	10	1,29%	96	12,37%	670	86,34%
2021	446	8	1,79%	73	16,37%	365	81,84%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

2015. július 1-től a második szakképesítés megszerzése is ingyenessé vált 65 éves korig mindenkinek, ezzel együtt bővült a felnőttoktatási szakképzési létszám Sopronban is.

A Soproni Szakképzési Centrum a munkaerőpicon keresett szakmákban tudja biztosítani a magasszínvonalú szakképzést. A tapasztalatok szerint több célcsoportba tartozók élnek ezzel a lehetőséggel, sokan dolgoznak már valamilyen szakmai területen, akik így szerezhettek államilag elismert szakképesítést; sokan érettségivel vagy felsőfokú végzettséggel rendelkeznek, de így tanulnak egy piacképes szakmát is; vannak, akik a meglévő szakmájukhoz tanulnak egy új, többségében rokon szakmát, ami növeli a munkaerőpiaci lehetőségeiket. Ez utóbbi esetben nem csak kettő, hanem több szakma is megszerezhető ingyenesen, mert a rokon szakképesítések nem minősülnek második szakképesítésnek.

A 2020-tól megvalósuló szakképzési változások következtében a 175 alapszakma csak szakképző intézményekben szerezhető meg, így a Soproni Szakképzési Centrum munkaerőpiaci igény esetén minden alapszakmában tudja biztosítani a felnőttoktatás lehetőségét ingyenesen.

- c) közfoglalkoztatás, közfoglalkoztatásból az elsődleges munkaerőpiacra történő átlépés lehetőségei:

A közfoglalkoztatás szabályairól a 2011. évi CVI. törvény rendelkezik. Közfoglalkoztatási jogviszonynak minősül, ha közfoglalkoztatási program keretében a közfoglalkoztatott a munkaerő-piaci alkalmazkodását, munkához jutását szolgáló képzésben, illetve a közfoglalkoztatás támogatásáról szóló jogszabály alapján nyújtott támogatásról szóló hatósági szerződést megkötő hatóság jóváhagyásával, naptári évenként legfeljebb 3 nap időtartamú munkaerő-piaci szolgáltatásban vesz részt. A közfoglalkoztatás a Munkaerő-piaci alaphoz kerül finanszírozásra, a keret felhasználását kormányrendelet szabályozza. A rendszer a foglalkoztatási osztályokkal való szoros együttműködést, folyamatos párbeszédet feltételez, hiszen a szociálisan hátrányos álláskeresőkről való gondoskodás közös felelősségen alapul. A közfoglalkoztatás csak a foglalkoztatási osztály közvetítésével valósulhat meg. Elmondható, hogy Sopronban sikeres a foglalkoztatás, hiszen a közfoglalkoztatottak közül sokan megkapják a határozatlan idejű munkaszerződés lehetőségét.

3.2.5. számú táblázat - Foglalkoztatáspolitikai		
Év	Aktív foglalkoztatás-politikai eszközökkel támogatottak száma (TS 050)	Közfoglalkoztatottak száma (TS 055)
	Fő	(éves átlag - fő)
2016	124	55
2017	122	47
2018	104	24
2019	63	10
2020	1 027	7
2021	64	8

Forrás: TelR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

d) *a foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének mobilitási, információs és egyéb tényezői:*

Sopron, mint az ország egyik legnyugatibb városa, jól kiépített, a város valamennyi lakóterületét elérő belső tömegközlekedési- és út-, valamint informatikai hálózattal rendelkezik a szomszédos régiók felől, illetőleg a fővárosból, valamint a megyeszékhelyről vasúton, közúton is megközelíthető. Ez a pozíció kedvező feltételeket biztosít munkahelyteremtő beruházásokra és a Sopronban élő munkaerőnek a városon belüli mozgatására. Az új soproni befektetések generálása érdekében jelenleg előkészítés, tervezés alatt áll és az elkövetkező években megvalósuló fejlesztések során a Modern Városok Program keretében hazai és TOP források finanszírozásával egy modern Innovációs Technológiai Centrum (ITC) jön létre, mely tőkeerős, innovatív nagyvállalatok bevonására is alkalmas a helyi KKV-szektor erősítése mellett.

A tevékenység megvalósításához szükséges infrastruktúra-fejlesztés egyik kulcseleme az ipari alpinfrastruktúra kialakítása, mely megfelelő közúti kapcsolattal rendelkező, összközművesített telkek létrehozását jelenti, továbbá egy inkubátor ház megépítése.

A tervezett fejlesztések megvalósulása esetén egy olyan ipari park jön létre a város délkeleti kapujában, amely képes a városba vonzani tőkeerős nagyvállalatokat, egyúttal pedig megfelelő környezetet biztosít az innovatív KKV-k támogatására, versenyképességük erősítése céljából. Ennek révén a fejlesztés hozzájárul Sopron Megyei Jogú Város Önkormányzatának Integrált Településfejlesztési Stratégiájának egyik fő céljának megvalósulásához, azaz a gazdasági potenciál növeléséhez. Az innovatív KKV-k támogatása révén nemcsak a városba betelepülő vállalkozások járulnak hozzá a helyben előállított hozzáadott érték növeléséhez, hanem megjelennek azok a mikro- és kisvállalkozások, amelyekben jelentős növekedési potenciál van, úgy a hozzáadott érték előállítása, mint a foglalkoztatási hatás tekintetében.

Az újonnan a városba letelepülő vállalkozások mellett fontos cél a helyi vállalkozások részére új, korszerű telephelyek biztosítása is, mivel ezen vállalkozások nem tudnak tovább fejlődni a város belső területein fekvő korlátozott méretű ingatlanjaikon és részükről is jelentős az igény egy új iparterület kialakítására.

Kiemelt jelentőségű a Győrt és a soproni határátkelőt összekötő M85 gyorsforgalmi út kiépítése. A Modern Városok Program keretein belül a központi költségvetés forrásaira alapozva folyamatban van az M85 gyorsforgalmi Csorna – Sopron, országhatár közötti szakaszának kivitelezése. A 2x2 forgalmi sávú gyorsforgalmi út teljes kiépítése megtörténik jelen program időszakában, így a fejlesztés

nagymértékben javítani fogja a Magyarország központi és távolabbi részeinek elérhetőségét, ami komoly gazdaságfejlesztő hatást indukálhat az egész térségben.

2020 végéig Sopron bekapcsolódott a hazai közúthálózatba. A tervek szerint 2024 végéig az autótút elér az országhatárig és elkészül az ÉNY-i elkerülőút is, Sopron körül lényegében körgyűrűt alkotva.

A különböző munkaerő-piaci és szociális szolgáltatások a városon belül rendelkezésre állnak.

A foglalkoztatási lehetőségekhez való hozzáférést könnyítené, bővítené a várható városi fejlesztések munkaerő-piaci szükségleteinek, valamint a rendelkezésre álló foglalkoztatáspolitikai támogatásoknak az összehangolása. Ezen túlmenően sok szempontból (infrastruktúra, elérhetőség, közlekedés stb.) előnyös lenne a város ipari parkjaiban történő fokozott és folyamatos munkahelyteremtés.

A fenti problémák kezelésére vonatkozó legfontosabb célok az alábbiakban foglalhatók össze:

- a városi munkaerő-piaci közvetítőrendszer hatékonyságának javítása (naprakész információ valamennyi munkáltatótól, személyre szabott közvetítés, visszajelzés),
- az információs tevékenység kiszélesítése a szociális ellátással foglalkozó intézmények és civil szervezetek irányába.

A fejlesztési irányból származtatható javasolt intézkedés: egységes, a szociális szolgáltatásokat biztosító városi intézményekben és szervezeteknél elérhető munkaügyi információs rendszer kialakítása, mely tartalmazza az állás és képzési lehetőségeket, a támogatásokat, érintett jogszabályokat stb.

Mindezekon túl a regisztrált vállalkozások, kiskereskedelmi üzletek, valamint vendéglátóhelyek számának változása jelzi a település helyi gazdasági potenciáljának alakulását, valamint tendenciáit. A foglalkoztatási programok száma és az azokban résztvevők létszáma a helyi munkaerő foglalkoztatási integrációjához hiányzó szakképzettségek megszerzési lehetőségére utal.

- e) *fiatalok foglalkoztatását és az oktatásból a munkaerő-piacra való átmenetet megkönnyítő programok a településen; a képzéshez, továbbképzéshez való hozzáférésük:*

Sopronban rendelkezésre áll a fejlett alap- és középfokú oktatási intézményrendszer, jól képzett pedagógusokkal, innovációra képes szakemberekkel, kiépített pedagógiai szolgáltatásokkal. A továbbtanulást és a későbbi munkaerő-piaci pozíciókat erősen meghatározó, az iskolai, a családból hozott és a települési hátrányok halmozódása a város nyugati lakóterületén működő általános iskolában koncentráltan jelentkezik. Problémát jelenthet, hogy a szakképzési szerkezet és a valós munkaerő-piaci igények esetlegesen nem mindig fedik egymást.

A fiatalok foglalkoztatásának javítási lehetőségét kínálja az oktatási, szociális és a foglalkoztatáspolitikai intézményrendszer jelenleginél szorosabb együttműködése, a rendelkezésre álló pályázati források hatékonyabb felhasználása.

Ugyanakkor odafigyelést igényel az iskolarendszerből kikerülő, de a munkaerőpiacon esélytelen ifjúsági csoportok további marginalizálódása, különböző devianciák (drog, alkoholizmus, bűnözés stb.) és az ehhez kapcsolódó szubkultúrák fokozottabb megjelenése.

Fejlesztési célként kell megfogalmaznunk a városban az általános iskolai oktatás megerősítését a felzárkóztatást és az integrációt szolgáló további programokkal, az iskolai szelekció csökkentését, a családok gyermeknevelési funkciójának támogatását, a közép- és szakképző iskolákból lemorzsolódó fiatalok számának mérséklését.

3.2.6. számú táblázat - Pályakezdő állás keresők száma		
Év	Nyilvántartott állás keresők száma (TS 052)	Nyilvántartott pályakezdő állás keresők száma (TS 053)
	Fő	Fő
2016	316	9
2017	331	11
2018	361	12
2019	432	10
2020	776	15
2021	446	9

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A problémák csökkentése érdekében javasolt fejlesztési irány: az oktatási, család- és gyermekvédelmi intézmények szorosabb együttműködéséhez szükséges feltételek megteremtése, fenntartása, valamint a munkaerőpiacra be nem kerülő fiatalok átmeneti foglalkoztatásához támogatott munkahelyek kialakítása.

A célok eléréséhez kapcsolódó legfőbb intézkedések körében említést érdemel az iskolai szociális segítők 2018. évtől minden köznevelési intézményben kötelező jelenléte és a gyermekek iskolai előmenetelét segítő mentor-tanárok beállítása, illetve további alkalmazása, valamint a pályaválasztási, pályaeorientációs és korrekciós tevékenységek és szolgáltatások kiszélesítése.

f) munkaerő-piaci integrációt segítő szervezetek és szolgáltatások feltérképezése:

A munkaerő-piacról kiszorultak részére átképzés, vagy a magasabb iskolai végzettség megszerzését támogató felnőttképzési programok elterjedése az elmúlt években megszorodott. Különböző programok, képzések segítik a GYES-ről, GYED-ről visszatérőket, az 50. életévüket betöltötteket, a nőket (nők 40+ program bevezetése).

A FORENO Nonprofit Kft. akkreditált munkáltatóként Sopron Megyei Jogú Város vonzás körzetében élő megváltozott munkaképességűek számára nyújt munkalehetőséget.

A FORENO Nonprofit Kft. a foglalkoztatás során megelőzi és megakadályozza a munkavállalók hátrányos megkülönböztetését különösen koruk, nemük, egészségi és családi állapotuk, nemzetiségük, származásuk, vallásuk, politikai meggyőződésük alapján.

Ez kiterjed a munkaerő felvételre, foglalkoztatásra, a munkabérekre, a jövedelmekre, juttatásokra, képzésre, továbbképzésre és egyéb a foglalkoztatással összefüggő közvetlen és közvetett helyzetekre. A megkülönböztetés tilalma vonatkozik a munkavállalók bármilyen - különösen koruk, nemük, családi állapotuk, fogyatékosságuk, nemzetiségük, fajuk, származásuk, vallásuk, politikai meggyőződésük miatti – diszkriminációjára. A foglalkoztatás során tiszteletben tartja a munkavállalók emberi értékeit, emberi méltóságát, egyediségét.

A cég fontos feladatának tekinti a megfelelő munkahelyi légkör kialakítását, az alapvető értékek megőrzését.

A FORENO Nonprofit Kft. az egyes célcsoportok érdekében konkrét célokat, feladatokat, intézkedéseket fogalmaz meg, melyek az alábbiak:

- Munkaerő felvétel, foglalkoztatás terén pozitív diszkrimináció alkalmazása
- Emberi erőforrás fejlesztése, munkahelyi továbbképzés
- Munkakörülmények és az akadálymentesítés folyamatos fejlesztése
- Munkáltatói juttatások és kedvezmények további biztosítása, különös tekintettel a családok munkavállalók esetében
- Egészséges életmód, egészség megőrzés, megelőzés hangsúlyozása

A FORENO Nonprofit Kft.-nél valamennyi munkavállaló foglalkoztatása munkaviszonyban történik. A teljes munkaidős foglalkoztatás mellett, - az egyéni élethelyzeteket, a dolgozók képességét és terhelhetőségét figyelembe véve – részmunkaidős modellek alkalmazása elfogadott, szerződéses formában. A munkaidő megállapítása a dolgozók esetében az egészségi állapotuk, családi, gondozási, betegellátási kötelezettségük figyelembevételével történik.

A munkaerő felvételnél pozitív diszkriminációt alkalmaz a cég, ami abban nyilvánul meg, hogy előnyben részesíti azokat a munkavállalókat, akik

- fogyatékos érdekvédelmi vagy civil szervezetek ajánlása alapján érkeznek,
- speciális képző intézményből pályakezdőként kerülnek ki és ellátással sem rendelkeznek,
- egészségügyi és szociális ágazatban működő intézményben élnek,
- hátrányos családi helyzettel rendelkeznek.

A vidéki és a helybéli munkavállalók között nem tesz különbséget. A vidékről bejáró munkavállalók munkába járását utazási költségtérítéssel támogatja.

A FORENO Nonprofit Kft. célja a rehabilitációs foglalkoztatás keretében felkészített munkavállalók nyílt munkaerőpiacon történő elhelyezkedésének támogatása úgy, hogy a visszajövetel lehetőségét biztosítja számukra. Fontos szempont továbbá, hogy a megváltozott munkaképességű emberek az intézeti foglalkoztatásból kikerüljenek és a FORENO Nonprofit Kft.-nél egy magasabb szintű foglalkoztatási lehetőséget kapjanak.

A FORENO Nonprofit Kft. mint munkaadó igénybe veszi az „Érték Vagy!” Portál szolgáltatásait, amely Magyarország legnagyobb rehabilitációs állasközvetítő portálja, ami segítséget nyújt a megváltozott munkaképességű személyeknek, hogy a megfelelően megválasztott munkakörben ugyanolyan teljesítményre legyenek képesek, mint az egészséges munkavállalók.

A munkaerő-piaci program célja:

A paktumok szerinti keresletnek megfelelő munkaerő biztosítása, az adott térségben munkát vállalni szándékozó álláskereső hátrányos helyzetű személyek és inaktív foglalkoztatottságának javítása, nyílt munkaerő-piaci elhelyezkedésének támogatása, másrészt a közfoglalkoztatásból a versenyszférába való átlépés elősegítése azon közfoglalkoztatottak esetében, akik képessé tehetőek és készek munkát vállalni a versenyszférában.

A program helyi céljai:

- az esélyegyenlőség megteremtése, a hátrányos helyzetű munkakeresők megszólítása és bevonása a programjainkba
- a leendő munkavállalók munkaerő-piaci ismereteinek, információs bázisának aktualizálása elméleti – munkajogi, gazdasági, családtámogatási, adóügyi stb. kérdésekben –, és gyakorlati ismeretek szintjén – önéletrajz készítés, munkainterjún való részvétel stb.
- a leendő munkavállalók tájékozottságának növelése
- a leendő munkavállalók személyes szinten történő támogatása, személy önbizalmának, munkamotivációjának megerősítése, szerepeinek tisztázása, esetleges szerepütközéseinek feloldása,
- a munkaerőpiacra való visszatéréssel együtt járó szorongás oldása, személyes intra- és interperszonális erőforrásainak feltárása, szükség esetén pályaválasztási vagy pályamódosítási dilemmáinak feloldására és igény szerint gyászfeldolgozásának segítésére

A program célcsoportjai:

- álláskereső, hátrányos helyzetű személyek és inaktívak

A programban hátrányos helyzetűnek tekintendő:

- az alacsony iskolai végzettségű személyek (legfeljebb nyolc általános iskolai végzettség)
 - 25 év alatti fiatalok vagy 30 év alatti pályakezdő álláskereső, (gyakornoki programmal érintett kiemelt célcsoport)
 - 50 év felettiek
 - GYED-ről, GYES-ről visszatérők, vagy legalább egy gyermeket egyedül nevelő felnőttek
 - foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülők
 - tartós munkanélküliséggel veszélyeztetettek
 - megváltozott munkaképességű személyek
 - roma nemzetiséghez tartozó személyek
 - a közfoglalkoztatásból a versenyszférába visszavezethető személyek
 - inaktívak
- g) *mélyszegénységben élők és romák települési önkormányzati saját fenntartású intézményekben történő foglalkoztatása:*

A mélyszegénységben élők és romák önkormányzati intézményekben történő foglalkoztatásával kapcsolatban sem pozitív, sem negatív tények és példák nem fogalmazhatók meg. A közfoglalkoztatás sok tekintetben javítja a nehéz helyzetben lévők foglalkoztatási lehetőségeit.

h) *hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén:*

Érzékeny terület révén elsősorban személyes interjúk, beszélgetések során nyerhetünk olyan információkat, amelyek a munkakeresés során tapasztalt hátrányos megkülönböztetés eseteire utalnak. Fontos azonban odafigyelni arra, hogy megkülönböztessük a megkérdezettek által ténylegesen tapasztalt, átélt diszkriminatív eseményeket azoktól a csak hallomásból ismert és elmesélt történésektől, amelyeket ismerősök ismerősei meséltek. Előfordulhat, hogy valakit nem

etnikai hovatartozása miatt utasítanak például el, hanem valós és tényszerű okok miatt, de a sokszor átélt negatív események oly mértékűre fokozzák az egyén érzékenységét, hogy mindent etnicitása elleni támadásként él meg. Tehát egy viszonylag nehezen megfogható kategóriáról van szó.

A hátrányos megkülönböztetéssel kapcsolatban általánosan elmondható, hogy a helyi nyilvánosság általában keveset tud a jogsértésekről, még kevesebbet annak következményeiről, mindemellett a munkanélküliség növeli a diszkrimináció lehetőségét.

A hátrányos megkülönböztetéssel összefüggő esetek csökkentésének jó eszköze a helyi nyilvánosság különböző fórumainak felhasználása, a diszkriminációs esetek és a következmények bemutatása. Mindemellett szükséges a hátrányos helyzetű csoportok pozitív diszkriminációját célzó városi támogatások és intézkedések kialakítása.

Célok, fejlesztési irányok és legfőbb intézkedések meghatározása:

A diszkrimináció visszaszorítása az egyik legfontosabb cél. A hátrányos megkülönböztetés ellen fellépő intézmények és szervezetek szerepének erősítése szükséges. A munkáltatók és a közvetítésben résztvevő munkát keresők folyamatos tájékoztatása javasolt a diszkriminációval kapcsolatos jogszabályokról és a jogsértések várható következményeiről. A kivizsgált, törvénysértő esetek mellett a jó példák, jó gyakorlatok folyamatos közreadása pozitív lehetne. Szükséges a jogvédelmet ellátó személyek és szervezetek elérhetőségének kifüggesztése a munkaügyi, valamint a szociális ellátást végző intézményekben.

Mint minden speciális csoport esetében, a mélyszegénységben élők és a romák esetében is speciálisan kifejlesztett, főként gyakorlati ismeretekre, készségekre koncentráló tananyag kifejlesztése célravezető. Mivel a tartósan munkanélküli, a diszkriminációval érintette embereknek a tudás hiányán kívül az internethez való csatlakozás tárgyi, eszközbeli feltételek hiánya is akadályt jelenthet, a konkrét ismeretek átadása mellett a közösségi internetezés lehetőségeinek ismertetése szükséges. Az oktatási-képzési programot olyan akciókkal javasolt hatékonyabbá tenni, melyek az eszközhöz való jutást segítik elő. Az eszközök birtoklásának lehetősége nem csekély motiváló erővel is hathat a célcsoportnál.

i) digitális ismeretek megszerzésének és hozzáféréseinek lehetőségei:

A digitális kommunikáció és eszközhasználat kompetenciája olyan digitális és online eszközök tudatosan tervezett felhasználását jelenti, amelyek támogatják az egyént abban, hogy a 21. század elvárásainak megfelelően, a kommunikációja és az interakciói saját maga számára, valamint a szűkebb környezete és a tágabb közösség számára is hasznosak és értékesek legyenek. A digitális eszközhasználat kompetenciája magában foglalja, hogy az egyén az internetes tevékenységéhez leginkább illeszkedő eszközt választja, és hatékonyan használja annak érdekében, hogy önmaga vagy mások számára értékes tartalmat hozzon létre.

Nem elegendő tehát az eszközök ismeretéről beszélnünk, ugyanis ez csupán szükséges, de nem elégséges feltétele az eszközhasználatnak. Az egyénnek képesnek kell lennie tudatosan, meghatározott cél érdekében és produktívan használni a digitális eszközöket.

A digitális hozzáférés eszközalapú megközelítését tekintve a területen végzett kutatások és a napi tapasztalatok is pozitív eredményeket mutatnak, hiszen a többségnek életkortól függetlenül van, és szívesen is használja az eszközöket. Bár az idősebbek kevésbé érzik magukat nyitottnak a fiatalokhoz képest az internetes kommunikációs eszközök használatára, a digitális térben mégis napi rendszerességgel megjelennek, az ott fellelhető, különböző tevékenységeket lefedő alkalmazásokat és oldalakat néhány kivétellel a többségük használja, tehát él az internet adta lehetőségekkel. Mindezeket figyelembe véve megállapíthatjuk, hogy a digitális ismeretek hiánya vagy az eszközök hiánya fontos tényezője az esélyegyenlőségnek.

A digitális átalakulás komoly kihívást jelent oktatási rendszerünk számára, ami a COVID-19 járvány alatt alkalmazott online oktatásban sokat fejlődött. A köznevelési intézmények a digitális

kommunikáció és eszközhasználat kompetenciáját is fejlesztik valamennyi iskolatípusban. A felnőttkorú lakosság számára is volt és van lehetőség támogatott képzések formájában a digitális ismeretek megszerzésére csoportos formában. A hátrányos helyzet egyik ismérve lehet azonban, hogy az egyén nem képes a lehetőségeket megtalálni vagy azzal élni. A Sopron és Környéke Család és Gyermejjóléti Ellátás Intézete valamint a Pro Kultúra KHT 2017. évben sikeresen pályázott a GINOP-3.3.1-16 -2016-00001 számú, „Digitális jólét pontok működtetése” projekt keretében, ami a 2018 évben realizálódott. A programban infokommunikációs eszközöket kaptak tartós használatba, amelyek a DJP pontokon (Kuruc krt. 2 szám és Liszt F. u. 1) kerültek elhelyezésre. A Digitális Jólét Pont szokásos irodai nyitvatartási időben bárki által felkereshető. A Gyermejjóléti Intézet által működtetett DJP ponton lehetőség van digitális eszközhasználatra (számítógép, nyomtató) internethasználatra. A mentor kolléga személyre szabott segítséget nyújt az eszközhasználat kompetenciájának elsajátításában. A program 5 év fenntartási időszakra szóló szerződése megújításra került 2021. évben, határozatlan időre.

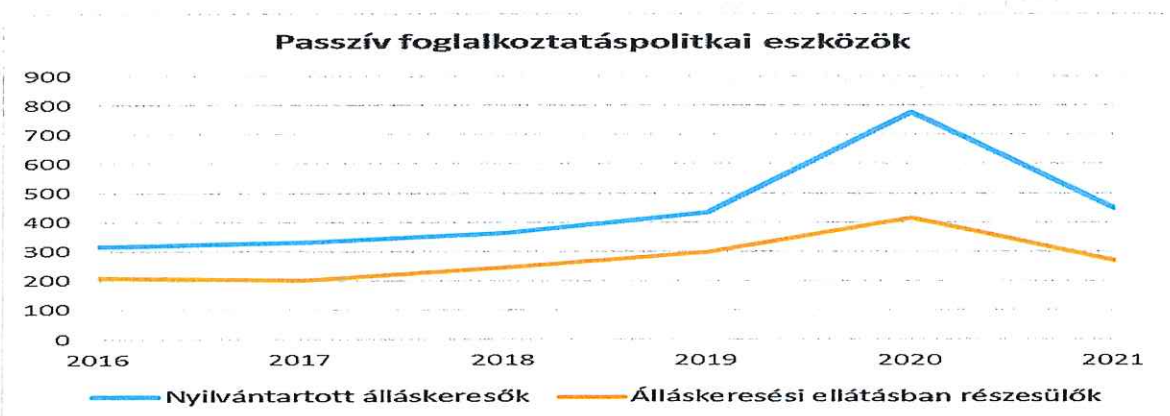
3.3. Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások

Az időskorúak járadékát, az alanyi és a normatív közgyógyellátást, valamint az egészségügyi szolgáltatásra való jogosultságot 2013. év január elsejétől a Soproni Járási Hivatal állapítja meg. 2014. márciusától az aktív korúak ellátása is a Járási Hivatal hatáskörébe került.

3.3. 1. számú táblázat - Passzív foglalkoztatás-politikai eszközök - Álláskeresők ellátásai
I.

Év	Nyilvántartott álláskeresők száma (TS 052)		Álláskeresési ellátásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma (TS 047)	
	Fő	15-64 év közötti népesség %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában
2016	316	0,74%	210	66,46%
2017	331	0,77%	202	61,03%
2018	361	0,84%	245	67,87%
2019	432	1,00%	298	68,98%
2020	776	1,81%	416	53,61%
2021	446	-	267	59,87%

Forrás: TelR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

3.3.2. számú táblázat - Passzív foglalkoztatás-politikai eszközök - Álláskeresők ellátásai II.

Év	Szociális támogatásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma (TS 048)		Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek átlagos havi száma (TS 054)		Ellátásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma (TS 049)	
	Fő	Nyilvántartottak %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában
2016	7	2,22%	n.a.	-	217	68,67%
2017	7	2,11%	4	1,28%	209	63,14%
2018	9	2,49%	6	1,62%	254	70,36%
2019	9	2,08%	7	1,51%	307	71,06%
2020	11	1,42%	9	1,22%	427	55,03%
2021	9	2,02%	n.a.	-	276	61,88%

Forrás: TelR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Az időskorúak járadékában részesülők és közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők számának változása azon tények figyelembevételével értelmezhető, hogy az alanyi jogú ellátottak (a különböző rokkant kategóriába tartozók) száma – a nyugdíj ellátásuk felülvizsgálata/megszüntetése miatt – csökkent, illetve 2013. 01. 01-től az alanyi jogon megállapítható ellátások a Soproni Járási Hivatal hatáskörébe tartoznak.

A méltányossági kategóriába pedig a rászorultak közül is azért jutnak be egyre kevesebben, mert a nyugdíjellátások évről-évre növekednek, viszont a megállapítás feltétele a nyugdíjminimum értékéhez kötődik, mely évek óta változatlan maradt. Ennek eredményeként a közgyógyellátásban részesülők számának változása városunkban hektikusan alakult. A 2015. évben módosított szociális rendelet alapján a méltányossági közgyógyellátás kivezetésre került, helyette a méltányossági gyógyszer-támogatás került bevezetésre, mely egy éven keresztül havonta pénzbeli támogatást nyújt az arra jogosultnak.

Az előzőekben már áttekintettük a regisztrált munkanélküliek, illetőleg a munkanélküli ellátásra jogosultak arányát. Az alábbi táblázat szemlélteti a nyilvántartott álláskeresőket és munkanélkülieket megillető ellátásra jogosultak létszámadatát és százalékos megoszlását Sopronban az elmúlt öt évre vonatkoztatva.

Ezen két, a Kormányhivatal Foglalkoztatási Osztálya által megállapított támogatás megszűnéséből következik az aktív korúak ellátásának igénylése.

3.3.3. számú táblázat - Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás	
Év	Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban részesítettek havi átlagos száma (TS 056)
	fő
2016	n.a.
2017	46
2018	43
2019	46
2020	51
2021	n.a.

Forrás: TeIR, KSH

A pénzbeli és természetbeni szociális ellátások rendszere a 2015. évtől jelentős mértékben átalakult. A jövedelem-kompenzáló ellátások megállapítása a járási hivatalok feladata lett. A jövedelem-kiegészítő, illetve kiadást csökkentő ellátások tekintetében az Önkormányzat saját hatáskörben rendelkezik. 2021-ban Sopron Megyei Jogú Város Önkormányzata felülvizsgálta a pénzbeli és természetbeni szociális támogatásokról szóló 4/2015 (II.27.) helyi rendeletét, melyben a jövedelemhatárok emelésére került sor. Az emelést a kormány által tett intézkedésekhez igazítottuk, hiszen minden évben emelkedik a minimálbér, a garantált bérminimum és a nyugdíjjövedelmek is. A rendeletben hozott változások pozitív társadalmi hatásokat eredményeztek, az ellátotti kör a változás következtében bővült.

Sopron Megyei Jogú Város Önkormányzata települési támogatásként továbbra is lehetővé teszi az eddigi jövedelem-kiegészítő ellátásoknak megfelelő támogatások megállapítását, illetőleg biztosítja az ehhez szükséges pénzügyi fedezetet.

Rendeletünk két támogatási feltétel meghatározásához köti a támogatásokat:

- a jövedelem és vagyoni vizsgálathoz kötött támogatások (lakásfenntartási támogatás, gyógyszer-támogatás, adósságrendezési támogatás, karácsonyi segély, szociális tűzifa, köztemetés, temetési segély, ápolási díj, rendkívüli települési támogatás)
- a jövedelmi és vagyoni vizsgálathoz nem kötött támogatások (krízistámogatás, kisgyermekesek közlekedési támogatása, tanuló közlekedési támogatás, szépkorúak támogatása)

A lakásfenntartási támogatás a szociálisan rászoruló háztartások részére a háztartás tagjai által lakott lakás, vagy nem lakás céljára szolgáló helyiség fenntartásával kapcsolatos rendszeres kiadásaiik viseléséhez nyújtott hozzájárulás. A polgármester a villanyáram-, a víz- és gázfogyasztás, a távhőszolgáltatás, a csatornahasználat és a szemétszállítás díjához, a lakbérhez vagy az albérleti díjhoz, a közös költséghez lakásfenntartási támogatást nyújt.

3.4. Lakhatás, lakáshoz jutás, lakhatási szegregáció

E fejezetben a lakhatáshoz kapcsolódó területet elemezzük, kiemelve a lakhatást segítő támogatásokat. Emellett részletezzük a lakhatásra vonatkozó egyéb jellemzőket, elsősorban a szolgáltatásokhoz való hozzáférést.

3.4.1. számú táblázat - Lakásállomány						
Év	Lakásállomány (db) (TS 073)	Épített lakások száma (TSv 077)	Épített lakások száma 1000 lakásra (TS 078)	1-2 szobás lakások aránya (TS 076)	A közüzemi szennyvízgyűjtő- hálózatba bekapcsolt lakások aránya (TS 074)	A közüzemi ivóvízvezeték- hálózatba bekapcsolt lakások aránya (TS 075)
	db	db	db	%	%	%
2016	27802	273	9,82	52,64	96,51	98,02
2017	28236	446	15,80	52,66	97,90	99,69
2018	28490	257	9,02	52,49	98,81	100,00
2019	28882	396	13,71	52,33	98,24	100,00
2020	29233	354	12,11	52,06	97,86	99,63
2021	29317	87	2,97	51,97	n.a.	n.a.

Forrás: TelR, KSH Tstar, önkormányzati adatok

a) bérlakásállomány

3.4.2. számú táblázat - Bérlakás és szociális lakás állomány opcionális (önkormányzati adatok)							
Év	Lakásállomá ny (db) (TS 073)	Ebből elégtelen lakhatási körülmények et biztosító lakások száma	Bérlakás állomány (db)	Ebből elégtelen lakhatási körülmények et biztosító lakások száma	Szociális lakásállomá ny (db)	Ebből elégtelen lakhatási körülmények et biztosító lakások száma	Egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok (db)
	db	db	db	db	db	db	db
2016	27 802	n.a.	953	78	758	0	356
2017	28 236	n.a.	878	85	704	0	355
2018	28 490	n.a.	831	83	675	0	355
2019	28 882	n.a.	797	98	643	0	354
2020	29 233	n.a.	775	74	619	0	347
2021	29 317	n.a.	743	96	592	0	334

Forrás: TelR, KSH Tstar,
önkormányzati adatok

b) szociális lakhatás

A lakásállomány javítására az önkormányzati lakások és helyiségek bérletéről szóló Sopron Megyei Jogú Város Önkormányzati rendelete ad lehetőséget. 2021-ben Sopron Megyei Jogú Város Önkormányzata felülvizsgálta a helyi rendeletét, melyben a jövedelemhatárok emelésére került sor. Az emelést a kormány által tett intézkedésekhez igazítottuk, hiszen minden évben emelkedik a

minimálbér, a garantált bérminimum és a nyugdíjvédelem is. Pályázni lehet szociális alapon felújítással meghirdetett önkormányzati lakásra, ami lehetőséget nyújt kedvező lakbérrel lakhatáshoz jutni és egyben minőségi életszínvonalat eredményez. A bérleményt a bérlő bizonyos keretek között saját ízlésének megfelelően tudja alakítani. A fent említett konstrukció mellett a Rendelet lehetőséget biztosít az alacsony jövedelemmel élőknek szociális helyzet alapján szociális alapon pályázatot benyújtani. Az idősekre is gondolva a békés, nyugodt minőségi életkörülmények megteremtésére az időskorúak önkormányzati lakása nyújt összkomfortos otthont. A lakótömb társadalmi életre is ad lehetőséget nappali foglalkozások keretében (idősek klubja). Önkormányzatunk a fiatalokra is gondolt, akik előtakarékoságot ösztönző lakhatási forma keretében öt évig élhetnek önkormányzati bérlakásban, a lakásbérleti jogviszony hosszabbítható. Az előtakarékoság nagy segítséget jelent a további életükben saját lakhatás megteremtéséhez. Rendeletünk kiegészült a közszolgálati feladatot ellátó foglalkoztatottak részére biztosított önkormányzati bérlakással. Erre az a személy pályázhat, aki Sopron közigazgatás területén önkormányzati vagy állami fenntartású költségvetési szervnél vagy az önkormányzat kizárólagos tulajdonában álló gazdasági társaságnál foglalkoztatotti jogviszonyban áll. A NYDOP-3.1.1./B2-13-K2-2013-0004 számú szociális városrehabilitáció a soproni Kurucdombon projekt keretében így valósult meg négy önkormányzati tulajdonú lakótömb, azaz 40 lakás teljes felújítása, korszerűsítése.

c) egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok

Sopronban a nem lakáscélú ingatlanok lakáscélra hasznosítása nem jellemző, kirívó esetnek számít, általában a hajléktalan lét egyik lakhatási formája. A városban nincsenek klasszikusan leírt szegregátumok, vannak viszont elhagyott ipari épületek vagy középületek (pl.: József A. u-i volt nevelőotthon), külterületi lakatlan épületek ahova időszakosan beköltöznek a hajléktalanná vált emberek, jellemzően felnőttek. Ők általában nem hajlandók az intézményes segítséget igénybe venni, és addig lakhatnak az ingatlanban, amíg a tulajdonos ezt megengedi vagy elnézi. A Soproni Szociális Intézmény keretében működő Hajléktalanokat Ellátó Intézet utcai szociális szolgálata rendszeresen felkeresi a nem lakás céljára szolgáló ingatlanban lakókat, és az éjjeli menedékhely és/vagy nappali melegedő is segítséget nyújt számukra.

Kirívó esetként előfordult, hogy egy-egy gyermekes család beköltözött egy üres garázsba, faházba, pajtába, de a szociális és gyermekjóléti észlelő-és jelzőrendszer általában napokon belül észlelte és jelzett a család és gyermekjóléti szolgálat felé. A családsegítő közreműködésével a családok lehetőséget kaptak a Családok Átmeneti Otthonába való beköltözésre.

Nem tartós lakhatás céljára épültek azok a panziók, amik az ország más területéről munkavállalási céllal ideköltözők, jellemzően egyedülálló férfiak részére munkásszállóként működnek. Ők sok esetben munkaközvetítő személyek „segítségével” kerülnek a városba, jellemzően alacsony iskolai végzettségűek, betanított munkát végeznek a soproni üzemekben.

e) lakhatást segítő támogatások

Sopronban a lakhatást segítő támogatások viszonylag széles köre áll rendelkezésre. Települési támogatás keretében a lakhatás fenntartásához nyújtunk rendszeres segítséget, illetőleg albérleti támogatást adunk a bejelentett albérletek esetében.

A lakásszerződésből eredő jogviszony meghosszabbítása tartozások esetén nem lehetséges.

A problémák kezelésének elmaradása magában hordozhatja több jelenség felerősödését, a közüzemi tartozások növekedését, így az önkényes lakásfoglalást, az eladósodott családok adósságcsapdába kerülését, a források túlzott elaprózását, ezáltal a beavatkozások hatékonyságának csökkentését.

A célokat, a fejlesztési irányokat és a legfőbb intézkedéseket összegezve: a szociális bérlakás állomány növelése, valamint ehhez kapcsolódóan a lakhatási körülmények javítása szükséges. Az albérleti támogatás körébe vont lakások kibővítése célként jeleníthető meg. Közfoglalkoztatási program keretében a meglévő lakások anyagköltségen való minimális szintű felújítása, valamint az

üres önkormányzati ingatlanok lakáscélú hasznosítása egy jó megoldást jelentene. Alapítványi és egyesületi támogatások igénybevétele javasolt a fejlesztések területén.

Szükséges lenne – a költségvetés lehetőségeihez képest - a támogatások közelítése a kiadások nagyságához viszonyítottan. A támogatások mellett a kiadás/bevétel (háztartási költségvetés) tervezéssel hatékonyabb jövedelem-felhasználás érhető el. A támogatási összegek célzott növelése, valamint az önerő nagyobb bevonása szükséges.

3.4.3. számú táblázat - Lakhatást segítő támogatások		
Év	Települési támogatásban részesítettek száma (pénzbeli és természetbeni) (TS 136)	Egyéb önkormányzati támogatásban részesítettek száma (TS 137)
	Fő	Fő
2016	1 017	18 722
2017	612	18 960
2018	775	18 478
2019	794	18 337
2020	742	18 528
2021	677	18 469

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatok

f) *eladósodottság*

Nehézségként jelentkezik az eladósodás, különösen a hátrányos helyzetű, munkájukat elvesztő vagy alacsony jövedelmű, idős, vagy több gyermekes családok vonatkozásában. Ez a réteg veszítheti el a lakását, válhat hajléktalanná leginkább, vagy náluk kapcsolják ki fizetés hiányában a közszolgáltatásokat.

A társadalmi kirekesztődés egyik legkritikusabb, laikusok számára is jól átélhető problémaköre a hajléktalanság kérdése.

A hajléktalanság kérdéskörének áttekintése kapcsán megállapítható, hogy a lakhatási támogatások rendszere, valamint az önkormányzati lakásigénylés lehetősége jól működik a városban. Közmunka programokkal, adósságkezeléssel, pénzkezelési tanácsadásokkal, tréningekkel próbál segíteni a város az eladósodás megelőzésében, illetve kezelésében. A lakásjogi jogviszonyok rendezése erős motivációs faktor a hátralékok rendezése érdekében.

A hajléktalanság mérséklésére számos eszköz vehető számba, így például: szociális lakások számának növelése, foglalkoztatást elősegítő támogatások felkutatása stb.

g) *lakhatás egyéb jellemzői: külterületeken és nem lakóövezetben elhelyezkedő lakások, minőségi közszolgáltatásokhoz, közműszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez való hozzáférés bemutatása*

Sopronban a külterületeken élő lakosok nagy része hozzáfér a közszolgáltatásokhoz, közműszolgáltatásokhoz. Amennyiben a külterületen élő embereknek segítségre lenne szüksége, több lehetőség is a rendelkezésükre áll, továbbá a városban működő mezőőri szolgálat is feltárja a problémát, illetve jelzi azt az önkormányzatnak.

3.5. Telepek, szegregátumok helyzete

Sopron város esetében a szegregátumok vizsgálata nem releváns, a településen nincs szegregátum.

3.6. Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

E fejezet jogszabályi környezetét az alábbiakban foglaljuk össze. Elsőként kiemeljük az egészségügyi alapellátásról szóló 2015. évi CXXIII. törvényt, mely előírja, hogy a települési önkormányzat az egészségügyi alapellátás körében gondoskodik:

- a) a háziorvosi, házi gyermekorvosi ellátásról,
- b) a fogorvosi alapellátásról,
- c) az alapellátáshoz kapcsolódó ügyeleti ellátásról,
- d) a védőnői ellátásról,
- e) az iskola-egészségügyi ellátásról.

Az önkormányzatot terhelő település egészségügyi feladatokat az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény fogalmazza meg.

A települési önkormányzat a környezet- és település-egészségügyi feladatok körében gondoskodik

- a) a köztisztasági és településtisztasági feladatok ellátásáról,
- b) biztosítja a külön jogszabályban meghatározott rovarok és rágcsálók irtását,
- c) folyamatosan figyelemmel kíséri a település környezet-egészségügyi helyzetének alakulását és ennek esetleges romlása esetén – lehetőségeihez képest – saját hatáskörben intézkedik, vagy a hatáskörrel rendelkező és illetékes hatóságnál kezdeményezi a szükséges intézkedések meghozatalát.

A szociálisan rászorultak részére személyes gondoskodást az állam, valamint az önkormányzatok biztosítják. A Szt. értelmében a személyes gondoskodás magában foglalja a szociális alapszolgáltatásokat és szakosított ellátásokat.

Szociális alapszolgáltatások: falugondnoki és tanyagondnoki szolgáltatás, étkeztetés, házi segítségnyújtás, családsegítés, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, közösségi ellátások, támogató szolgáltatás, utcai szociális munka, nappali ellátás.

Személyes gondoskodás körébe tartozó szakosított ellátások: az ápolást, gondozást nyújtó intézmény, a rehabilitációs intézmény, a lakóotthon, az átmeneti elhelyezést nyújtó intézmény, az egyéb speciális szociális intézmény.

Az Ebktv. rendelkezése értelmében az egyenlő bánásmód követelményét érvényesíteni kell a társadalombiztosítási rendszerekből finanszírozott, továbbá a szociális, illetve gyermekvédelmi pénzügyi és természetbeni, valamint személyes gondoskodást nyújtó ellátások igénylése és biztosítása, a betegségmegelőző programokban és a szűrővizsgálatokon való részvétel, a gyógyító-megelőző ellátás, a tartózkodás céljára szolgáló helyiségek használata, az ételmezési és egyéb szükségletek kielégítése során.

Az egyenlő bánásmódhoz való jog magában foglalja különösen az azonos egészségügyi intézmények használatának, az ugyanolyan színvonalú és hatékony, illetőleg nem magasabb kockázattal járó gyógykezelésben, valamint betegségmegelőző programokban (szűrővizsgálatokban) való részvétel jogát.

a) az egészségügyi alapszolgáltatásokhoz, szakellátáshoz való hozzáférés

Az egészségügyi alapellátás körében háziorvosi, házi gyermekorvosi ellátást, fogorvosi alapellátást, háziorvosi ellátáshoz kapcsolódó ügyeleti ellátást, védőnői ellátást és iskola-egészségügyi ellátást működtet az önkormányzat. A város közigazgatási területe 26 felnőtt háziorvosi és 9 házi gyermekorvosi, valamint 16 vegyes (felnőtt és gyermek együtt) fogorvosi körzetre tagozódik. A háziorvosi feladatokat az Önkormányzat a háziorvosokkal kötött, a háziorvosi feladatok ellátására vonatkozó megbízási szerződés útján biztosítja.

3.6.1. számú táblázat – Egészségügyi ellátás						
Év	Felnőttek és gyermekek részére szervezett háziorvosi szolgáltatások száma (TS 107)	Csak felnőttek részére szervezett háziorvosi szolgáltatások száma (TS 106)	A házi gyermekorvosok által ellátott szolgáltatások száma (TS 108)	Gyógyszert árak és fiókgyógyszertárak száma (TS 110)	Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma (alanyi és normatív alapon kiadott) (TS 133)	Ápolási díj, alanyi jogon: támogatásban részesítettek évi átlagos száma (TS 135)
	db	db	db	db	Fő	Fő
2016	0	27	10	17	n.a.	n.a.
2017	0	27	9	17	920	167,34
2018	0	27	9	17	899	164,01
2019	0	27	9	17	892	84,11
2020	0	27	9	17	807	88,84
2021	n.a.	26	9	17	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH
Tstar

b) prevenció és szűrőprogramokhoz (pl. népegészségügyi, koragyermekkori kötelező szűrésekhez) való hozzáférés

A koragyermekkori fejlődés megalapozása érdekében meg kell teremteni a korai felismerés, szűrés, valamint a korai fejlesztés hiányzó kapacitásait, csökkenteni kell a területi különbségekből fakadó hátrányokat. Biztosítani kell a gyermekek egészségügyi helyzetének javítása érdekében a korszerű gyermek-egészségügyi ismeretek átadását tájékoztatással, oktatással, szemléltetváltoztatás elősegítésével, illetve a nyelvi, megértési nehézségekkel küzdő, hátrányos helyzetű szülők számára is könnyen érthető, kipróbálható, begyakorolható ismeretközvetítéssel.

A gyermek- és serdülőkorai mentális problémák kezelésére célzott, a város területét lefedő szolgáltatásokat kell kialakítani, ösztönözni kell a családokat a részvételre.

c) Fejlesztő és rehabilitációs ellátáshoz való hozzáférés

A mélyszegénységben élők és romák célcsoportjába tartozók körében a rossz lakás- és életkörülmények, az alacsony képzettségi szint, a szülők képzettségbeli hiányosságai miatt az

átlagosnál nagyobb arányban szükséges a gyermekek fejlesztő egészségügyi szakember, illetve pedagógus általi segítése. Ez az oktatási rendszer keretein belül rendelkezésre áll. A civil szervezetek – kiemelten a roma szervezetek is – pályázati, vagy egyéb forrásból törekednek arra, hogy pl. tanoda rendszerű struktúrákkal teret adjanak a fejlesztő segítségnek oktatási szempontból. Egészségügyi szempontból erre csak esetlegesen van lehetőség, az is döntően az iskolák jelzésén alapuló szükségletre irányul.

A rehabilitációra való igény szintén nagyobb arányban jelentkezik a célcsoport népességében, mint a népesség átlagos szintjén. Körükben a gyermekkori problémákhoz hasonlóan az érvényesül, hogy nem jutnak el megfelelő időben és módon azon intézményekbe, amelyek a rehabilitációs folyamat során érdemben segíteni tudnák őket.

Úgy a fejlesztés, mint a rehabilitáció tekintetében a célcsoport sajátosságaihoz illeszkedő információ-felvevő rendszer kialakítása lenne szükséges, mely a továbbiakban támpontot adhatna az arra rászorulóknak a számukra szükséges és elérhető szolgáltatások igénybevételi lehetőségéről.

d) közétkeztetésben az egészséges táplálkozás szempontjainak megjelenése

Településünkön a nevelési-oktatási intézményekben az étkeztetést a Központi Gyermekkonyha biztosította 2022. augusztus 31-ig. SMJV Önkormányzatának Közgyűlése 117/2022 (V. 26) határozata alapján az Önkormányzat fenntartásában működő óvodákban, valamint a Soproni Tankerületi Központ által fenntartott köznevelési intézményekben 2022. szeptember 01-től az Eatrend Arrabona Zrt. koncessziós szerződés keretében biztosítja a szolgáltatást. A speciális szükségletű gyermekeket nevelő intézményekben tanulók és az Soproni Szakképzési Centrum kollégiumában étkezők részére pedig a Soproni Szakképzési Centrum üzemeltetésében lévő főzőkonyha gondoskodik a közétkeztetésről. A bölcsődei étkeztetés a bölcsődék saját főzőkonyháin történik.

Az étkeztetésben résztvevők a vonatkozó, mindenkor hatályos jogszabályoknak, ajánlásoknak és a szakmai szabályoknak megfelelően folyamatos közétkeztetési szolgáltatást nyújtanak - beleértve a későbbiekben részletezett speciális étrendeket, diétákat is a meghatározott személyek részére - különös tekintettel:

- a szociális igazgatásról és a szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.),
- az élelmiszerláncról és hatósági felügyeletéről szóló 2008. évi XLVI. törvény,
- 62/2011. (VI. 30.) VM rendelet a vendéglátó-ipari termékek előállításának és forgalomba hozatalának élelmiszerbiztonsági feltételeiről,
- 68/2007. (VII. 26.) FVM – EüM - SZMM együttes rendelet az élelmiszer-előállítás és forgalomba hozatal egyes élelmiszer - higiéniai feltételeiről és az élelmiszerek hatósági ellenőrzéséről,
- 852/2004/EK rendelet az élelmiszerhigiénéről,
- az Országos Tisztifőorvosi Hivatal által kiadott „A rendszeres étkeztetést biztosító, szervezett ételmezési ellátásra vonatkozó táplálkozás-egészségügyi ajánlás közétkeztetők számára” című ajánlás előírásaira.

A közétkeztetési szolgáltatás magában foglalja a speciális étrendeket, diétákat is.

A bölcsődei étkeztetéssel kapcsolatban Sopron Megyei Jogú Város Egyesített Bölcsődék vezetősége az alábbiakat tartotta megjegyzendőnek:

- A 2018-as évtől az intézmény tagintézményeiben a gyermekétkeztetés központi étlap és receptúra alapján történt, melyet a dietetikus és a bölcsődék ételmezésvezetői állítottak össze. Az irányéltap megvalósulását a dietetikus rendszeresen ellenőrizte, hogy az egészséges táplálkozás alapelvei mellett, a kisgyermekek életkori sajátosságai, a korcsoportra jellemző tápanyagszükséglet maradéktalanul megvalósulhassanak. A főzéshez szükséges nyersanyagot a közbeszerzést elnyert cégek, vállalkozók szállították a tagintézményekbe.

- Minden bölcsőde saját főzőkonyhával rendelkezik, ami a HACCP alapelveinek és legfontosabb szempontjainak alkalmazásával működött. A helyben történő főzést élelmezésvezetők által irányított személyzet látta el egész évben.

e) sportprogramokhoz való hozzáférés

Széles spektrumon mozgó sportolási lehetőségeket kínál a város mind a versenysport, mind a diáksport, mind pedig a szabadidősport területén. Nagyszámú sportoló befogadására alkalmas létesítmények állnak rendelkezésre, a választható, rendelkezésre álló sportágak jelentős része szabadidősport tevékenységre is alkalmas. Nagy tapasztalattal rendelkező szervezetek vannak jelen a célcsoporttal való sportfoglalkozások szervezése és végrehajtása terén. A célcsoport jelentős részének igényeit jól ismerő, ezeket tevékenységébe beépíteni képes, elkötelezett szakember-gárda dolgozik városszerte. Kialakult kapcsolat működik a célcsoport tagjait tömörítő intézményekkel (oktatási, kulturális, egészségügyi, sport intézmények, szervezetek). Külső támogatók sikeres bevonása jellemző. A sporttámogatási rendszer alapján kiszámítható, tervezhető a sportprogramokhoz való hozzáférés. A diáksport támogatás elősegítése jellemző. Felkészült, lelkes sportszervezők, segítők, önkéntesek dolgoznak a helyi sportért. Az országos és helyi sportszervezetekkel jó kapcsolat alakult ki az évek során. Egyre több pályázat teremt lehetőséget helyi szinten sporttevékenység végzésére irányuló lakossági igények kielégítésére, amelyre a sportszervezetek sikerrel pályáznak.

A sport lehetőséget ad a célcsoport eredményes aktivizálása által egységesebb, elfogadóbb társadalmi környezet teremtésére. A mozgásban gazdag életmód kialakítása jótékony hatással lesz a célcsoport egészségügyi helyzetére. A célcsoport sokszínű sporttevékenységekbe történő bevonása lendületet ad a helyi utánpótlás-nevelésnek. Önkormányzati szándékra van szükség a sportlétesítmények fejlesztésére, bővítésére, ami több területen már megtörtént, illetve más területeken még folyamatban van. A rendszeres mozgás által a célcsoport egy része olyan életvitel mintát kap, amit más közegben nincs alkalma megtapasztalni. A sportban elért siker önbizalmat ad, amit a sportoló az élet más szegmensében is kamatoztatni tud.

A Lőver Uzsoda 2021-ben készült el, amely felhelyezte a várost a vizes sportágak nemzetközi térképére. Nemcsak a szabadidős, rekreációs sportprogramok kínálata nőtt, az új uszoda nemzetközi versenyeknek is otthont ad, ezáltal a sportturizmus is jelentősen nő.

f) személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

Sopron Megyei Jogú Város Önkormányzatának Közgyűlése a személyes gondoskodás körében a következő ellátásokat biztosítja:

A) alapszolgáltatások keretében:

- étkeztetés
 - szociális konyha
 - népkonyha
- házi segítségnyújtás
- családsegítés
- támogató szolgáltatás
- pszichiátriai betegek közösségi alapellátása
- utcai szociális munka
- nappali ellátás
 - idősek klubja
 - fogyatékosok nappali intézménye
 - pszichiátriai betegek nappali ellátása
 - nappali melegedő

- szenvedélybetegek nappali ellátása
- alacsonyküszöbű szolgáltatás szenvedélybetegek részére

B) szakosított ellátás keretében

ápolást gondozást nyújtó intézmények

- idősek otthona

átmeneti elhelyezést nyújtó intézmények

- idősek gondozóháza
- hajléktalanok éjjeli menedékhelye és átmeneti szállása.

A személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátások igénybevétele önkéntes, az ellátást igénylő, illetve törvényes képviselője szóbeli vagy írásbeli kérelmére, indítványára történik.

g) drogprevenciós szolgáltatások

Sopron város a Magyar Ökumenikus Segélyszervezet Szociális és Fejlesztő Központ Sopron, Szendélybetegek Nappali Intézménye és Alacsonyküszöbű Ellátása intézménnyel kötött ellátási szerződés útján gondoskodik a drogprevenciós szolgáltatások ellátásáról. Szendélybetegek Nappali intézménye szolgáltatásaival a szenvedélybetegek egészségügyi ellátását kívánja kiegészíteni. Míg az egészségügyi ellátás a szenvedélybetegek kezelésében a holisztikus szemlélet „biológia” oldalával segít a problémákkal való megküzdésben, az intézmény a pszichológiai és szociális aspektus érvényesítésével próbál hozzájárulni ahhoz, hogy a szenvedélybetegség kezelése eredményes lehessen. Ezen célok elérése érdekében az intézményben a segítséget kérők addiktológiai konzultáns, szociális és terápiás munkatárs, pszichiáter és pszichológus segítségét vehetik igénybe.

2021. november 1-el szenvedélybetegek alacsonyküszöbű szolgáltatásával egészült ki az intézmény. Kiemelt célja, hogy a kialakult betegség kevesebb kockázattal járjon az egyén és a társadalom számára. Ezzel párhuzamosan az intézmény minden lehetőséget megragad, hogy a már kialakult betegség ne súlyosbodjon, sőt inkább javulás következzen be. Az intézmény speciális klienskörét tekintve a tevékenység elsősorban a szerhasználatból, életvitelből adódó helyzetek kezelésére vonatkozatható. A legkritikusabb területek az érzelmek, agresszió kezelése, a hatékony egyéni kommunikáció, önérték érvényesítés, konfliktuskezelés, személyes higiéné fejlesztés.

Az Önkormányzat és a Soproni Szociális Intézmény közösen működteti a Kábítószerügyi Egyeztető Fórumot, ami összefogja a drogprevenció különféle szintjein szolgáltatást nyújtó intézményeket és szervezeteket, segíti a szolgáltatások összehangolását és népszerűsítését. Az elsődleges drogprevenció számos formája jelen van a köznevelési intézmények közösségi programjaiban, a rendőrség által szervezett tematikus programokban, az óvodai-iskolai szociális segítők által vezetett szocializációt segítő csoportfoglalkozásokban is. A klasszikus drogprevenció mellett egyre nagyobb hangsúly kerül a játékszendély és a digitális eszközhasználat témakörére is.

h) tilos a hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor

Az általunk ismert szociális szolgáltatóknál nemre, nemzetiségi, etnikai, vallási hovatartozásra, szexuális orientációra való érzékenységgel dolgoznak, ezek alapján nem diszkriminálva nyújtanak szolgáltatást. Az intézmények részben már akadálymentesen megközelíthetőek. Többször előforduló probléma, hogy az intézményeknél nincsenek, vagy csak nagyon kis számban találhatók olyan kollégák, akik képesek jelnyelven kommunikálni. A probléma megoldása érdekében fontos lenne a jelnyelvi képzettségek megszerzése.

A szociális és egészségügyi szolgáltatást nyújtó ép, nem akadályozott munkatársak személyes empátiás készségeinek, segítő és az egyenlő bánásmódot hangsúlyozó attitűdjének fenntartása

folyamatosan megújuló egyéni és intézményi képzésekkel, tréningekkel javasolt, ennek okán tanácsos az attitűderősítő képzések, valamint az esélyegyenlőségi érzékenyítő tréningek bevezetése. Az egészségügyi ellátórendszer esetleges hiányosságainak pótlása, az egészségügyi ellátórendszer színvonalának javítása, illetőleg a szociális ellátórendszer kapacitásának bővítése megoldandó feladatként jelentkezik.

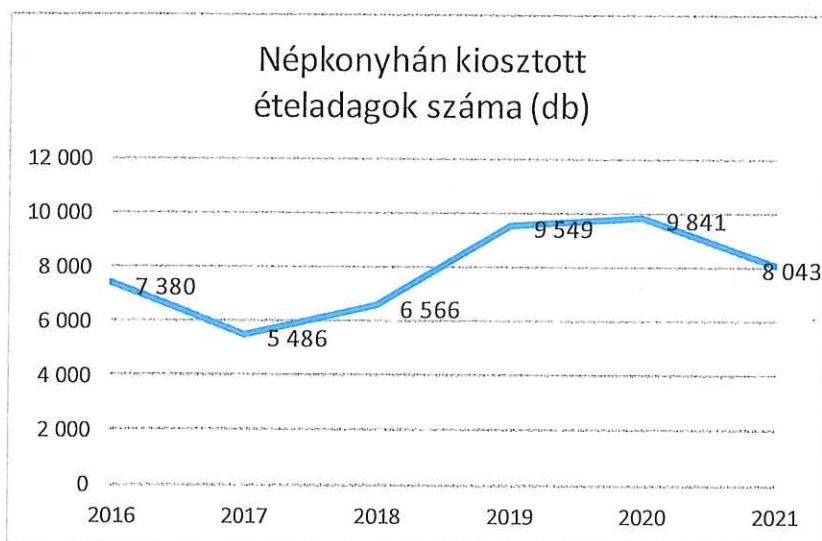
A hatékony munka érdekében az intézményfejlesztés is fontos. A finanszírozás jelenlegi, hatályos szabályainak átgondolására és a jogszabályi háttér átalakítására van szükség a célok eléréséhez.

Összességében Sopron városában nem, vagy csak elenyésző számban tapasztalunk hátrányos megkülönböztetést a szolgáltatások nyújtásakor.

- i) pozitív diszkrimináció (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások) a szociális és az egészségügyi ellátórendszer keretein belül

3.6.2. Népkonyha	
Év	Népkonyhán kiosztott ételadagok száma (db)
2016	7380
2017	5486
2018	6566
2019	9549
2020	9841
2021	8043

Forrás: Önkormányzati adat

Nincs pontos adatunk, információnk az ellátórendszer keretein belüli pozitív diszkriminációról.

3.7. Közösségi viszonyok, helyi közélet bemutatása

a) közösségi élet színterei, fórumai

Sopron belvárosában található a Liszt Ferenc Kulturális és Konferencia Központ, valamint a Soproni Petőfi Színház, mindkettőt a Pro Kultúra Sopron Nonprofit Kft. működteti. A városrészben számos egyházi épület, templom is található. A városközpont közelében helyezkedik el a Széchenyi István Városi Könyvtár. A városban két filmszínház (mozi) is működik. Fontos közösségi centrum a Gyermekek és Ifjúsági Központ, amelyet szintén a Pro Kultúra Sopron Nonprofit Kft. működtet. Számos

civil egyesület és klub működik a városban, melyek tovább színesítik a közösségi életet. A város egész területén megtalálhatók az EU-s szabványoknak megfelelő játszóterek.

3.7.1. számú táblázat - Intézményi ellátottság (2019)			
Tornateremmel, tornaszobával ellátott köznevelési intézmények száma (intézmény székhelye szerint) (TS 102)	Sportcsarnok, sportpálya léte (TS 103)	A települési könyvtárak kikölcsönzött egységeinek száma (TS 104)	Közművelődési intézmények száma (TS 105)
db	van/nincs	db	db
20	igen	125 901	6

Forrás: TeIR, KSH Tstar

b) közösségi együttélés jellemzői (pl. etnikai konfliktusok és kezelésük)

Az egyén és a közösség, illetve a közösség tagjai szükségszerűen kapcsolatban (viszonyban) állnak egymással, függetlenül attól, hogy családi, vagy lakóhelyi közösségről beszélünk. A közösségek általában közös célok, feladatok érdekében jönnek létre. A közös célok eléréséért a közösség tagjai - jó esetben - közös döntéseket hoznak, közös lépéseket tesznek.

A nemzetiségi önkormányzatok (német, horvát, bolgár) működése zavartalan.

c) helyi közösségi szolidaritás megnyilvánulásai (adományozás, önkéntes munka stb.)

A helyi közösségi szolidaritás városunkban az önkéntesség alapelve mentén valósul meg. Az önkéntesség ügye mellett mélyen és hosszú távra elköteleződött szereplők, zömében magánszemélyek állnak. A kérdést érintő önkéntesség és adományozás tekintetében adatokkal nem rendelkezünk. Az Önkormányzat prioritásnak tekinti a helyi közösségben, a város területén az önkéntesség kultúrájának erősítését, rendszer-szerű kialakítását.

Magyarország Alaptörvénye a Szabadság és felelősség című fejezet XXIX. cikkelyében a nemzetiségekről az alábbiakat tartalmazza:

„(1) A Magyarországon élő nemzetiségek államalkotó tényezők. Minden, valamely nemzetiséghez tartozó magyar állampolgárnak joga van önazonossága szabad vállalásához és megőrzéséhez. A Magyarországon élő nemzetiségeknek joguk van az anyanyelvhasználatához, a saját nyelven való egyéni és közösségi névhasználatához, saját kultúrájuk ápolásához és az anyanyelvű oktatáshoz.

(2) A Magyarországon élő nemzetiségek helyi és országos önkormányzatokat hozhatnak létre.

(3) A Magyarországon élő nemzetiségek jogaira vonatkozó részletes szabályokat, nemzetiségeket és a nemzetiségként való elismerés feltételeit, valamint a helyi és országos nemzetiségi önkormányzataik megválasztásainak szabályait sarkalatos törvény határozza meg. Sarkalatos törvény a nemzetiségként való elismerést meghatározott idejű honossághoz és meghatározott számú, magát az adott nemzetiséghez tartozónak valló személy kezdeményezéséhez kötheti.”

d) a helyben élő nemzetiségek kulturális sokszínűségének bemutatása és kulturális identitásuk megőrzésének lehetőségei:

Sopronban 2019. októbere óta a korábbi négy nemzetiségi önkormányzat helyett három nemzetiségi önkormányzat (német, horvát, bolgár) működik. Önkormányzatunk évről-évre együttműködési megállapodást köt a helyi nemzetiségi önkormányzatokkal. A megállapodás alapvető célja, hogy a települési és a nemzetiségi önkormányzatok között hatékony együttműködés valósuljon meg a nemzetiségi önkormányzat költségvetése elkészítésének és jóváhagyásának, költségvetési gazdálkodása bonyolításának, a beszámoló elkészítésének és jóváhagyásának, a vagyontárgyak

kezelésének, a számviteli, pénzügyi és információ-szolgáltatási tevékenység végzésének eljárási szabályai és rendje tekintetében, valamint kialakításra kerüljenek a települési nemzetiségi önkormányzat testületi működésével kapcsolatos szabályok.

Az Njtv. 80. § (1) bekezdése szerint, a települési önkormányzat és hivatal megállapodás keretében pénzügyi eszközökkel biztosítja a nemzetiségi önkormányzati működés személyi és tárgyi feltételeit, valamint támogatja a nemzetiségek szellemi, épített- és tárgyi örökségének védelmét.

A nemzetiségi önkormányzatok feladat és hatásköre:

A nemzetiségi önkormányzatok feladat- és hatásköre többé-kevésbé azonosnak tekinthető. A nemzetiségi önkormányzatok tevékenysége politikai szerepvállalásuk mellett főként nemzetiségi intézményeik működtetésével, oktatással, kulturális öngazgatással, kitüntetések, díjak, ösztöndíjak alapításával és odaítélésével kapcsolatosak.

Soproni Német Nemzetiségi Önkormányzata 1995-ben alakult meg. A nemzetiségi önkormányzat célja a német anyanyelv és kultúra ápolása, a német nemzetiséghez tartozók (Sopron lakosságának kb. 8-10%) érdekvédelme. A nemzetiségi önkormányzat munkáját az 1992 óta működő Sopron és környéke Német Kulturklub Egyesület segíti. Az Egyesület 1996 óta sikeresen szervezi a Német Kultúra Hete rendezvénysorozatot. A rendezvénysorozat keretén belül kórus és harmonikatalálkozó, színházi előadások, felolvasóestek, diavetítések és zenés-táncos baráti estek kapnak helyet.

A Soproni Német Nemzetiségi Önkormányzat tevékenységi köre kulturális és oktatási területen is megmutatkozik. Az anyanyelv megőrzésében a soproni Bánfalvi Óvodában (Kindergarten Wandorf) 1997 óta az "egy személy egy nyelv" szerint folyik a kétnyelvű (német) óvodai nevelés. Sopron legnagyobb létszámú iskolájában a Soproni Német Nemzetiségi Általános Iskolában (Deutsche Nationalitätenschule Ödenburg) intézményfenntartóként is működnek, itt folytatódik a német nemzetiségű nevelés. Az iskola az első évfolyamtól kezdődően kétnyelvű és nyelvtanító, illetve bővített nyelvtanító német nemzetiségű oktatást folytat.

Jelentős még a Soproni Horvát Nemzetiségi Önkormányzat tagsága is. A Soproni Horvát Kulturális Egyesület is önálló civil szervezetként dolgozik, kapcsolódva elsősorban a szomszédos kópházai szervezethez, de együttműködnek a környék horvát egyesületeivel és az Országos Horvát Önkormányzattal is.

A nemzetiségi önkormányzatok közös épületben, de önálló épületrészben működnek a Várkerület 7. szám alatt lévő Rejpál-házban. Sopron város önkormányzata támogatja a nemzetiségi önkormányzatok tevékenységét.

Összegzés:

Összegzésként elmondható, hogy Sopron Megyei Jogú Város Önkormányzata a jogszabályi kötelezettségein túlmutató, kezdeményező és konstruktív szerepet vállal a nemzetiségi önkormányzatokkal való együttműködésben. A megállapodásban foglalt vállalásait folyamatosan teljesíti és a nemzetiségi önkormányzatokkal jól működő partneri viszonyt tart fenn. Ennek eredményeként mind a három nemzetiségi önkormányzatnál folyamatos és érdemi munka zajlik. A testületek különböző, nemzetiségi sajátosságok, és hagyományok alapján meghatározott preferenciák mentén alakították ki kapcsolatrendszerüket és munkarendjüket.

e) helyi lakossági önszerveződések

Sopronban a civil szervezetek száma magas. Vannak köztük nagy múltra visszatekintő szervezetek (pl.: TIT, Városszépítő Egyesület, Hovatovább Alapítvány) és folyamatosan szerveződnek újak is. Több szervezet dolgozik az esélyegyenlőség erősítésén, a hátrányos helyzetű csoportok, egyének megsegítésén. A civil szervezetek hagyományosan együttműködnek egymással. Kiragadva néhány

példa: a helyi Lions Klub segíti a Vakok és Gyengénlátók Egyesületét, a Baptista Szeretetszolgálat adománybortot működtet, az Árvácska Alapítvány szerződésben áll az Élelmiszerbankkal és a kapott élelmiszerekből a többi szervezetnek is juttat, a Határok Nélkül Alapítvány a Katolikus Caritas-szal együtt működteti a Szent Márton Házat, és a gyűjtött adományokból támogatják a hajléktalanokat és a magányos időseket az Idősek Európai Háza Alapítvány közreműködésével. Az Önkormányzat helyi pályázatokkal, tanácsadással, civil fórumok szervezésével segíti munkájukat.

3.8. A roma nemzetiségi önkormányzat célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége, partnersége a települési önkormányzattal

Soproni Roma Nemzetiségi Önkormányzat jogutód nélkül megszűnt 2019.10.13-án.

3.9. Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Városunkban a közfoglalkoztatottak száma évek óta alacsony szinten stagnál, vagy csökkenő tendenciát mutat, a foglalkoztatásban benn rekedt személyek nem motiváltak a váltásra, nem nyitnak a nyílt munkaerő piac felé.	A városban történő fokozott és folyamatos munkahelyteremtés. Pályázati lehetőségek megragadása átképzések, tanfolyamok szervezésére. Az információs tevékenység kiszélesítése a szociális ellátással foglalkozó intézmények és civil szervezetek irányába.
Az iskolarendszerből kikerülő, munkaerőpiacon esélytelen ifjúsági csoportok marginalizálódása, különböző devianciák (drog, alkoholizmus, bűnözés stb.) és az ehhez kapcsolódó szubkultúrák megjelenése.	A szociális ellátórendszer bővítése. Pályázati lehetőségek megragadása átképzések, tanfolyamok szervezésére. Önszervező csoportok szervezése.
A mélyszegénységben élők és a romák társadalmi csoportjának a tudás hiányán kívül a digitális eszközökhöz való hozzáférés tárgyi, eszközbeli feltételek hiánya jelenti a legnagyobb akadályt.	A közösségi internetezés és digitális eszközhasználat lehetőségeinek ismertetése. A digitális oktatási-képzési programot olyan akciókkal javasolt hatékonyabbá tenni, melyek az eszközökhöz való jutást is elősegítik.

4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység

A gyermekek jogairól szóló egyezmény (Convention on the Rights of the Child, CRC) az első olyan nemzetközi dokumentum, amely azokat a jogokat foglalja össze, melyeket az egyezményt aláíró államoknak a gyermekek jóléte és jól-léte érdekében minimálisan biztosítaniuk kell. A gyermekek jogairól szóló egyezmény a világon a legszélesebb körben ratifikált emberi jogi dokumentum, 3 ország kivételével (Szomália, Dél-Szudán, Amerikai Egyesült Államok), akik eddig csak aláírták, minden ország ratifikálta. Magyarország a Gyermekek jogairól szóló, 1989. november 20.-án kelt ENSZ egyezményt az 1991. évi LXIV. törvénnyel hirdette ki.

2007-ben, az ENSZ Gyermekjogi Bizottság ajánlását követően a kormány kidolgoztatta a „**Legyen jobb a gyerekeknek**” **Nemzeti Stratégiát**, amely a gyermekszegénység és kirekesztettség felszámolásához szükséges feladatokat határozta meg a következő 25 évre. A stratégia a gyermeki jogok figyelembe

vételével és a gyerekek mindenekfelett álló érdekére tekintettel, horizontális célként jelölte meg az etnikai és területi hátrányok csökkentését.

A stratégia megvalósításához cselekvési tervet dolgoztak ki, amely a szükséges jogszabályi, szakmai, szervezeti feltételek kidolgozásának feladatait, felelőseit, közreműködőit határozta meg a határidők és a szükséges források megjelölésével. A Kormány 2007 végén született határozata a Stratégiában meghatározott célkitűzések végrehajtása érdekében az első három éves kormányzati cselekvési terv

kiemelt fejlesztési területeiként a szegénység újratermelődési ciklusainak megszakítását, a gyermekes szülők munkavállalási esélyeinek javítását, a gyermekes háztartások szegénységének csökkentését, a gyerekeknek nyújtott szolgáltatások minőségének javítását, ezen intézmények együttműködésének fejlesztését és a gyerekek jólétének emelését jelölte meg.

2011-ben készült el a **Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia – Mélyszegénység, gyermekszegénység, romák (2011–2020)** címmel az a dokumentum, amibe beépült a „Legyen jobb a gyermekeknek” stratégia is. A Nemzeti Stratégia a társadalmi felzárkózás kulcskérdéseként tekint a hátrányos, halmozottan hátrányos, köztük

roma gyermekek helyzetének javítására, a szegénység átörökítésének megakadályozására.

A gyermekszegénység csökkentése átfogó, minden ágazatra kiterjedő intézkedéseket igényel. Az egyes részterületeken a foglalkoztatás, az oktatás, a lakásügy, az egészségügy, a szociális és gyermekjóléti, gyermekvédelmi szolgáltatások egymással összhangban álló és egymásra épülő intézkedéseit szükséges meghozni, amelyek a gyermek megszületésének pillanatától segítenek az esélyeik javításában. A szegénységben vagy szegénység kockázatával élő gyermekek sajátos csoportját alkotják a fogyatékos gyermekek. A fogyatékos gyermeket nevelő családok helyzete sokkal nehezebb, különösen a halmozottan fogyatékos gyermeket nevelő családok azok, akik komplex (ágazatok együttműködését feltételező) szolgáltató, támogató intézményi struktúra nélkül - nagy eséllyel - a társadalom periferiájára sodródnak.

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 1. § (1) bekezdése a jogszabály céljáról az alábbiak szerint rendelkezik: „célja, hogy megállapítsa azokat az alapvető szabályokat, amelyek szerint az állam, a helyi önkormányzatok és a gyermekek védelmét ellátó természetes és jogi személyek, továbbá jogi személyiséggel nem rendelkező más szervezetek meghatározott ellátásokkal és intézkedésekkel segítséget nyújtsanak a gyermekek törvényben foglalt jogainak és érdekeinek érvényesítéséhez, a szülői köteleességek teljesítéséhez, illetve gondoskodjanak a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzéséről és megszüntetéséről, a hiányzó szülői gondoskodás pótlásáról, valamint a gyermekvédelmi gondoskodásból kikerült fiatal felnőttek társadalmi beilleszkedéséről.”

A 2016. január 1-jén hatályba lépő törvényi változások új alapokra helyezték a családsegítés és gyermekjóléti alapellátás intézményes ellátását. A *gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvényt*, illetve a *szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvényt* módosító *2015. évi CXXXIII. törvény* a családsegítő szolgálatok és a gyermekjóléti szolgálatok 2016. január 01-től létrehozott integrációjának kereteit és jogi normáit fekteti le.

A szabályozás számos új elemet vezetett be, mely megváltoztatta a helyi ellátórendszert is. Létrejött a Családsegítő Szolgálat és a Gyermekjóléti Szolgálat integrációjaként a Család- és Gyermekjóléti Szolgálat, illetve a járasszékhely település által, járási ellátási területtel a Család- és Gyermekjóléti Központ. Sopron járásszékhely településként 2016. január 1-től működteti a Család- és Gyermekjóléti Központot, ami szakmai útmutatást nyújt, szolgáltatásokat biztosít és szakmai felügyeletet gyakorol a járás alapszolgáltatást nyújtó intézményei mellett. Feladata többek között az is, hogy segítse a családok, gyermekek esélyegyenlőségének megteremtését, hogy a szociális és gyermekjóléti szolgáltatások minden járási település valamennyi lakosának számára elérhetőek legyenek. A feladat ellátásához segítséget nyújt a 2018. januárjától bevezetésre került új feladat: a szociális diagnózis-készítés.

A települési gyermekvédelmi ellátórendszer akkor válik leginkább hatékonyá, ha az ágazatok közötti együttműködés és partnerség realizálódik a helyi köznevelési, egészségügyi, szociális, közművelődési és sport intézményhálózaton keresztül, továbbá a civil szervezetek bevonásával valósul meg. A prevenció és a szolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés elve és gyakorlata a gyermekekkel foglalkozó intézmények szakmai programjának alapját képezi.

A gyermekek jólétének biztosítása, a segítségre szoruló családok támogatása, a hatósági intézkedésekkel történő gyermekvédelmi gondoskodás kizárólag az észlelő- és jelzőrendszer, a család- és gyermekjóléti szolgálatok, a család- és gyermekjóléti központok szoros együttműködésével valósítható meg. A hatékony együttműködés egymás szakmai tudásának, kompetenciájának a tiszteletben tartásával, egymás munkájának segítségével, a feladatok megosztásával, a közös szakmai nyelv használatával, érdemi, kölcsönös kommunikációval érhető el.

A Gyvt. 17. §-a és az Szt. 64. § (2) bekezdése alapján működő, a gyermek veszélyeztetettségét, illetve a család, a személy krízishelyzetét észlelő rendszerrel (a továbbiakban: jelzőrendszer) a szociális, gyermekjóléti- és gyermekvédelmi ellátórendszer egyik alapköve, a családok, gyermekek és felnőttek védelmének, a problémák megelőzésének és mielőbbi megszüntetésének alapvető garanciális eleme. Hatékonyságának fejlesztése érdekében a jogszabály a jelzőrendszer megszervezésének, működtetésének feladatait két szinten kezeli. A jelzőrendszer szervezése és működtetése településszintű feladat, így alapvetően a család- és gyermekjóléti szolgálatok feladatkörébe kerül, míg annak szakmai támogatása, járásszintű koordinálása, a települési határokon átívelő szakmaközi együttműködések elősegítése a járási család- és gyermekjóléti központok feladatainak rendszerében jelenik meg. A rendszer működését az EMMI által kiadott protokoll és szakmai ajánlás szabályozza. Kiemelten kezeli a szabályozás a családon belüli bántalmazás, ezen belül is a gyermekbántalmazás megelőzését és kezelését. A munka alapelveit a szektorsemleges, egységes elveket tartalmazó miniszteri utasítás tartalmazza, melynek végrehajtása kötelező valamennyi, a Gyvt. 17. §-a által megnevezett, valamint a gyermekek, családok ellátásában bármely területen részt vevő intézménynek, szervezetnek és magánszemélynek. A kötelezettséget valamennyi ágazati jogszabály is tartalmazza.

4.1. A gyermekek helyzetének általános jellemzői (pl. gyermekek száma, aránya, életkori megoszlása, demográfiai trendek stb.)

Sopron népessége, ahogyan azt a város demográfiai jellemzőinél leírtuk, évek óta kis mértékben növekszik, ami elsősorban az idevándorlásnak köszönhető. A városba betelepülő, általában fiatal, gyermeket nevelő családok miatt a gyermeklétszám az országos tendenciával szemben területünkön nem csökken.

4.1. számú táblázat - Gyermekkorú népesség összetétele nemek és korcsoportok szerint (2.számú táblázatból)					
Korcsoport	Fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)	
	Férfiak	Nők	Összesen (TS 003)	Férfiak (TS 005)	Nők (TS 007)
	Fő	Fő	Fő	%	%
Állandó népesség száma (férfiak TS 004, nők TS 006)	27 488	30 565	58053	47,35%	52,65%
0-2 évesek (összes száma TS 008, aránya TS 009)			1 510	2,60%	
0-14 éves (férfiak TS 010, aránya TS 011; nők TS 012, aránya TS 013)	4 209	3 971	8180	7,25%	6,84%
15-17 éves (férfiak TS 014, aránya TS 015; nők TS 016, aránya TS 017)	822	816	1638	1,42%	1,41%

Forrás: TeIR, KSH Tstar

- a) veszélyeztetett és védelembe vett, hátrányos helyzetű, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, valamint fogyatékkal élő gyermekek száma és aránya, egészségügyi, szociális, lakhatási helyzete

4.1.1. számú táblázat - Védelembe vett és veszélyeztetett kiskorú gyermekek		
Év	Védelembe vett kiskorú gyermekek száma (TS 1.16)	Veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma (TS 115)
	Fő	Fő
2016	60	n.a.
2017	100	198
2018	68	133
2019	59	122
2020	102	309
2021	111	386

Forrás: TeIR, KSH Tstar, GYJI statisztika

Sopron Megyei Jogú Város területén a lakosságszámhoz viszonyítva alacsony a hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma. Az Önkormányzat a hátrányos helyzetű, illetve a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek helyzetét fokozottan figyelemmel kíséri az intézményi ellátások keretein belül.

A szociális, valamint gyermekjóléti alap- és szakellátáshoz kapcsolódó szempontok érvényesítése, a gyermekek megfelelő ellátáshoz történő hozzáféréseinek biztosítása folyamatos egyeztetést igényel, tehát nemcsak a szociális és gyermekjóléti terület szakembereinek objektívabb problémamegközelítése és helyzetelemzése indokolt. A HEP során ezért a cél az észlelő- és jelzőrendszer

tényleges, helyi működésének feltérképezése és esetleges hiányosságainak hatékony és mérhető orvoslása. A jelzőrendszer aktivitásának, működésének hiányosságai és az adatvédelmi szempontok összeegyeztetése helyi korrekciókat és odafigyelést kíván. A jelzőrendszer működését és működtetését pontosan szabályozza az Emberi Erőforrások Minisztériuma által 2017. augusztusában kiadott Protokoll és Szakmai ajánlás, aminek be nem tartását szankcionálja a Gyvt. 17. §. (4) bekezdése. A jelzési és együttműködési kötelezettség valamennyi ágazati jogszabályban is megjelent, ennek ellenére még sok teendő van a pontos végrehajtása és az egységes értelmezése területén.

A veszélyeztetettség tényét és mértékét a jelzőrendszer széleskörű bevonásával, minden érintett jelzőrendszeri tag véleményének kikérése után kell meghatározni. A gyermek/család rossz helyzetének felismerése gyakran az együttműködésre kötelezett szakemberek hiányos jelzései miatt marad rejtve. A Gyvt. szerint definiált veszélyeztetettség - magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot - gyakran nehezen felismerhető helyzetekből adódik. Igen nagy a látencia a gyermekek bántalmazása, súlyos elhanyagolása, a szexuális abúzus, gyerek és/vagy szülő alkohol- vagy drogfogyasztása kapcsán. A látencia okai között szerepel, hogy a sértett gyermek gyakran nem tudja, hová fordulhat segítségért, illetve a bántalmazott gyermek és családja nem kerül a gyermekvédelmi rendszer látókörébe, nem kerül kapcsolatba olyan szakemberekkel, akik a bántalmazás gyanújára felfigyelhetnének. A helyzetelemzés során ezért nemcsak a meglévő szolgáltatások felsorolását, hanem azok ismertségét, „akadálymentességét” és hatékonyságát is szükséges feltárni és mérni.

A gyermekekkel kapcsolatos eljárások, segítő folyamatok során, a védelembe vétel elrendelése esetén, illetőleg a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság, továbbá a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet megállapításáról szóló határozat meghozatalával egyidejűleg tájékoztatni kell a szülőt azokról a kedvezményekről, juttatásokról, pályázati lehetőségekről, amelyek a gyermeket megilletik. Tájékoztatni kell továbbá a szülőt arról is, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek mikor minősül halmozottan hátrányos helyzetűnek.

Az igazolatlan iskolai hiányzás és ennek következményeként a családi pótlék felfüggesztése esetében a jogalkotó szándéka a gyakorlatban nem mindig érvényesül, azaz az iskolai hiányzás valódi oka, annak részletes feltárása gyakran rejtve marad. Az iskolai hiányzás oka mögött előfordulhat a család részéről történő bántalmazás. Lehet, hogy a veszélyeztetett helyzet azért áll elő, mert a gyermek anyagi vagy egyéb okokból családfenntartói vagy egyéb felnőtt funkciókat lát el (dolgozik, ápol valakit, stb.). A helyzetfelmérés során fontos meggyőződni arról, hogy az igazolatlan hiányzások esetén előírt jelzési kötelezettség megfelelően működik-e, valamint rendelkezésre áll-e a valós segítséget, megoldást jelentő, a gyermek érdekeit szem előtt tartó támogató rendszer.

A gyermekvédelmi törvény 2016. évi módosítása kapcsán a veszélyeztetettség megállapításának, illetve megszüntetésének folyamatában kiemelt jelentőséget kapott az esetkonferencia, aminek idejét, feladatát, megszervezésének módját pontosan szabályozza a már többször említett minisztériumi protokoll.

Városunkban a család- és gyermekjóléti alapellátást nagyrészt a **Sopron és Környéke Család- és Gyermekjóléti Ellátás Intézete** biztosítja. Az Intézet fenntartója a Sopron és Környéke Szociális-Gyermekjóléti Intézményfenntartó Társulás. Az intézmény központja Sopron, Vasvári Pál u. 2/A. További területi irodái Ágfalván, Harkán, Fertőrákoson és Kópházán, valamint Sopron Révai u. 2. és Kuruc krt. 2. és Kőszegi u. 1 szám alatt találhatók.

Személyes segítő szolgáltatást elsősorban a család- és gyermekjóléti szolgálat útján biztosítják. A család- és gyermekjóléti szolgálat nem csak egyike a szociális szolgáltatásoknak, hanem törvény által szabályozott kötelező alapfeladatain keresztül reá tartozik a helyi szociális és gyermekjóléti feladatok koordinálása is. A család- és gyermekjóléti szolgálat a szolgáltatásokat az ellátások teljesítésével

(gondozás), ellátások közvetítésével (szolgáltatás) vagy szervező tevékenységgel (szervezés) biztosítja.

E tevékenysége során:

- a családtervezési, a pszichológiai, a nevelési, az egészségügyi, a mentálhigiénés és a káros szenvedélyek megelőzését célzó tanácsadás nyújt, vagy segíti az ezekhez való hozzájutást
 - az anyagi nehézségekkel küzdők számára segíti a pénzügyi, természetbeni ellátásokhoz, továbbá a szociális szolgáltatásokhoz való hozzájutás megszervezését;
 - szociális segítő tevékenységet (család-gondozást) végez, így elősegíti a családban jelentkező működési zavarok, illetve konfliktusok megoldását;
- elkészíti a szociális diagnózist az Szt. 64/A. §-a szerint.
- közösségfejlesztő, valamint egyéni és csoportos prevenciós programokat szervez;
 - a tartós munkanélküliek, a fiatal munkanélküliek, az adósságtérhekkel és lakhatási problémákkal küzdők, a fogyatékkal élők, a krónikus betegek, a szenvedélybetegek, a pszichiátriai betegek, a kábítószer-problémával küzdők, illetve egyéb szociálisan rászorult személyek és családtagjaik részére tanácsadást nyújt;
 - segíti és szervezi a családokon belüli kapcsolaterősítést szolgáló közösségépítő, családterápiás, konfliktuskezelő mediációs programokhoz és szolgáltatásokhoz való hozzájutást, valamint a nehéz élethelyzetben élő családokat segítő szolgáltatások elérését;
 - segíti a menedékjogi törvényben meghatározott integrációs szerződésbe foglalt társadalmi beilleszkedés elősegítését.

A család- és gyermekjóléti szolgálat feladata a gyermek testi, lelki egészségének, családban történő nevelésének elősegítése érdekében:

- a gyermeki jogokról és a gyermek fejlődését biztosító támogatásokról való tájékoztatás, a támogatásokhoz való hozzájutás segítése;
- a válsághelyzetben lévő várandós anya támogatása, segítése, tanácsokkal való ellátása, valamint szociális szolgáltatásokhoz és gyermekjóléti alapellátásokhoz, különösen a családok átmeneti otthonában igénybe vehető ellátáshoz történő hozzájutásának szervezése;
- szabadidős programok szervezése.
- hivatalos ügyek intézésének segítése,
- a családtervezési, a pszichológiai, a nevelési, az egészségügyi, a mentálhigiénés és a káros szenvedélyek megelőzését célzó tanácsadás vagy az ezekhez való hozzájutás megszervezése

A család- és gyermekjóléti szolgálat feladata a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése érdekében:

- a veszélyeztetettséget észlelő és jelző rendszer működtetése, a nem állami szervek, valamint magánszemélyek részvételének elősegítése a megelőző rendszerben;
- a veszélyeztetettséget előidéző okok feltárása és ezek megoldására javaslat készítése;
- tájékoztatás az egészségügyi intézményeknél működő inkubátorokból, illetve abba a gyermek örökbefogadáshoz való hozzájárulás szándékával történő elhelyezésének lehetőségéről.

A család- és gyermekjóléti szolgálat feladata a kialakult veszélyeztetettség megszüntetése érdekében:

- a gyermekkel és családjával végzett szociális munkával (a továbbiakban: szociális segítő munka) elősegíteni a gyermek problémáinak rendezését, a családban jelentkező működési zavarok ellensúlyozását;

segíti a családi konfliktusok megoldását, különösen a válás, a gyermekelhelyezés és a kapcsolattartás esetében.

- folyamatosan figyelemmel kíséri a településen élő gyermekek szociális helyzetét, veszélyeztetettségét;
- meghallgatja a gyermek panaszát és annak orvoslása érdekében megteszi a szükséges intézkedést;
- szervezi a - legalább három helyettes szülőt foglalkoztató - helyettes szülői hálózatot, illetve működtetheti azt, vagy önálló helyettes szülőket foglalkoztathat;
- segíti a nevelési-oktatási intézmény gyermekvédelmi feladatának ellátását;
- felkérésre környezettanulmányt készít;
- kezdeményezi a települési önkormányzatnál új ellátások bevezetését;
- biztosítja a gyermekjogi képviselő munkavégzéséhez szükséges helyiségeket;
- részt vesz a külön jogszabályban meghatározott Kábítószerügyi Egyeztető Fórum munkájában;
- nyilvántartást vezet a helyettes szülői férőhelyekről.

A gyermekvédelmi törvény alapján 2016. január 1. óta működő család- és gyermekjóléti központ Sopron járás területén nyújt szociális és gyermekvédelmi, hatósági eljáráshoz kötött segítő szolgáltatásokat, melynek hatálya kiterjed az ellátási területen élő valamennyi gyermekre, családra, gyermektelen családra és egyedülálló személyre is. A család- és gyermekjóléti központ a hatósági intézkedésekhez kapcsolódó tevékenységek ellátása keretében esetenmenedzselést végez, melynek során az esetenmenedzser az igénybe vevő és az esetkezelésbe bevont szakemberek, szolgálatok és ellátást nyújtók tevékenységét végigkíséri, együttműködésüket koordinálja. Az új struktúra racionálisabb feladatmegosztást alakít ki a szolgálat és a központ között azzal, hogy a feladatellátás alapja a szolgálat és a központ közötti szoros együttműködés.

A szubszidiaritás elvét figyelembe véve, a Központ tevékenységét és szolgáltatásait a segítő folyamatba bevont személyek lakóhelyén, tartózkodási helyén, vagy az ahhoz legközelebbi, alkalmas helyen nyújtja. Figyelembe veszi, hogy az esetenmenedzser, vagy a speciális szolgáltatást nyújtó szakember a segítő tevékenység egy bizonyos pontján lép be a más szakember által folytatott segítő folyamatba.

2018. szeptemberétől induló, új speciális szolgáltatás az óvodai-iskolai szociális segítő tevékenység a járás valamennyi köznevelési intézményében. A tevékenység célja és alapelvei:

Célok:

- Az elsődleges prevenció segítése, megerősítése a programba bevont köznevelési intézményekben
- A veszélyeztetett gyermekek kiszűrése, a veszélyhelyzet megszüntetésében való segítség
- A 3– 18 éves korosztály szociális jólétének javítása
- Az észlelő- és jelzőrendszer működésének erősítése
- Egységes szemléleten alapuló szociális segítségnyújtás megszervezése
- A szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek helyzetét javító szolgáltatások nyújtása lehetőségeik maximális kihasználása érdekében
- A tanulók, a pedagógusok és a szülők részére adekvát szakmai segítség nyújtása
- A gyermek- és ifjúságvédelmi felelősök munkájának szakmai segítése, kiegészítése

Alapelvek:

- Általános hozzáférés: az óvodai-iskolai szociális segítő munka igénybevételének lehetősége az adott köznevelési intézményben minden gyermek alapvető joga, ahhoz egyforma eséllyel hozzá kell, hogy férjen minden gyermek, tanuló
- A helyi igényekre támaszkodás: az adott területen megjelenő szükségletekhez igazodó, tervezett és gyakorlati eredményekre támaszkodó megvalósítás
- Folyamatos kölcsönhatás: interakciós viszonyban áll az iskolával. Az iskolai szociális munkás ott működik, azon a köztes területen, ahol az iskola és a gyermek hatóköre találkozik

- **Prevenció:** az óvodás és iskoláskorú gyerekek és fiatalok képességeinek, lehetőségeinek legoptimálisabb kibontakozását támogatja szociális kapcsolataik, társadalmi integrációjuk javításával.

Az egyszülős családok számát meghatározni nem, csak becsülni lehet. Erre vonatkozóan nem történik adatgyűjtés. A segítő munka során szerzett tapasztalatok alapján mondhatjuk, hogy számuk városunkban viszonylag magas. A város munkaerő-piaci helyzete jó, a munkanélküli ráta alacsony, alig 1%. Jelenleg munkaerő keresletről beszélhetünk, de természetesen vannak, akik nem találnak végzettségüknek vagy állapotuknak megfelelő munkát. Elenyésző azon családok száma, amelyekben csak munkanélküliek és/vagy eltartottak élnek. A szegénység átöröklése szempontjából az országos tendenciához képest jó helyzetet mutatnak a soproni adatok.

A Sopron és Környéke Család- és Gyermekjóléti Ellátás Intézete beszámolója szerint az általuk gondozott soproni családok és háztartások körében a legjellemzőbb problémák nem az anyagi nélkülözés, a munkanélküliség, bár mindkettő jelen van a problémalistán. Sokkal jelentősebb az aluliskolázottság, a családi konfliktusok nem megfelelő kezelése, a gyermeknevelési ismeretek hiánya, az alacsony konfliktuskezelési képesség és a lakhatási nehézségek. Az anyagi problémákkal küzdő ügyfelek életminősége, életkörülménye folyamatosan és minimális mértékben ugyan, de évről évre javuló tendenciát mutat.

A vonatkozó jogszabály hatására és Európai Unió források bevonásával a szociális és gyermekjóléti ellátórendszer jelentős változáson ment át. A törvény által előírt humánerőforrás az Intézet rendelkezésére áll, a szükséges intézményi háttérrel együtt. A város - évek során történő - lakosságszámának emelkedése következtében azonban több a segítséget kérők száma, átalakult a kezelendő problémák köre és egyre nehezebb helyzeteket kell menedzselnie a szociális területen dolgozó szakembereknek. Az egy szakemberre jutó esetszámok csak korlátozott mértékben teszik lehetővé, hogy a szociális munka az egyéni esetkezelésen túl elmozduljon a közösségi munka irányába.

b) rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma

A Gyámhatóság a Gyvt.-ben meghatározott feltételek fennállása esetén rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságot állapít meg (Gyvt. 18. § (1) a)). A jogosultság megállapítása során sor kerül a jövedelmi és vagyoni helyzet vizsgálatára a Gyvt. 19. § és 20. § szerint. Annak a gyermeknek, fiatal felnőttnek, akinek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultsága fennáll, a települési önkormányzat jegyzője természetbeni támogatást vagy pénzbeli ellátást nyújt a Gyvt. 20/A. § illetve 20/B. § szerint. Sopron Megyei Jogú Város Önkormányzata a törvényi előírásoknak megfelelően nyújtja a pénzbeli ellátásokat és biztosítja a természetbeni ellátások formáit, különösen az ingyenes és kedvezményes, valamint a szünidei gyermekétkeztetést minden jogosult, valamint az ellátást kérő gyermek számára. A szünidei gyermekétkeztetés igényléséhez a családoknak a köznevelési intézmények és a gyermekjóléti alapellátás intézményei is segítséget nyújtanak.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményt a család egy főre eső jövedelme arányában állapítják meg. Ezen, az Nkt. 2013. szeptember 1-éig hatályos rendelkezése szerint, „hátrányos helyzetűnek” definiált gyermekek adatszolgáltatását viszonylag megbízhatónak - míg ugyanezen körbe tartozó, de halmozottan hátrányos helyzetűek adatszolgáltatását pontatlannak - találták az erre irányuló felmérések. A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosultak egy része ugyanakkor nem jelenik meg az októberi statisztikához kötődő adat-szolgáltatásban abban az esetben, ha erre az időre esik a jogosultságuk megállapítása. Városunkban sok esetben előfordul, hogy a család nem rendelkezik bejelentett lakcímmel, úgynevezett „látogató” státuszban élnek a városban, néha évek óta. A szociális ellátásokhoz kapcsolódó ügyeiket az állandó lakcímük szerint illetékes közhivatalokban intézik, amik a városi statisztikákban nem jelennek meg. Fontos, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben nem részesülők legtöbbször nem a megemelkedett jövedelem

miatt esnek el a jogosultságtól, hanem azért, mert az alapvető papírjaik is elvesznek, hiányoznak, vagy egy válási szakaszban – vagy egyéb más okból – nem, vagy nehezen tudnak jövedelemigazolást szerezni házastársuktól, illetve az elmaradt gyermektartás ellenére nem indítanak hatósági eljárást, ami pedig lehetővé tenné a jövedelem igazolását. Mindezen okok éppen a legszegényebb, legrászorulóbb családokat érintik. A helyzetelemzés során a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosultak pontos regisztrációjáról alkotott helyzetkép igen fontos a különböző támogatások hozzáféréseinek vizsgálata miatt és a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményen alapuló hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet megállapítása miatt is. A HEP során a cél, hogy az intézményi és önkormányzati adatszolgáltatás és adatnyilvántartás működő kontrollja és kidolgozott protokollja biztosítva legyen.

4.1.2. számú táblázat - Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek	
Év	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek évi átlagos száma (TS 111)
	Fő
2016	n.a.
2017	170
2018	143
2019	108
2020	118
2021	74

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

A fenti táblázat a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek számát mutatja. Ebből jól látszik, hogy a kedvezményben részesülők száma drasztikusan csökken, köszönhetően részben a város jó foglalkoztatási mutatóinak, illetve az ausztriai munkavállalási lehetőségeknek.

c) gyermek jogán járó helyi juttatásokban részesülők száma, aránya

A gyermekvédelmi törvény 2016. évi változása egységes szemléletben kezeli a családokat, megszüntette a külön működő családsegítő szolgálatot és gyermekjóléti szolgálatot, helyette a család- és gyermekjóléti szolgálatot és központot hozta létre. Ennek hatására átalakult a segélyezés helyi rendszere is. A gyermek jogán járó helyi pénzbeli juttatás nincs.

A gyermek jogán járó természetbeni juttatás az átmeneti gondozás, melynek két formája érhető el a városban. Ezek a Sopron és Környéke Család- és Gyermekjóléti Ellátás Intézete keretében működő Családok Átmeneti Otthona és Gyermek Átmeneti Otthona.

A Gyermek Átmeneti Otthona a személyes gondoskodás keretébe tartozó, gyermekjóléti alapellátást nyújtó, átmeneti gondozást biztosító intézmény. A Gyermek Átmeneti Otthona megszakiítás nélküli munkarend szerint működő bentlakásos gyermekintézmény, mely egy időben maximum 12 fő, 3-18 éves gyermek teljes körű ellátását, gondozását - nevelését biztosítja.

A Gyermek Átmeneti Otthona célja: gyermekek átmeneti gondozása a szülő kérésére, vagy beleegyezésével elhelyezett gyermek ellátására, gondozására, nevelésére szolgál, a szülővel kötött megállapodásban foglalt időtartamra.

A gondozás célja, hogy a válsághelyzetben lévő családok minimális intervencióval, meghatározott időn belül rendezni tudják helyzetüket és a család működőképes maradjon, azaz megszűnjenek azok a tényezők, melyek a gyermek családon belül történő nevelését veszélyeztetik.

A Családok Átmeneti Otthona szállás lehetőséget biztosít minden olyan család részére, akik a társulás területén állandó lakcímmel rendelkeznek, átmenetileg krízishelyzetbe kerültek, nem tudják megoldani lakhatásukat. Továbbá, a Családok Átmeneti Otthona átmeneti szálláslehetőséget biztosít olyan várandós anyák és férjeik, vagy élettársaik részére, akik válsághelyzetbe kerültek, valamint a társulás területén állandó lakcímmel rendelkeznek és újszülött gyermekükkel nem tudnak sehova sem menni. A gyámhivatal lakhatási körülmények rendezetlenségére hivatkozva csecsemő, gyermekotthonba utalná gyermeküket. Az ellátást a családok az átmeneti gondozásra vonatkozó szabályok alapján a szállásszerződésben rögzített időtartamra, de legfeljebb 1 évre vehető igénybe, mely indokolt esetben hosszabbítható meg 6 hónappal.

A 2020. évben a pandémia következtében életbe lépett korlátozó intézkedések hatására (szigorított házirend a fertőzésveszély csökkentésére) jelentősen csökkent a kereslet az átmeneti gondozás férőhelyei iránt. Az igénybevétel módja is megváltozott. A családok a lakhatási krízis megoldására vették igénybe a szolgáltatást. Átlagosan 3-5 hónapot töltöttek a CSÁO-ban, amíg az albérlet megszerzéséhez szükséges kauciót összespórolták. A 2022. évben, vélhetően a háborús veszélyhelyzet okozta gazdasági nehézségek hatására ismét megnőtt a kereslet a CSÁO és a GYÁO szolgáltatásai iránt. Ez az adat mutatja, hogy emelkedik a lakhatási nehézséggel küzdő családok száma.

4.1.3. számú táblázat - Árvaellátás			
Év	Árvaellátásban részesülő férfiak száma (fő) (TS 065)	Árvaellátásban részesülő nők száma (fő) (TS 066)	Árvaellátásban részesülők összesen
	Fő	Fő	Fő
2016	134	170	304
2017	133	152	285
2018	143	138	281
2019	138	130	268
2020	131	123	254
2021	n.a.	n.a.	-

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

Sopron Megyei Jogú Város kiemelt figyelmet fordít a soproni családok, az élethelyzetüknél fogva segítségre szoruló társadalmi csoportok, személyek támogatására, különös tekintettel az idősekre, fogyatékossgal élőkre és gyermekes családokra. Az egyes támogatások meghatározásánál kiemelt szempont a ténylegesen rászoruló segítése és a társadalmi szemlélet-formálás elősegítése. A

4/2015. számú önkormányzati rendelet szabályozza a pénzbeli ellátások helyi rendjét. A rendelet hatálya kiterjed a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Szt.) 3. § (1)-(3) bekezdéseiben, vagy az Szt. 4. § (2)-(3) bekezdéseiben meghatározott, Sopron Megyei Jogú Város közigazgatási területén bejelentett lakóhellyel vagy tartózkodási hellyel rendelkező személyekre.

A rendeletben meghatározott települési támogatásokban, illetve ellátásokban - a rendeletben meghatározott ellátások kivételével - az a személy részesíthető, akinek jövedelme a jogosultsági jövedelemi feltételnek megfelel, illetve az ellátásra vonatkozó szabályokban meghatározott jövedelemhatárt nem haladja meg és sem neki, sem a vele közös háztartásban élőknek nincs az Szt. 4. § (1) bekezdés b) pontjában meghatározott mértéket meghaladó vagyona. A rendelet személyi hatályára tekintet nélkül rendkívüli települési támogatást, vagy krízistámogatást kell nyújtani az arra rászorulóknak, ha ennek hiányában a késelem életét, testi épségét veszélyeztetné. A rendelet hatálya alá nem tartoznak tehát a „látogató” státuszban, vagyis mindenféle bejelentett lakcím és tartózkodási hely nélkül a városban élő személyek, családok. A pénzbeli ellátások fontos eleme a krízistámogatás és a rendkívüli települési támogatás. A támogatások a Polgármesteri Hivatal Humánszolgáltatási Osztály Szociális csoportjánál igényelhetők, de a kérelem benyújtásához segítséget adnak a védőnők, családsegítők, pedagógusok is.

Sopron város is fokozott figyelemmel fordult a Covid világjárvány miatt árván vagy félárván maradt gyermekek, családok felé. A helyi erőforrások mozgósítása mellett kapcsolatba lépett a Regőczy Alapítvánnyal, segítette az érintett családokat a segítség igényléséhez szükséges dokumentumok összeállításában és elküldésében.

Városunk az állami támogatás mellett, egyszeri támogatással is hozzájárul az önálló életkezdéshez, mely könnyebbé teszi a felnőtté váláshoz vezető rögös utat. A fiatalok életkezdési támogatása gyermekenként 40.000,- Ft. Ezt a támogatási formát azok a soproni szülők vehetik igénybe, akik a gyermek születését megelőzően Sopron Város közigazgatási területén állandó bejelentett lakóhellyel rendelkeztek és életvitelszerűen Sopronban laktak. Fiatalok életkezdési támogatásában 2021.12.31-ig 84 fő részesült 3.360.000,- Ft értékben.

Az elmúlt évhez viszonyítva a tanulói közlekedési támogatást kérők száma nőtt, a bérletekre kifizetett összeg is emelkedett. A tanulói közlekedési kedvezmények tekintetében 2021. december 31-ig 64.037.600,- Ft került kifizetésre a soproni közoktatási intézményben, általános és középiskolában, nappali tagozaton tanulmányokat folytató diákok számára. A tanulói bérletek ára évek óta nem emelkedett, így a költségek is kiszámíthatóak.

Pénzbeli ellátások	2020 (fő)	2020 (Ft)	2021 (Fő)	2021(Ft)
Pénzbeli ellátás	5	395010	4	300960
Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény (Erzsébet utalvány)	118	0 (állami finanszírozású)	74	0 (állami finanszírozású)
Tanulói közlekedési kedvezmény	18005	67.111.500	17808	64.037600
Fiatalok életkezdési támogatása	95	3.800.000	84	3.360.000
Összesen:	1823	71 306 510	17970	67 698 560
Forrás: Sopron Megyei Jogú Város szociális- gyermekjóléti és gyermekvédelmi feladatainak értékelése 2021.				

d) kedvezményes iskolai étkeztetésben részesülők száma, aránya

Kedvezményes gyermek-étkeztetés: Ha a szülő (törvényes képviselő) eltérően nem rendelkezik, a gyermekek és a tanulók számára az óvodai nevelési napokon, valamint az iskolai tanítási napokon a fenntartó biztosítja a déli meleg főétkezést és két további étkezést a Gyvt. 151. §-a szerint. A jogszabály részletesen szabályozza a kedvezményes gyermek-étkeztetés igénybe vételét, mely kiterjed a tanítási szünetek időszakára is.

Sopron Megyei Jogú Város Önkormányzata mind a közétkeztetés, mind pedig a szociális nyári gyermekétkeztetés keretében biztosítja az étkezésben résztvevők részére az igényelhető kedvezményeket. A szociálisan rászoruló gyermekek részére a kedvezmények biztosítását az Önkormányzat minden körülmények között szem előtt tartja. Kedvezmények biztosítása normatíva igénylés útján, illetve saját forrásból valósítható meg. A szociális nyári gyermekétkeztetésben résztvevők számára az igényelhető kedvezményeket az Önkormányzat saját forrása biztosítja.

e) magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermekek száma, aránya

A nem magyar állampolgárságú gyermekek esélyegyenlőségnek biztosítása esetén az elsődleges cél, hogy a gyermekek hozzájussanak a számukra szükséges egészségügyi, szociális ellátásokhoz, bejussanak a számukra megfelelő nevelési-oktatási intézményekbe, illetve oktatásuk során az interkulturális pedagógiai program megszervezésének feltételei biztosítottak legyenek. A köznevelési törvény minden Magyarországon élő vagy tartózkodó gyermek számára előírja az oktatásban történő kötelező részvételt, a magyar menedékjogi törvény pedig kifejezetten hivatkozik a gyermek mindenekfelett álló érdekének elvére. A nagyobb befogadó állomásokon megjelenő, külföldi állampolgárságú gyermekek egy része nem kerül be közoktatási intézménybe, vagy aránytalan utaztatással, intézményváltás során jut csak hozzá oktatási szolgáltatáshoz.

A Magyarországon élő egyéb külföldi állampolgárságú gyerekek esetében az anyanyelvüknek és kulturális helyzetüknek megfelelő, interkulturális pedagógiai program minőségi feltételeit kell vizsgálni.

Sopronban a nem magyar állampolgárságú családok száma elenyésző. A betelepülő családok tapasztalataink alapján csak időlegesen tartózkodnak városunkban, átmeneti állomásként tekintenek Sopronra, majd kis idő elteltével nyugati országokba távoznak.

A háborús válsághelyzet következtében 2022. évben városunkba is megérkeztek a magyar állampolgársággal nem rendelkező ukrán menekült családok. Önkormányzatunk a Soproni Tankerületi Központtal közösen biztosít számukra szállást, étkezést, oktatásban történő részvételt, segít a munka- és albérlet keresésben is. Az ideérkezők nagyobb arányban felnőttek, a gyermekek száma 10 és 20 fő között mozog.

f) állampolgársággal rendelkező, illetve magyar állampolgársággal nem rendelkező külföldről visszatért, hátrányos helyzetű családban élő gyerekek jellemzői

Magyar állampolgársággal rendelkező, illetve magyar állampolgársággal nem rendelkező külföldről visszatért, hátrányos helyzetű családban élő gyerekekről adattal nem rendelkezünk

4.2. Szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete, esélyegyenlősége

Sopron városában klasszikus értelemben vett szegregátum nincs. A "szegregátnak" tekinthető városrészekben kiemelt figyelem irányul a családok, ezzel együtt a gyermekek helyzetének javítására, esélyegyenlőségük biztosítására. Elsődleges problémát ebben a tekintetben a lakhatási körülmények jelentik, illetve az elszegényedés gyermekeket érintő problémaköre. 2014 óta az ingatlanárak, valamint az albérleti díjak megemelkedtek. Az anyagi gondokkal küzdő családok egy része alacsony színvonalú albérletekbe kényszerül, aminek a bérleti díját még ki tudják fizetni. A nedves, szellőztethetetlen lakásokban megnő az egészségügyi kockázat, gyakrabban fordulnak elő légzőszervi

megbetegedések. Egyre nagyobb számban jelentkeznek az általános iskolákban a szocializációs különbségekből, hiányosságokból eredő magatartási zavarok, amelyek nagy kihívás elé állítják az ellátórendszert.

4.3. A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékkal élő gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése

A Mötv. rendelkezése értelmében az egészségügyi alapellátás, a szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatások és ellátások biztosítása a helyi önkormányzat feladata.

Az alábbiakban felsoroljuk és röviden kifejtjük a jogszabályok által lehatárolt ellátási területeket.

Az egészségügyi ellátás jogi szabályozását az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény adja, amely előírja, hogy a települési önkormányzat az egészségügyi alapellátás körében gondoskodik:

- a) a háziorvosi, házi gyermekorvosi ellátásról,
- b) a fogorvosi alapellátásról,
- c) az alapellátáshoz kapcsolódó ügyeleti ellátásról,
- d) a védőnői ellátásról,
- e) az iskola-egészségügyi ellátásról.

A szociális szolgáltatások: jogi szabályozását az Szt. és Gyvt. adja, amelyek előírják a gyermekek, családok ellátása területén az önkormányzat által biztosított kötelező szolgáltatásokat. Ezek:

- a) családsegítés
- b) gyermekjóléti szolgáltatás
- c) gyermekek napközbeni ellátása
- d) gyermekek átmeneti gondozása

A szolgáltatások jogszabályi kereteit a fent nevesített törvényeken kívül a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint a személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet adja.

- A családsegítés és a gyermekjóléti szolgáltatás formái bemutatásra kerültek a 4.1. pontban.
- A gyermekjóléti alapellátás keretében biztosított gyermekek napközbeni ellátásának formája a bölcsődei ellátás.
- A gyermekek átmeneti gondozása keretében biztosított a családok átmeneti otthona szolgáltatás 20 férőhellyel, a gyermekek átmeneti otthona szolgáltatás 12 férőhellyel és a helyettes szülői hálózat szolgáltatás 9 férőhellyel. A gyermekek átmeneti gondozása keretében – kivéve, ha a gyermek átmeneti gondozását családok átmeneti otthona biztosítja – a gyermek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését elősegítő, az életkorának, egészségi állapotának és egyéb szükségleteinek megfelelő étkeztetéséről, ruházattal való ellátásáról, mentálhigiénés és egészségügyi ellátásáról, gondozásáról, neveléséről, lakhatásáról, vagyis teljes körű ellátásáról kell gondoskodni. A Családok Átmeneti Otthona iránti érdeklődés a 2019 – 2021. években csökkent. Az igénylő családok száma is alacsonyabb volt, és a beköltözők is a megszokottnál rövidebb időt töltöttek az otthonban. Tartós bentlakásra nem rendezkedtek be, csak a lakhatási krízis megoldásának idejére vették igénybe a szolgáltatást. Ennek oka az alacsony munkanélküliség, az ausztriai munkavállalásból adódó magasabb jövedelem lehetnek. A 2022 év elején kezdődött gazdasági nehézségek következtében a CSÁO 2022. márciusa óta már újra teljes kihasználtsággal működik. A lakhatási problémák enyhítésének egyik formája lehetne az Otthon kapacitásának bővítése vagy külső férőhelyek kialakítása.

- Fogyatékos gyermekek ellátáshoz történő hozzáférése: a szakértői bizottság szakvéleménye alapján a fogyatékos gyermek legfeljebb hatéves koráig fejlődésébiztosító korai fejlesztésben és gondozásban vagy fejlesztő felkészítésben vehet részt. A fogyatékos gyermekek ellátása a közoktatási és köznevelési intézményekben történik (a köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény). Sopronban a Kőszegi úti óvodán kívül a Tóth Antal EGYMI-ben, a Kozmutza Flóra EGYMI-ben, illetve a Doborjáni Ferenc EGYMI-ben is lehetőség van óvodai elhelyezésre a kicsik számára, a nagyobbak részére a speciális iskolák nyújtanak az oktatás mellett napközis ellátást. Az esélyegyenlőség szempontjából fontos lehet a gyermekek iskolai szünetek idejére történő ellátásának megszervezése. Szülői kérésre az iskolákban biztosított a felügyelet, illetve a nyári napközi ellátás. A fogyatékosok nappali intézményében a 18. életévüket betöltő oktatásban részesülő személyek kaphatnak átmeneti időre – az iskolai szünet idejére – ellátást.
- Gyermekétkeztetés: Ha a szülő (törvényes képviselő) eltérően nem rendelkezik, az önkormányzat az óvodában és az iskolában a gyermekek és a tanulók számára az óvodai nevelési napokon, illetve az iskolai tanítási napokon biztosítja a déli meleg főétkezést és két további étkezést. Iskolai étkeztetésben részesülhet az a tanuló is, aki a napközit nem veszi igénybe. Az étkezések közül az ebéd külön is igényelhető (Gyvt. 151. §). Ezen szabályokat kell alkalmazni a nyári gyermekétkeztetés esetében is.

a) védőnői ellátás jellemzői

4.3.1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma			
Év	Betöltött védőnői álláshelyek száma (TS 109)	0-3 év közötti gyermekek száma	Átlagos gyermekszám védőnőnként
	db	Fő	Fő
2016	29	n.a.	-
2017	24	1749	72,88
2018	29	1724	59,45
2019	31	1563	50,42
2020	31	1576	50,84
2021	29	1586	54,69

Forrás: TelR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

Sopron Megyei Jogú Város területén teljes vertikumában biztosított a védőnői ellátás. A területi védőnők három rendelőintézeti központban várják a várandósokat, kisgyermeket és szülőket. Az egy fő védőnőre jutó gyermekek száma mellett (220 gyermek/védőnő) figyelemre méltó a várandósok ellátásának száma is, amely 2020-ban 948 fő.

A területi védőnői látogatások száma, amely különböző szakmai tartalommal jelenik meg: családlátogatás, várandóslátogatás, csecsemőlátogatás, gyermekágyas látogatás, nővédelmi látogatás, 1-3 évesek és 3-6 évesek látogatása, összesen 6282 alkalom/év (2020. évi adat).

Védőnők tevékenysége az óvodákban

A városban működő óvodákban a védőnők, a vezető védőnővel egyeztetett munkaterv alapján látják el a gyermekeket:

- negyedévente, illetve szükség szerint végeznek tisztasági vizsgálatot,
- ellenőrzik a higiénés körülményeket,
- egészségnevelő foglalkozásokat tartanak (fogápolás, egészséges táplálkozás, személyi higiénie, sport)

Egyéb foglalkozások a szülői igényekhez igazodva:

- szülésre felkészítés,
- kismama jóga,
- újszülött gondozásáról várandósoknak,
- csecsemőgondozás, táplálás,
- babamasszázs

A Család- és Gyermekegészségügyi Szolgálattal közös szervezésben került sor a **MI-NŐSÉG KLUB** foglalkozására, amely az elmúlt 4-5 év során egyre több érdeklődőt vonz. A program célja, hogy egy kreatív teadélutánon a résztvevők kötetlen beszélgetéssel, szórakoztató és hasznos időtöltés közben a számukra hasznos információkhoz jussanak.

Iskolavédőnői ellátás:

Az iskola-egészségügyi ellátás iskolaorvos és védőnő együttes szolgáltatásából áll, amely – Sopronra jellemzően – kiegészül asszisztensek munkájával is. A 11 védőnő 21 általános, illetve középiskolában látja el egészségvédő tevékenységét. Az összes ellátott tanuló száma 9552 fő (2021.) Munkájuk során a kötelező szűréseken kívül részt vesznek az iskolaorvosok mellett az oltásoknál, illetve iskoláikban egészségfejlesztő előadásokat tartanak a pedagógusokkal együttműködve a témaválasztásban. Az iskolavédőnők 2020-ban 583 alkalommal tartottak egészségnevelő foglalkozást.

A Védőnői Szolgálat munkáltatója a Soproni Szociális Intézmény, ezen belül az Egészségügyi Alapellátási Intézet. A Védőnői Szolgálat finanszírozását a Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelő /NEAK/ biztosítja. A védőnői ellátás során is számolni kell a „látogató” státuszban élő családok gondozásának kihívásával.

b) gyermekorvosi ellátás jellemzői

4.3.2. számú táblázat – Gyermekorvosi ellátás					
Év	Felnőttek és gyermek részére szervezett házi szolgálatok száma (TS 107)	Csak felnőttek részére szervezett házi szolgálatok száma (TS 106)	A házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma (TS 108)	Gyermekorvos által ellátott gyermek száma	Felnőtt házi orvos által ellátott gyermek száma
	db	db	db	Fő	Fő
2016	0	26	9	n.a.	n.a.
2017	0	26	9	n.a.	n.a.
2018	0	26	9	n.a.	n.a.
2019	0	26	9	n.a.	n.a.
2020	0	26	9	n.a.	n.a.
2021	0	26	9	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

Sopronban a házi gyermekorvosok, illetve orvosi körzetek száma az elmúlt években nem változott. Kilenc gyermekorvos foglalkozik a gyermekek ellátásával kapcsolatos feladatokkal. A lakosság és ezzel együtt a gyermekszám emelkedése okán a gyermekorvosok növekvő esetszámokkal találkoznak. Mindezen tények mellett megállapítható, hogy a szakmai munka színvonala az elmúlt években nem csökkent, sőt a feladatellátásban pozitív irányultság tapasztalható.

Sopron Megyei Jogú Város területén jelenleg betöltetlen gyermekorvosi körzet nincs. Az ellátást biztosító valamennyi gyermekorvos vállalkozóként látja el a feladatát. A gyermekvédelmi jelzőrendszer tagjaként a házi gyermekorvosok nagy segítséget jelentenek az alapellátó intézménynek. Általában több igazolatlan iskolai mulasztást elkövető gyermek vagy elhanyagoló szülő

esetében kerülnek kapcsolatba, de személyes megkeresésre, konkrét ügyekben is szakmai támogatást kapnak. Nagy segítséget jelent megalapozott szakmai véleményük az esetvitel kapcsán, mert az általunk is gondozott személy egészségügyi állapotának megítélésére, ellátási szükségletének leírására csak ők jogosultak. Ez az adat sok esetben döntően befolyásolja a gyermekjóléti szolgáltatást nyújtók munkájának irányát is. Szükséges azonban az együttműködés további erősítése.

c) 0–7 éves korúak speciális ellátási igényeire vonatkozó adatok

A Győr-Moson-Sopron Megyei Pedagógiai Szakszolgálat (PSZ) Sopron város és a soproni járás teljes területét lefedve végzi a munkáját. Logopédusai a járás minden óvodájában a helyszínen látják el a gyerekeket. A fejlesztő és gyógypedagógusok igény szerint a városi intézményekben, ill. a járás néhány óvodájában, iskolájában dolgoznak, heti munkaidőkeretük bizonyos százalékában. A PSZ épületében a speciális, több eszközt igénylő terápiákat tartják, nagy leterheltség mellett, gyakran hosszú várólistával dolgoznak. 2021-ben a legnagyobb problémát a nevelési tanácsadásra várakozók száma okozta, akik pszichológiai ellátást igényelnének. A logopédia mellett a pszichológusok száma marad mélyen alatta a szükségesnek, miközben az utóbbi időben irántuk nőtt legnagyobb mértékben az igény. A gyógytestnevelést kizárólag a városban tudják ellátni (1 szakemberük van), ő az iskolákban tartja az órákat. Összességében minden területen jelentősen megnövekedett az igény a szakszolgálati ellátás iránt.

Azok a gyerekek, akik a járvány első hulláma idején nagycsoportos óvodások voltak, az életük egy fontos szakaszában kimaradtak a közösségi nevelésből egy időre. Majd az első osztályban a betűtanítás, olvasástanítás fontos szakaszában szintén hátrányt szenvedtek. Akik az első hullámban voltak első osztályosok, azok az olvasás, írástanulás időszakában maradtak le jelentősen. Még pótolni sem volt idejük az elmaradt tananyagot, amikor jött a második hullám és újra kimaradt néhány hét. A legnagyobb hátrány a COVID első hullám idején 6-7 éves korosztályt érte. Ez mind a nevelési tanácsadásra, de főleg a szakértői bizottság felé érkező kérések számából is látszik.

A területi védőnő gyermekvédelemmel kapcsolatos adatai 2021. évre vonatkozóan:

0-35 hónapos korú csecsemők, kisdetek	December 31-én nyilvántartott 0-35 hónapos csecsemők, kisdetek száma	1586
	Passzív gondozásban lévő 0-35 hónaposok	0
	Szociális okból fokozott gondozást igénylő 0-35 hónaposok száma	28
	Saját hatáskörben ellátott szociális okból fokozott gondozást igénylő 0-35 hónaposok száma	25
	A veszélyeztetett 0-36 hónaposok közül védőnői jelzőlappal rendelkezők száma	8
3-6 és gyermekek	December 31-én nyilvántartott 3-6 éves gyermekek száma	1792
	Passzív gondozásban lévő 3-6 éves gyermekek száma	1
	Szociális okból fokozott gondozást igénylő 3-6 évesek száma	40
	Saját hatáskörben fokozott gondozást igénylő 3-6 évesek száma	35
	A veszélyeztetett 3-6 évesek közül védőnői jelzőlappal rendelkezők száma	8

d) gyermekjóléti alapellátás

Városunkban a családsegítést és gyermekjóléti alapellátást a Sopron és Környéke Család- és Gyermekjóléti Ellátás Intézete biztosítja, az ellátás bemutatása megtalálható a 4.1. pont alatt.

e) gyermekek napközbeni ellátásai, bölcsődei ellátás:

Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma

4.3.3. a.) számú táblázat - Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma		
Év 01.01. - 12.31.	Működő, önkormányzati bölcsődei férőhelyek száma	Önkormányzati bölcsődébe beírt gyerekek száma
	db	Fő
2016	694	552
2017	694	548
2018	694	570
2019	694	545
2020	694	492
2021	750	499

Forrás: Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

Sopron Megyei Jogú Város Egyesített Bölcsődék keretében, a város hat bölcsődéjében dolgozó kisgyermeknevelők nyújtanak személyes gondoskodást a családban nevelkedő gyermekek számára, a családi nevelést támogatva, segítve.

A gyermeket, mint fejlődő személyiséget, ráutaltsága miatt különleges védelem illeti meg, az emberi jogok és az alapvető szabadságjogok tiszteletben tartásával a gyermeki személyiség kibontakoztatásával.

A bölcsődében folyó nevelés-gondozás értékközvetítő és értékátadó folyamat.

A kisgyermeknevelők feladata a napközbeni ellátás keretén belül a gyermekek feltétel nélküli szeretete, elfogadása, nemzetiségi, etnikai hovatartozásának tiszteletben tartásával. Identitásuk megerősítése, tapasztalatszerzési lehetőségek biztosítása, megfelelő viselkedési minták nyújtása, hogy a kisgyermekek pszicho-szomatikus fejlődését, biztonságát és jóllétét megteremtsék.

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében, aki csoportban gondozható, minél fiatalabb életkortól kezdve a nevelésbe, gondozásba ágyazott fejlesztés biztosítása, a rehabilitáció, rehabilitáció elősegítése. A kisgyermeknevelő a családlátogatások során felméri a család életkörülményeit, többek között a gyermek egészségi állapotát, a gondozottságát, a viselkedését. A beszoktatás ideje alatt figyeli a gyermek-anya kapcsolatát, fontos a beilleszkedés segítése, a fokozatosság a kisgyermekre irányultan, a szülőkkel a napi kapcsolattartás, beszélgetések. Odafigyel a gyermek nyugtalanságára, bizonytalanságára, hiszen a gyermek minden gondját a kisgyermeknevelő azonnal érzékeli. Jelzi a bölcsődevezetőnek, ha ilyen családdal találkozik, aki a bölcsőde orvosával, családgondozóval, illetékes szakemberrel veszi fel a kapcsolatot, megbeszéljük az érintett esetet és a további teendőket.

A bölcsődevezető információnyújtással segít a szülőknek, hogyan juthat térítési díjkedvezményhez, ha arra jogosultnak tartják. Tájékoztatja a családot más juttatások, ellátási formák igénybevételi lehetőségéről is.

A bölcsődei szociális-gyermekvédelmi jelzőrendszer célja, a hátrányos helyzetű, a szegény, és a periférián élő családok gyermekei esetében, a hátrányoknak és következményeiknek enyhítésére törekvés, szükség esetén más intézményekkel, szervezetekkel, szakemberekkel együttműködve.

Óvodai nevelés és óvodába beíratott gyermekek száma

Sopron Megyei Jogú Város Önkormányzata helytálló nyilvántartással rendelkezik az óvodás korú gyermekek számáról, illetőleg a bármely okból nem óvodakötelezett gyermekekről. Az adatok mind a védőnői szolgálat, mind pedig az óvodák által használt „Mágiszter” adminisztrációs rendszerből folyamatosan elérhetők. Az új törvényi szabályozás és a városba beköltöző családok miatt a város valamennyi óvodai kapacitása kihasználásra kerül. Folyamatban van új óvodai férőhelyek kialakítása, továbbá a meglévő óvodák felújítása, korszerűsítése is. Önkormányzat egyik legfontosabb feladatának tekinti a három évet betöltött gyermekek részére az óvodai elhelyezést, hiszen az esetek nagy részében ez a szülők munkalehetőségének biztosítását is jelenti egyben. A fentiek figyelembe vételével a 0-7 éves korúak egészségügyi, szociális, oktatási ellátási igényei jól nyomon követhetők és teljesíthetők. Az intézményi nevelésben részt vevő gyermekek részére biztosított a korai fejlesztés és a rehabilitáció.

4.3.3. b.) számú táblázat - Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma								
Év	Működő munkahelyi bölcsődei férőhelyek száma (TS 126)	Munkahelyi bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 122)	Működő családi bölcsődei férőhelyek száma (TS 125)	Családi bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 121)	Működő mini bölcsődei férőhelyek száma (TS 127)	Mini bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 123)	Működő (összes) bölcsődei férőhelyek száma (TS 124)	Bölcsődébe (összes) beírt gyermekek száma (TS 120)
	db	Fő	db	Fő	db	Fő	db	Fő
2016	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2017	0	0	63	68	0	0	347	339
2018	0	0	63	71	0	0	347	335
2019	0	0	63	65	0	0	347	329
2020	0	0	49	49	0	0	347	324
2021	0	0	49	49	0	0	375	320

Forrás: TeIR, KSH Tstar

f) gyermekvédelem

Településünk gyermekvédelmi észlelő és jelzőrendszert működtet. Az észlelő- és jelzőrendszer tagjai minden év február 28-ig, a törvényi előírásnak megfelelően, éves települési tanácskozás keretében áttekintik a város gyermekvédelmi, gyermekjóléti helyzetét, sorra veszik az észlelt problémákat, az előző évben kitűzött feladatok teljesülését. Elkészítik az éves Intézkedési tervet és javaslatot tesznek az Önkormányzat felé a problémák kezelésének módjára. Egyik javaslat, hogy működjön a városban gyermekvédelmi kerekasztal, ami fóruma lehetne a szakmaközi egyeztetéseknek, a kezdeményezések összehangolásának. A szakmaközi egyeztetések jelenlegi fóruma a Sopron és Környéke Család- és Gyermekjóléti Ellátás Intézete által működtetett „Interakció klub”, ahol a köznevelési intézményekben dolgozó jelzőrendszeri tagok, a bölcsődei dolgozók, iskolavédőnők, óvodai-iskolai szociális segítők és a gyermekjóléti alapellátás szakemberei találkoznak. A gyermekvédelmi észlelő-

és jelzőrendszer hatékony működése a rendszer alapja. A működési hiba a gyermek veszélyeztetését növeli, mert egyáltalán nem, vagy nem időben derül fény a problémára.

Az alapellátás szakemberei rendszeres kapcsolatot tartanak a városban működő, a Szociális- és Gyermekvédelmi Főigazgatóság fenntartásában lévő gyermekvédelmi szakellátási intézményekkel.

g) krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások

A Sopron és Környéke Család- és Gyermekjóléti Ellátás Intézetén belül a családok átmeneti otthona, illetve a gyermekek átmeneti otthona folyamatos üzemben működő intézményi egység. A lakhatási, életvezetési krízisek megoldásában segít a családoknak. A Gyermekek Átmeneti Otthona feladata, hogy azoknak a családban élő gyerekeknek, akik átmenetileg ellátás és felügyelet nélkül maradtak, vagy elhelyezés hiányában gondozás, nevelés, lakhatás nélkül maradnának, valamint akiknek ellátása a család életvezetési nehézségei miatt veszélyeztetett, teljes körű, testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődésüket elősegítő ellátást biztosítson, ideiglenesen pótolja a szülői gondoskodást. Az ellátás általában a szülő vagy törvényes képviselő kérésére indul, de a gyermek önállóan is kérheti az ellátásba vételét. A lakóhelyéről önkényesen eltávozott, így ellátás és felügyelet nélkül maradt gyermek számára biztosított ellátás időtartama legfeljebb 3 nap. Amennyiben a kiskorú a lakóhelyéről önkényesen eltávozott, s ennek következtében kerül az otthonba, úgy a bekerülés tényéről, időpontjáról, körülményeiről feljegyzés készül, melyet a kiskorú, illetve az őt esetlegesen kísérő személy is aláír. A kiskorú hollétéről a törvényes képviselőt értesíteni kell.

A Családok Átmeneti Otthona szállás lehetőséget biztosít minden olyan család részére, akik a fenntartó társulás területén állandó lakcímmel rendelkeznek, átmenetileg krízishelyzetbe kerültek, nem tudják megoldani lakhatásukat. Továbbá, a Családok Átmeneti Otthona átmeneti szálláslehetőséget biztosít olyan várandós anyák és férjeik, vagy élettársaik részére, akik válsághelyzetbe kerültek, valamint a fenntartó társulás területén állandó lakcímmel rendelkeznek és újszülött gyermekükkel nem tudnak megfelelő lakóhelyre költözni, illetőleg a gyámhivatal lakhatási körülmények rendezetlenségére hivatkozva csecsemő- vagy gyermekotthonba utalná gyermeküket. Az ellátást a családok az átmeneti gondozásra vonatkozó szabályok alapján a szállásszerződésben rögzített időtartamra, de legfeljebb 1 évre vehetik igénybe, mely indokolt esetben hosszabbítható meg 6 hónappal. Krízisellátás keretében mindkét intézmény fogadja a Sopronban tartózkodó, de a településen bejelentett lakcímmel nem rendelkező gyermeket, családot is. A krízisellátás időtartama mindkét intézményben ez esetben is 3 nap. A krízisidőszak alatt az intézményben dolgozó szakemberek segítik a gyermeket, családot a helyzet rendezésében, vagy értesítik az illetékes hatóságot a gyermek súlyos veszélyeztetettségéről.

A Család- és Gyermekjóléti Központ speciális szolgáltatásként készenléti ügyeletet működtet Sopron járás területén. A gyermekvédelmi jelzőrendszeri készenléti szolgálat célja a Család- és Gyermekjóléti Központ nyitvatartási idején túl felmerülő szociális krízishelyzetekben történő azonnali segítség, tanácsadás vagy tájékoztatás nyújtása. A gyermekvédelmi jelzőrendszeri készenléti szolgálat az intézmény központi telefonszámán hívható (99/524-361), a készenléti levő munkatárs szakszerű segítséget tud adni, vagy ilyen segítséget tud mozgósítani. A szolgáltatás munkajogi szempontból készenléti ügyeletként működik. A készenléti szolgálatot ellátó szakemberek: a Család- és Gyermekjóléti Központ esetmenedzserei, szociális asszisztensei, a Család- és Gyermekjóléti Központ családsegítői és a szakmai egységek vezetői. A készenléti szolgálat tud segítséget nyújtani a család- és gyermekjóléti ellátásokat működtető szolgáltatókon keresztül a téli kihűléses esetek ellátásában a szociális jelzőrendszer, a megyei diszpécserközpontok vagy a mentőszolgálat jelzése alapján. Megfigyelt tendencia az utóbbi években, hogy a kihűléses esetek túlnyomó többsége a saját háztartásukban magányosan élő emberek körében történik.

A Család- és Gyermekjóléti Központ másik speciális szolgáltatása az utcai és lakótelepi szociális munka. Célja a magatartásával, testi, lelki, értelmi fejlődését veszélyeztető, a szabadidejét az utcán töltő, kallódó, csellengő, gyermek speciális segítése, illetve a lakóhelyéről önkényesen eltávozó, vagy gondozója által a lakásból kitétt, ellátás és felügyelet nélkül maradó gyermek felkutatása, lakóhelyére

történő visszakерülésének elősegítése, szükség esetén átmeneti gondozásának vagy gyermekvédelmi gondoskodásban részesítésének kezdeményezése.

A Család- és Gyermekjóléti Szolgálat családsegítő munkatársai a gyermekkel és családjával végzett szociális munkával elősegíti a gyermek problémáinak rendezését, a családban jelentkező működési zavarok ellensúlyozását. A válsághelyzetben lévő várandós anyát segíti a támogatásokhoz, ellátásokhoz, szükség esetén a Családok Átmeneti Otthonában igénybe vehető ellátáshoz való hozzájutásban. Kiemelten kezelik a családon belüli bántalmazás megjelenési formáit. A tudomásukra jutott bántalmazás esetén azonnal, a Minisztérium által kiadott protokoll szerint járnak el, illetőleg segítséget nyújtanak szükség szerint a bántalmazott gyermeknek vagy szülőnek.

A Család- és Gyermekjóléti Szolgálat működteti a helyi gyermekvédelmi észlelő- és jelzőrendszert, melynek feladatai közé tartozik a gyermekvédelmi krízisek feltárása és szaksegítség igénybevételeének segítése.

h) egészségfejlesztési-, sport-, szabadidős- és szünidős programokhoz való hozzáférés

A gyermekeknek az iskolai foglalkozáson belül lehetőségük van egészségfejlesztési, sport tevékenységekre, mind tanulmányi keretek között, mind pedig az intézmény egyéb foglalkozásainak keretében. Városunkban aktív diák-, verseny-, szabadidősport tevékenység folyik. Ezen sportesemények elsődleges koordinátora Sopron Megyei Jogú Város Önkormányzata Sportfelügyeleti Csoportja. A Csoport különös hangsúlyt fektet a gyermekek egészségfejlesztésére, sport- és szabadidős programok szervezésére.

A városunkban élő gyermekek a szünidőben sem maradnak programok és sportolási lehetőség nélkül. Mind az egyesületek, mind a sportfelügyelet különös figyelmet fordítanak ezekre az időszakokra is. Az Önkormányzat a Soproni Tankerületi Központtal együttműködve nyári napközit szervez a nyári szünet teljes időtartama alatt, melynek keretein belül folyamatos sportprogramok várják a gyermekeket. Mindemellett nevelési-oktatási intézményeink sport- és egyéb szünidei táborokat is szerveznek.

A szabadidős programok mellett igényként jelentkezik a gyermekek, szülők számára szervezett, tematikus foglalkozások szervezése. Erre remek példa a Boróka klub, mely a 0-3 éves korosztály és szülei részére komplex módon felépített közösségi tér, ahol nagy gondot fordítanak a közösségben rejlő erő kiaknázására, ezzel is segítve a szülővé válást, családdá alakulást. A klub célja a család megtartó, stabil működésének támogatása. A klub tematikája magába foglalja a magyar kultúra értékeinek és a szociális munka módszereinek harmonikus összekapcsolását. A klubalkalmak során különböző korosztályú, és gyermekszámmal rendelkező édesanyák egymás között beszélnek meg az őket érintő kérdéseket, ez hasonlatos a nagycsaládos élményhez, mely szakmai tudással, kapcsolatokkal támogatott. Elmondható, hogy az elmúlt 8 év során sikerült kialakítani egy soproni igényekre reagáló újszerű szolgáltatást, amely országos szinten említve egyedülálló.

A szolgáltató intézmények beszámolóiban folyamatosan megjelenik, hogy a családok egy része nem rendelkezik megfelelő ismeretekkel a napi élet jó szervezéséhez, a gyermeknevelés problémáinak megoldásához, vagy a családi konfliktusok kezeléséhez. Az intézmények mellett civil szervezetek is aktívan részt vesznek a sport- és szabadidős tevékenységek szervezésében, egészségtudatos programok rendezésében, az egészségtudatos, környezettudatos életmód és jó szokások megismertetésében, bevezetésében. Példaként említhető a baba-mama klubok szervezése, amit a védőnői hálózat, a Család- és Gyermekjóléti Szolgálat, a GYIK Rendezvényház és több civil szervezet is működtet. A klubok kapcsolatban állnak egymással, segítik egymás működését, tagságuk körében népszerűsítik egymás programját. A szabadidős és sportprogramok szervezésében nagy szerep jut az internetes közösségi hálóknak is, az ebben rejlő lehetőségeket a szervezők ügyesen ki is használják. A szabadidős rendezvényeket szervező intézmények és szervezetek kiemelten kezelik az esélyegyenlőségi szempontokat. Kedvezményes részvételi lehetőséget teremtenek a hátrányos helyzetű társadalmi csoportoknak, a táborokban például, lehetővé teszik 1-1 gyermek térítésmentes részvételét is. A rendezvényhelyszínek kiválasztásánál figyelnek arra, hogy a különféle fogyatékosági csoportba tartozó érdeklődők is bejussanak a helyszínre és aktívan részesei lehessenek a programoknak. Ugyanilyen fontos szempont a szervezés során a környezetvédelmi és

fenntarthatósági szempontok érvényre juttatása is. Fontos feladat, hogy segítsük a szabadidős és sportrendezvények akadálymentességének megteremtését és a fenntarthatósági szempontok érvényre jutását.

i) gyermekétkeztetés (intézményi, hétvégi, szünidei)

A Gyvt. 21/B. § szerint az **intézményi gyermekétkeztetést** ingyenesen kell biztosítani a bölcsődében, mini bölcsődében nyújtott bölcsődei ellátásban vagy óvodai nevelésben részesülő gyermek számára, ha rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül, tartósan beteg vagy fogyatékos, vagy olyan családban él, amelyben tartósan beteg vagy fogyatékos gyermeket nevelnek, vagy olyan családban él, amelyben három vagy több gyermeket nevelnek. Biztosítani kell akkor is, ha olyan családban él, amelyben a szülő nyilatkozata alapján az egy főre jutó havi jövedelem összege nem haladja meg a kötelező legkisebb munkabér személyi jövedelemadóval, munkavállalói, egészségbiztosítási és nyugdíjjárulékka csökkentett összegének 130 %-át, a gyermeknek, ha nevelésbe vették; az 1-8. évfolyamon nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő tanuló számára, ha rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül, vagy nevelésbe vették; valamint azon 1-8 évfolyamos életkorú, rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermek számára, akit fogyatékos gyermekek számára nappali ellátást nyújtó, az Szt. hatálya alá tartozó fogyatékosok nappali intézményében helyeztek el.

Kedvezményes gyermekétkeztetést kell biztosítani az 1-8. évfolyamon felül nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő tanuló számára, ha nevelésbe vették, vagy utógondozói ellátásban részesül.

Az intézményi gyermekétkeztetést az intézményi térítési díj 50 %-os normatív kedvezményével kell biztosítani az 1-8. évfolyamon felül a nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő tanuló számára, ha rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül; az 1-8. és az azon felüli évfolyamon nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő tanuló számára, ha olyan családban él, amelyben három vagy több gyermeket nevelnek, a tartósan beteg vagy fogyatékos gyermek számára.

Az ingyenes vagy kedvezményes intézményi gyermekétkeztetés biztosításához közös háztartásban élőként kell figyelembe venni a tizennyolc éven aluli, a huszonöt évesnél fiatalabb, köznevelési intézményben nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő, a nappali oktatás munkarendje szerint szervezett felnőttoktatásban részt vevő vagy felsőoktatási intézményben nappali képzésben tanuló, és életkortól függetlenül a tartósan beteg vagy súlyos fogyatékos gyermeket, kivéve a nevelőszülőnél ideiglenes hatállyal elhelyezett gyermeket, valamint a nevelőszülőnél elhelyezett nevelésbe vett gyermeket és utógondozói ellátásban részesülő fiatal felnőttet.

A Gyvt. 21/C. § szerint a települési önkormányzat a **szünidei gyermekétkeztetés** keretében a szülő, törvényes képviselő kérelmére a déli meleg főétkezést a hátrányos helyzetű gyermek és a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő, halmozottan hátrányos helyzetű gyermek részére ingyenesen biztosítja, és további gyermekek, így különösen a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermekek részére ingyenesen biztosíthatja.

A települési önkormányzat a szünidei gyermekétkeztetést a bölcsődében, mini bölcsődében bölcsődei ellátásban, óvodai nevelésben részesülő gyermekek számára a bölcsődei ellátást nyújtó intézmény és az óvoda zárva tartásának időtartama alatt valamennyi munkanapon, a nyári szünetben legalább 43 munkanapon, legfeljebb a nyári szünet időtartamára eső valamennyi munkanapon, az őszi, téli és tavaszi szünetben a tanév rendjéhez igazodóan szünetenként az adott tanítási szünet időtartamára eső valamennyi munkanapon köteles megszervezni, és ennek keretén belül a szülő, törvényes képviselő kérelmének megfelelő időtartamban az adott gyermek részére biztosítani.

A Gyvt. 41. § (1) értelmében a gyermekek napközbeni ellátásaként az életkornak megfelelő nappali felügyeletet, gondozást, nevelést, foglalkoztatást és étkeztetést kell megszervezni azon gyermekek számára, akiknek szülei, törvényes képviselői munkavégzésük - ideértve a gyermekgondozási díj, a

gyermekgondozást segítő ellátás és a gyermeknevelési támogatás folyósítása melletti munkavégzést is -, munkaerő-piaci részvételt elősegítő programban, képzésben való részvételük, nappali rendszerű iskolai oktatásban, a nappali oktatás munkarendje szerint szervezett felnőttoktatásban, felsőoktatási intézményben nappali képzésben való részvételük, betegségük vagy egyéb ok miatt napközbeni ellátásukról nem tudnak gondoskodni. A napközbeni ellátás keretében biztosított szolgáltatások időtartama a lehető legjobban a szülő, törvényes képviselő munkarendjéhez igazodik. Gyermek napközbeni ellátásának igénybevételére jogosult az átmeneti gondozásban és az otthont nyújtó ellátásban részesülő gyermek is.

Sopron Megyei Jogú Város Önkormányzata minden gyermek részére biztosítja az étkeztetést, valamint az étkeztetéssel kapcsolatban az igénybe vehető kedvezményeket. A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermekekről pontos nyilvántartással rendelkezünk, melyet az intézményeink naprakész állapotban megkapnak. Ennek során az igénybe vehető kedvezmények folyamatos ellenőrzése, nyomon követése is megtörténik.

j) eltérő kultúrájú vagy a hátrányos és a nem hátrányos helyzetű gyermekcsoportok közötti programok

A fent leírt szolgáltatásokat, programokat a köznevelési intézmények, a szociális és gyermekjóléti intézmények, a nevesített szervezetek minden gyermeknek, vagy a törvényi szabályozásban meghatározott valamennyi gyermeknek biztosítják. A város közel 10 éve célpontja az országon belüli elvándorlásnak. A gyermekintézmények napi munkájukban és programjaikban is nagy hangsúlyt fektetnek arra, hogy segítsék az ország más részéről ide költözött gyermekek, családok beilleszkedését. Az integráció hangsúlyos tevékenység az iskolai osztályokban, óvodai csoportokban egyaránt. A COVID-19 világjárvány sajnos nem kedvezett az integrációs folyamatoknak, hiszen a fertőzésveszély csökkentése miatt kerülni kellett a nagy létszámú rendezvényeket, de a 2022. évben visszatérhettünk a megszokott gyakorlathoz. Az iskolák ezirányú munkáját segíti a Soproni Tankerületi Központ antiszegregációs munkacsoportja is.

k) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor járási, önkormányzati adat, civil érdekképviselők észrevételei

Az állami és civil érdekképviselői szervek tapasztalatai azt mutatják, hogy még mindig rendkívül alacsony a jogérvényesítési lehetőségeket igénybe vevők száma a diszkriminációt elszenvedettek körében. Rendkívül kevés a panasztétel, ugyanakkor valószínűsíthetően magas a látencia. A sérelmet elszenvedettek többsége vagy nem ismeri a jogérvényesítési lehetőségeket, vagy tart az eljárást követő megtorlástól, vagy anyagi kárpótlás hiányában nem tartja fontosnak a jogi úton való jóvátétel kikényszerítését.

A befogadó, toleráns társadalom létrejöttének egyik legfontosabb alapja az oktatás és a nevelés. A formális oktatási rendszeren túl (amely szakmailag szintén kiemelkedő), több soproni non-profit szervezet foglalkozik ezzel a témával, egy másfajta megközelítéssel, a nem-formális tanulás módszereivel. Ezen módszerekre jellemző, hogy tapasztalati alapúak, a részvételre építenek és erőteljesen hatnak a résztvevők attitűdjeire. Az „érzékenyítő” nevelési folyamatok lényege, hogy közelebb hozzák a hátrányos helyzetű csoportok problémáit, szembesítenek a sztereotípiáinkkal, előítéleteinkkel és érzékeltetik a diszkrimináció működését.

A formális és nem-formális nevelés összekapcsolására lehetőség nyílik Sopronban is, hiszen a 2013/2014-es tanévtől elkezdődött az iskolákban az erkölcstan oktatás. A rendszeres, heti óraszám lehetőséget kínál arra, hogy az emberi jogok és antidiszkrimináció kérdésköre iskolai keretek között is megjelenjen.

A gyermekvédelmi rendszer hátránykompenzáló és esélyteremtő szolgáltatásait az előző fejezetek tartalmazzák. 2018. szeptember 1-jétől bevezetésre került valamennyi köznevelési intézményben az

óvodai-iskolai szociális segítő tevékenység, amely a Család- és Gyermekjóléti Központ speciális szolgáltatása. A szolgáltatás célja az elsőleges prevenció megerősítése.

- l) előnyben részesítés, hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások az ellátórendszerek keretein belül

Az előző fejezetekben kifejtésre kerültek

4.4. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók, valamint fogyatékossgal élő gyerekek köznevelési lehetőségei és esélyegyenlősége

Az alábbiakban áttekintjük azokat a területeket, amelyek a jogszabályokban megjelennek, illetőleg a közoktatásra vonatkozóan határozzák meg az esélyegyenlőség biztosítását. A jogszabályok és értelmezésük nyújtanak segítséget ahhoz, hogy a HEP ezen fejezetében az önkormányzat elvégezze a szükséges helyzetelemzést.

Fogalmak:

Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek, tanulók:

Az Nkt. 4. § 13. pont a) pontja alapján kiemelt figyelmet igénylő gyermek, tanuló:

- a) különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló:
 - aa) sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló,
 - ab) beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló,
 - ac) kiemelten tehetséges gyermek, tanuló,
- b) a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, tanuló,
- c) tartós gyógykezelés alatt álló gyermek, tanuló,

Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet a köznevelésben: ld. A 4.1. pontban foglalt definíciót.

Sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók

Sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi (látási, hallási), értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékossgal együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd (Nkt. 4. § 25. pont).

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek, tanulók

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek (Nkt. 4. § 3. pont).

Aránytalan teher

Ha a nevelés, a nevelés-oktatás körülményei az átlagos körülményekhez képest – a gyermek, a tanuló életkorát és sajátos nevelési igényeit figyelembe véve – lényegesen nehezebbek vagy jelentős költségnövekedést okoznak a gyermeknek, tanulónak vagy a szülőnek (Nkt. 4. § 2. pont).

A következő a) - e) pontokban foglalt szempontok során a következőkre szükséges figyelemmel lenni:

Az egyenlő bánásmód követelménye kiterjed minden olyan nevelésre, oktatásra, képzésre, amely államilag jóváhagyott vagy előírt követelmények alapján folyik, vagy amelynek megszervezéséhez az

állam közvetlen normatív költségvetési támogatást nyújt, illetve amelyhez közvetve – így különösen közterhek elengedése, elszámolása vagy adójóváírás útján – hozzájárul.

Az Ebktv. alapján mindenkit egyenlő bánásmód illet meg az oktatással és képzéssel kapcsolatban, így különösen az oktatásba történő bekapcsolódás feltételeinek meghatározása, a felvételi kérelmek elbírálása, az oktatás követelményeinek megállapítása és a követelménytámasztás, a teljesítmények értékelése, az oktatáshoz kapcsolódó szolgáltatások biztosítása és igénybevétele, az oktatással összefüggő juttatásokhoz való hozzáférés, a kollégiumi elhelyezés és ellátás, az oktatásban megszerezhető tanúsítványok, bizonyítványok, oklevelek kiadása, a pályaválasztási tanácsadáshoz való hozzáférés, valamint az oktatásban való részvétellel összefüggő jogviszony megszüntetése során. A törvény szerint hátrányos megkülönböztetésnek minősül a bármely csoporthoz tartozó személyek elkülönítése egy oktatási, nevelési intézményben, illetve az azon belül létrehozott tagozatban, osztályban, csoportban, beleértve azt is, ha az elkülönítés számarányukhoz viszonyítva lényegesen nagyobb arányban érinti a csoport tagjait, mint a többi tanulót. Az egyenlő bánásmód követelményének megsértését jelenti valamely személy vagy csoport olyan nevelésre, oktatásra való korlátozása, olyan nevelési, oktatási rendszer vagy intézmény létesítése, fenntartása, amelynek színvonala nem éri el a kiadott szakmai követelményekben meghatározottakat.

A halmozottan hátrányos helyzetben lévő gyermekek, tanulók elkülönítése társaiktól sérti az egyenlő bánásmód követelményét, ezért szükséges figyelemmel kísérni a működési körzetek kialakítását, az iskolai felvételi eljárást, az egyes csoportok, osztályok összetételét.

Ha a településen több általános iskola, tagintézmény működik, akkor az általános iskolai körzeteket úgy kell meghatározni, hogy kialakíthatóvá váljon a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek egyenletes aránya a nevelési-oktatási intézményekben. Ha a településen, kerületben több általános iskola működik, a halmozottan hátrányos helyzetű tanulóknak az egyes felvételi körzetekben kiszámított aránya legfeljebb 15 százalékponttal lehet magasabb, mint az általános iskolába járó halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeknek a település, kerület egészére kiszámított aránya. Nem jelölhető ki kötelező felvételt biztosító iskolának az az általános iskola, amely körzetének kialakításánál a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek körzeti aránya túllépésére vonatkozó rendelkezés nem tartható meg, feltéve, hogy a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók körzeti aránya elérné az 50%-ot és egyébként a település többi iskolája elégséges férőhellyel rendelkezik a település összes tanköteles tanulójának felvételéhez. Előnyben részesítési kötelezettségként jelenik meg az a rendelkezés, mely szerint, ha az általános iskola a felvételi kötelezettsége után további felvételi, átvételi kérelmeket is teljesíteni tud, a további felvételi kérelmek teljesítésénél előnyben kell részesíteni a halmozottan hátrányos helyzetű tanulókat. A felvételi körzet kialakítására vonatkozó szabályozás a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rend. 24. § - 25. §-okban található.

A körzethatárok kialakításánál és a beiskolázásnál az Ebktv. vonatkozó paragrafusait is figyelembe kell venni. Ebben segít eligazodni az Egyenlő Bánásmód Tanácsadó Testület 2/2007. (III. 23.) TT sz. állásfoglalása: „Az etnikai alapú iskolai szegregációt nem csupán a tényleges, hanem a jogsértő által feltételezett etnikai hovatartozás alapján is el lehet szenvedni. A szegregáció megvalósulásának nem feltétele az elkülönített csoporttal szembeni hátrány, csupán a törvényben meg nem engedett elkülönítés.” A jogellenes, elkülönített oktatás még abban az esetben is jogszerűtlen, ha teljes mértékben azonos feltételek biztosításával történik. A jogellenes elkülönítés minden aktivitást nélkülöző fenntartása is megvalósíthatja a jogsértést.

A HEP során tehát nemcsak a hátrányos helyzet és halmozottan hátrányos helyzet adataival, hanem valamilyen aggregált formában vagy becslésekre alapozott, civil kontroll vagy kisebbségi képviselőlet biztosításával is visszaigazolt, etnikai adatközléssel is foglalkozni kell.

A halmozottan hátrányos helyzetű tanulók iskolai munkarendje fokozott körültekintéssel kell eljárni. A tankötelezettség iskolába járással teljesíthető. Ha a tanuló egyéni adottsága, sajátos helyzete

indokolja, és a tanuló fejlődése, tanulmányainak eredményes folytatása és befejezése szempontjából előnyös, a tankötelezettség teljesítése céljából határozott időre egyéni munkarend kérelmezhető. A szülő, nagykorú tanuló esetén a tanuló a kérelmet a tanévet megelőző június 15-éig nyújthatja be a felmentést engedélyező szervhez. Ezen időpontot követően csak abban az esetben nyújtható be kérelem, ha a tankötelezettség iskolába járással történő teljesítését megakadályozó körülmény merül fel. Jogszabályban meghatározott esetben az egyéni munkarendet biztosítani kell. A felmentést engedélyező szerv dönt arról, hogy a tanuló a tankötelezettségének egyéni munkarend keretében tehet eleget. Az eljárás során a felmentést engedélyező szerv megkeresheti a gyámhatóságot, a gyermekjóléti szolgálatot, az iskolaigazgatót, gyermekvédelmi gondoskodásban részesülő tanuló esetén a gyermekvédelmi gyámat. Ha az egyéni munkarendben tanuló neki felróható okból két alkalommal nem jelenik meg az osztályozó vizsgán, vagy két alkalommal nem teljesíti a tanulmányi követelményeket, az iskola igazgatója értesíti a felmentést engedélyező szervet, és a tanuló a következő félévtől csak iskolába járással teljesítheti a tankötelezettségét. (Nkntv. 45. § (5); (6); (6/a)).

Az Nkt. 47. § alapján sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók neveléséről, iskolai felkészítéséről a szakértői bizottság szakértői véleménye szerint kell gondoskodnia az óvodának, iskolának. A sajátos nevelési igényű gyermek óvodai nevelése, a tanuló iskolai nevelése-oktatása, továbbá kollégiumi nevelése az e célra létrehozott gyógypedagógiai nevelési-oktatási intézményben, konduktív pedagógiai intézményben, óvodai csoportban, iskolai osztályban, vagy a többi gyermekkel, tanulóval részben vagy egészben együtt történhet. A gyermek, tanuló integrált vagy speciális intézményi keretek között történő nevelését, oktatását a szakértői bizottság által kiadott véleményben foglalt állásfoglalás alapján lehet és kell biztosítani.

a) a hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek/tanulók óvodai, iskolai ellátása

4.4. a) 1.számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek

Év	Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 087)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 092)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek aránya az óvodás gyermekekben belül (TS 093)
	Fő	Fő	%
2016	2 031	12	0,59
2017	1 986	14	0,70
2018	2 013	14	0,70
2019	2 092	4	0,19
2020	2 024	5	0,25
2021	n.a.	3	0,00

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Intézményeink gyógypedagógusai jól képzettek, minden óvodai, iskolai SNI-s, BTMN-es, ADHD-s gyermeket ellátnak. Tapasztalati adat, hogy emelkedett az intézményekben a fenti diagnózissal rendelkező gyermekek száma. Megjelentek magas számban, egyre alacsonyabb életkorban a szocializációs-beilleszkedési nehézségekkel, hiányosságokkal küzdő gyermekek, akik súlyos magatartási tüneteket mutatnak. Sopron város és az intézményfenntartók nagy erőfeszítéseket

tesznek a köznevelési intézményekben a problémák kezelésére. Az önkormányzati fenntartású óvodákban, valamint az általános iskolák mindegyikében működik intézményi pszichológus.

4.4. a) 2. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók			
Év	Általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 094)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya az általános iskolai tanulókon belül (TS 095)
	Fő	Fő	%
2016	n.a.	109	2,33
2017	n.a.	73	1,54
2018	n.a.	89	1,88
2019	n.a.	33	0,70
2020	n.a.	27	0,57
2021	n.a.	20	0,00

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

A Soproni Szakképzési Centrumhoz tartozó középiskolákban is van lehetőség iskolapszichológus által nyújtott szolgáltatások igénybevételére. Képzett gyermekpszichiáterek, gyermekpszichológusok és egyéb szakemberek dolgoznak a Soproni Gyógyközpont Erzsébet Oktatókórházban megnyílt ifjúságpszichiátriai osztályon, továbbá a Pedagógiai Szakszolgálati Központ is nagyon erős szakmai stábbal áll a gyermekek és családjaik segítségére. Az iskolapszichológusok több intézményt látnak el, hálózatban működnek. A rendszerben van logopédus, illetőleg szakvizsgázott gyógypedagógus is. A többségében belső alkalmazású gyógypedagógusok meghatározott óraszámban végzik a speciális feladatukat. Mivel az iskolapszichológusok visszakerültek az iskolákhoz, profiltisztításra nyílhat lehetőség, a jogszabályi keretek tovább erősíthetik a speciális ellátást.

4.4. a) 3. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet a középszintű oktatásban						
Év	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gimnáziumi tanulók száma (TS 096)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya a gimnáziumi tanulókon belül (TS 097)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakközépiskolai tanulók és hátrányos helyzetű szakiskolai és készségfejlesztő iskolai tanulók száma a nappali oktatásban (TS 098)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakközépiskolai tanulók és hátrányos helyzetű szakiskolai és készségfejlesztő iskolai tanulók aránya a tanulók számához viszonyítva (TS 099)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakgimnáziumi tanulók száma (TS 100)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya a szakgimnáziumi tanulókon belül (TS 101)
	Fő	%	Fő	%	Fő	%
2016	0	0	34	4	22	1
2017	0	0	25	3	3	0
2018	1	0	17	2	2	0
2019	0	0	0	0	6	0
2020	0	0	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2021	0	n.a.	2	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH

Tstar

A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek/tanulók óvodai, iskolai ellátás tekintetében az egyik legfontosabb cél, mely jövőbeni megoldáskeresést kíván: egyenlő bánásmód elvének és az esélyteremtés minél szélesebb körű érvényesítése, a befogadó intézményi szemlélet erősítése a közoktatási intézményekben az érintettek életpálya modelljének kialakítása és felnőtté válásuk után munkaerő-piaci lehetőségek javítása.

4.4. a) 4. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet		
Év	Megállapított hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma (TS 114)	Megállapított halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma (TS 113)
	fő	fő
2016	24	18
2017	13	10
2018	37	7
2019	45	3
2020	25	6
2021	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

b) a közneveléshez kapcsolódó kiegészítő szolgáltatások

Sopronban a közneveléshez kapcsolódó kiegészítő szolgáltatásként működnek az óvoda-, illetve iskolapszichológusok.

4.4.2. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai

Év	3-6 éves korú gyermekek száma	Óvodai gyermekcsoportok száma - gyógypedagógiai neveléssel együtt (TS 085)	Óvodai férőhelyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 090)	Óvodai feladatellátási helyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 088)	Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 087)	Óvodai gyógypedagógiai gyermekcsoportok száma (TS 086)	Gyógypedagógiai oktatásban részesülő óvodás gyermekek száma az integráltan oktatott SNI gyermekek nélkül (TS 091)	Egy óvodai gyermekcsoportra jutó gyermekek száma (TS 089)
	fő	db	db	db	fő	db	fő	fő
2016	n.a.	88	2 085	23	2 031	3	30	23
2017	n.a.	89	2 095	24	1 986	4	26	22
2018	n.a.	90	2 119	24	2 013	4	24	22
2019	n.a.	91	2 137	25	2 092	4	28	23
2020	n.a.	91	2 153	25	2 024	4	26	22
2021	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar,
Önkormányzati
adatgyűjtés

4.4.4. számú táblázat - Általános iskolák adatai: osztályok, gyógypedagógiai osztályok, feladatellátási helyek

Tanév	Az általános iskolai osztályok száma a gyógypedagógiai oktatásban (a nappali oktatásban) (TS 080)	Az általános iskolai osztályok száma (a gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 081)	Általános iskolai feladat-ellátási helyek száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 079)	Egy általános iskolai osztályra jutó tanulók száma a nappali oktatásban (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 082)	Más településről bejáró általános iskolai tanulók aránya a nappali oktatásban (TS 084)
	db	db	db	fő	%
2016	28	198	15	23,63	8,83
2017	27	198	14	23,97	9,10
2018	27	201	14	23,54	10,29
2019	28	212	16	22,32	12,22
2020	29	214	17	22,11	13,00
2021	n.a	n.a	n.a	n.a	n.a

Forrás: TeIR, KSH Tstar

4.4.5. számú táblázat - A 8. évfolyamot eredményesen befejezők a nappali oktatásban	
Tanév	A 8. évfolyamot eredményesen befejezte a nappali oktatásban (TS 083)
	Fő
2016	615
2017	586
2018	590
2019	657
2020	666
2021	n.a

Forrás: TeIR, KSH Tstar

c) *hátrányos megkülönböztetés és jogellenes elkülönítés az oktatás, képzés területén az intézmények között és az egyes intézményeken belüli szegregáció*

Hátrányos megkülönböztetésről nincs tudomásunk Sopronban. A közoktatási alap- és szakszolgálati feladatok, valamint a gyermekjóléti alap- és szakellátások mindegyike biztosított a városban főként az önkormányzati, kormányzati fenntartásban lévő intézmények által. A Soproni Tankerületi Központban aktívan működik az Antiszegregációs Munkacsoport a területen érintett intézmények és szervezetek bevonásával.

d) *az intézmények között a tanulók iskolai eredményességében, az oktatás hatékonyságában mutatkozó eltérések*

A Soproni Tankerületi Központ Esélyegyenlőségi Intézkedési Terve az általános iskolák oktatási eredményessége tekintetében a továbbtanulási, a lemorzsolódási, a hiányzási és a kompetenciamérési mutatókat vizsgálja. A Sopron város területén működő intézmények eredményességi mutatószámai jelentős eltérést csak a Lackner Kristóf Általános Iskola Telephelye vonatkozásában mutatnak. A Telephelyen jellemzően olyan túlkoros tanulók nevelése-oktatása történik, akik markáns magatartási zavarokkal küzdenek. Ellátásuk a kis létszámú osztályokban, differenciált oktatási formában, speciális pedagógiai megsegítésekkel támogatott. A még hatékonyabb működés és az iskolai eredményesség növelése érdekében folyamatban van a Telephely intézményi átszervezésének előkészítése.

e) *előnyben részesítés, hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások*

4.4.6. számú táblázat - Gyermekjóléti, hátránykompenzáló szolgáltatások				
Év	Biztos kezdet gyerekházat rendszeresen igénybe vevő gyermekek száma	Tanoda szolgáltatást rendszeresen igénybe vevő gyermekek száma	Család- és gyermekjóléti szolgáltatást igénybe vevő kiskorúak száma	Szünidei étkeztetésben részesülő gyermekek száma (TS 112)
	Fő	Fő	Fő	Fő
2016	n.a.	n.a.	610	343
2017	n.a.	n.a.	574	561
2018	n.a.	n.a.	807	559
2019	n.a.	n.a.	849	409
2020	n.a.	n.a.	763	396
2021	n.a.	n.a.	510	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati és intézményfenntartói adatok

4.4.6. számú táblázat - Gyermekjóléti, hátránykompenzáló szolgáltatások				
Év	Biztos kezdet gyerekházat rendszeresen igénybe vevő gyermekek száma	Tanoda szolgáltatást rendszeresen igénybe vevő gyermekek száma	Család- és gyermekjóléti szolgáltatást igénybe vevő kiskorúak száma	Szünidei étkeztetésben részesülő gyermekek száma (TS 112)
	Fő	Fő	Fő	Fő
2016	n.a.	n.a.	610	343
2017	n.a.	n.a.	574	561
2018	n.a.	n.a.	807	559
2019	n.a.	n.a.	849	409
2020	n.a.	n.a.	763	396
2021	n.a.	n.a.	510	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar,

Sopron Megyei Jogú Város Köznevelési Esélyegyenlőségi Intézkedési Terve átfogó, távlati célként tűzte ki Sopronban a szegregáció megszüntetését, az oktatási integráció javítását, a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek integrálását az oktatásban, ezzel elősegítve a helyi társadalom hosszabb távú integrálódását a többségi társadalomba a tanulás révén.

Az akcióterv a szegregáció megszüntetéséhez az alábbi konkrét köznevelési célokat határozta meg:

- HHH gyermekek, tanulók széleskörű jegyzői felmérése együttműködve az intézményekkel, az adatáramlás folyamatosságának, naprakészségének biztosítása;
- Törekedni kell arra, hogy a város intézményeiben, intézményegységeiben, tagintézményeiben a halmozottan hátrányos helyzetű diákok aránya kiegyenlített legyen;
- A HH/HHH gyermekek hatékony együttnevelését szolgáló pedagóguskompetenciák elsajátítása (továbbképzések);
- A hátrányos helyzetű és sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelése, korszerű, inkluzív pedagógiai módszerek alkalmazása által;
- Az SNI-s tanulók folyamatos felülvizsgálatának és lehetőség szerint integrált fejlesztésének biztosítása. Kiemelt célnak tartjuk a segítő-fejlesztő szakemberek valamennyi intézményben való megjelenését és a gyermekek helyben történő fejlesztését, ezzel jelentősen hozzájárulva az esélyegyenlőség biztosításához azzal is, hogy a szülők terheit csökkentjük;
- Az intézmények szakos ellátásának folyamatos fenntartása;
- Az oktatási intézmények épületeinek korszerűsítése (nyílászáró-csere, elektromos és gyengeáramú hálózat korszerűsítése, internet, nyelvi laborok, szaktantermek kialakítása, iskolaudvarok, sportpályák korszerűsítése stb.);
- Korszerű, fejlesztő, inkluzív pedagógiát segítő eszközellátottság biztosítása az intézményekben;
- Érettségig adó középiskolában minél magasabb HH/HHH arány biztosítása.

4.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

A gyerekek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A szakmacsoportok általában részesei a jelzőrendszernek, de egyes esetekben vannak hiányosságok	1. A szakmacsoportok közti konzultáció erősítése, információ-áramlás elősegítése 2. Szakmai fórumok szervezése 3. Gyermek- és ifjúságvédelmi kerekasztal működtetése
Egyre magasabb számban jelennek meg a szocializációs- magatartási problémával küzdő gyermekek, egyre fiatalabb korban	A szülők részére segítő fórumok szervezése.
Adatok hiánya, gyermekszegénységre vonatkozó információk hiánya. „Szociális térkép” jellegű adatok hiánya	Adatgyűjtés, kérdőívek kidolgozása, felmérések; Adatgyűjtési rendszer kidolgozása; Adatok begyűjtése, elemzése, szolgáltatás-szervezés felé visszacsatolása
A városba költöző családok kapcsolatrendszere megszakad, természetes támogató közeg nélkül maradnak. A felnőtt családtagok nagyon sokat dolgoznak az anyagi jólét megteremtésén, eközben a gyermekek gyakorlatilag felügyelet nélkül élik mindennapjaikat. Az idő- és figyelemhiány miatt gyakoriak a családi konfliktusok, gyermeknevelési problémák.	Szabadidős programok szervezése, önszervező csoportok szervezése, „Szülők iskolája” szervezése, integrációs folyamatok erősítése rendezvényekkel
Lakhatási krízisek keletkeznek a magas lakás- és albérletárak miatt; a sokproblémás családokban emelkedő számot mutat a családon belüli bántalmazás esetszáma	Családok Átmeneti Otthona férőhelybővítés elősegítése, külső férőhelyek kialakítása. Önkormányzati szociális bérlakások számának növelése
A városban emelkedett a munkával jövedelemhez jutók aránya, alacsony a munkanélküliségi ráta. Vannak azonban nagyon rossz anyagi körülmények között élő családok továbbra is, ők segítséget kell, hogy kapjanak	Az anyagi nehézségekkel küzdő családok folyamatos segítése a törvényi lehetőségek feltárásával, alkalmazásával, a településen működő civil szervezetek bevonásával

5. A nők helyzete, esélyegyenlősége

E tématerület esetén a különböző részterületekhez kiemeltük a vonatkozó jogszabályokat.

Jogi alapvetések a nők esélyegyenlőségéhez:

- Magyarország Alaptörvénye XV. cikke rögzíti, hogy a nők és férfiak egyenjogúak, vagyis mind a nőket, mind a férfiakat azonos jogok kell, hogy megillessék minden polgári, politikai, gazdasági, szociális, kulturális jog tekintetében;
- a Tanács 76/207/EGK irányelve a nőkkel és a férfiakkal való egyenlő bánásmód elvének a munkavállalás, a szakképzés és az előmenetel lehetőségei, valamint a munkafeltételek terén történő végrehajtásáról és az azt módosító 2002/73/EK irányelv;
- a Tanács 79/7/EGK irányelve a férfiakkal és a nőkkel való egyenlő bánásmód elvének a szociális biztonság területén történő fokozatos megvalósításáról;

- a Tanács 86/378/EGK irányelve a férfiakkal és a nőkkel való egyenlő bánásmód elvének a foglalkoztatási szociális biztonsági rendszerekben történő megvalósításáról

5.1. A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége

A Munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény 12. §-a rendelkezik arról, hogy a munkaviszonnyal, így különösen a munka díjazásával kapcsolatban az egyenlő bánásmód követelményét meg kell tartani. A munka egyenlő értékének megállapításánál különösen az elvégzett munka természetét, minőségét, mennyiségét, a munkakörülményeket, a szükséges szakképzettséget, fizikai vagy szellemi erőfeszítést, tapasztalatot, felelősséget, a munkaerő-piaci viszonyokat kell figyelembe venni.

Az Ebktv. megfogalmazza a közvetlen és a közvetett diszkrimináció fogalmát, amely rögzíti, hogy az adott személy olyan tulajdonsága miatt kerül hátrányba más, összehasonlítható helyzetben lévő személyekhez képest, amit nem tud befolyásolni. Védett tulajdonságként nevezi meg a törvény a nemet, családi állapotot, az anyaságot és terhességet is.

A nők foglalkoztatását meghatározó tényezők társadalmi és egyéni okokra vezethetők vissza. Egyrészt attól függ, hogy milyen kereslet nyilvánul meg a munkaerő iránt, milyen az adott település munkaerő piaci helyzete, másrészt meghatározó, hogy milyen mértékben kényszerülnek a családok arra, hogy a nők ne csak reprodukív, hanem produktív munkát is végezzenek. Ez utóbbi függ a család jövedelmétől, a nők iskolai végzettségétől és a családi állapot jellemzőitől.

Ugyanakkor általánosságban elmondható, hogy különböző, itt nem tárgyalandó okokra visszavezethetően folyamatosan csökken a nők között is a munkaerőpiacról távolmaradók aránya. Mivel a magyar társadalom az egyik leginkább tradicionális értékek mentén gondolkodó az EU tagországokon belül, ezért alacsony azoknak a nőknek az aránya, akik csak a munkaerő piaci karrier elsődlegességét preferálják, a többség szeretné a munkaerő piaci karriert összehangolni a családi kötelezettségekkel.

Amikor a nők esélyegyenlőségét elősegítő tényezőkről gondolkodunk, akkor a fentiek alapján a cél, hogy a nők munkaerő piaci helyzetének javítása mellett a keresőtevékenység és a családi élet szervezésében elvégzendő feladatok minél konfliktus-mentesebb megoldását segítsük elő (gyermekelhelyezés, szolgáltatások).

a) foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében

5.1.1. számú táblázat - Munkanélküliségi ráta nemek szerint (a 3.2.1. táblával azonos)			
Év	Nyilvántartott álláskereső aránya az állandó népességben a 15-64 évesek körében		
	Férfiak aránya (TS 033)	Nők aránya (TS 034)	Összesen
	%	%	%
2016	0,89	0,73	0,81%
2017	0,91	0,8	0,86%
2018	0,97	0,91	0,94%
2019	1,25	1,03	1,14%
2020	1,8	2,31	2,06%
2021	1,22	1,17	1,20%

Forrás: TelR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A fenti adatokból jól látható, hogy a munkanélküliek számát tekintve a nők aránya a férfiakéval nagyságrendileg megegyezik. A gyermekek esélyegyenlőségét elemző fejezetben több helyen azt is kifejtettük, hogy a város intézményi ellátottsága jó, vagyis a gyermekek ellátására szolgáló intézménytípusok minden szolgáltatási területen rendelkezésre állnak, illetőleg jelentős a szolgáltatásokat Ausztriában igénybevevők száma is. A város munkaerőpiaci helyzetét vizsgálva látható, hogy eléggé fajsúlyos a szolgáltatóipar aránya, ahol lehetősége van a nőknek az elhelyezkedésre.

5.1.2. számú tábla - A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskereső (a 3.2.3. táblával azonos)		
Év	180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya (TS 057)	Nők aránya a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresőn belül (TS 058)
	%	%
2016	20,89	40,91
2017	20,24	43,28
2018	22,99	43,37
2019	20,6	46,07
2020	21,26	58,79
2021	30,72	47,45

Forrás: TelR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

5.1.3. számú táblázat - Pályakezdő álláskereső száma (a 3.2.6. táblával azonos)		
Év	Nyilvántartott álláskereső száma (TS 052)	Nyilvántartott pályakezdő álláskereső száma (TS 053)
	fő	Fő
2016	316	9
2017	331	11
2018	361	12
2019	432	10
2020	776	15
2021	446	9

Forrás: TelR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

b) nők részvétele foglalkoztatást segítő és képzési programokban

Sopron Megyei Jogú Város főpályázóként vezette a „Helyi foglalkoztatási együttműködés Sopron Megyei Jogú Város területén és várostérségében” TOP-6.8.2-15-SP1-2016-00001 című és nyilvántartási számú projektet. A programba 2020. szeptember 30-ig bevonásra került 361 fő közül 160 fő volt férfi és 201 fő volt nő. A program után érdeklődőket figyelembe véve is magasabb a nők száma, mint a férfiaké. A program keretében indított képzések között egyenlő arányban volt férfiak és nők számára is képzési lehetőség a népszerű szakmák vonatkozásában. A nők számára indított

képzések: dajka, kézápoló-műkörömpépítő, élelmiszer-eladó, egy hölgy azonban jelentkezett targoncavezetői képzésre is.

c) alacsony iskolai végzettségű nők elhelyezkedési lehetőségei

A munkaerőpiaci helyzet javításában sokat segít a térítésmentesen megszerezhető két szakképzettség lehetősége. Városunkban a Soproni Szakképzési Centrum minden szakgimnáziumban indít képzéseket felső jelentkezési korhatár nélkül, ami nagyon népszerű a hölgyek körében is. Ilyen: szociális ápoló-gondozó, cukrász, pénzügyi előadó, mérlegképes könyvelő.

Az alacsony iskolai végzettségű nők számára is bőven kínál elhelyezkedési lehetőséget a munkaerőpiac. Folyamatosan keresnek takarító, konyhai dolgozó, vagy betanított munkára hölgyeket. Folyamatosan hirdet segédápolói állást valamennyi időseket ápoló-gondozó intézmény, illetve magánemberek is keresnek házi betegellátásra segítőt.

d) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén (pl. bérkülönbség)

Amint az előző fejezetben is kifejtésre került, Sopronban nagyon alacsony a munkanélküliek száma. Keresleti piac alakult ki szinte minden munkaterületen a nők számára is. A hagyományosan alacsony végzettségű nők által betöltött állásokra (takarító, szobaasszony, konyhai kisegítő) folyamatos a kereslet teljes- és részállásban egyaránt. A piac ármegállapító ereje sok területen érezhető, nagy áruházláncok szakképzettséget igénylő álláshelyei esetében (pl: pénztáros) egyre emelkednek a fizetések. A bérkülönbségek nem a nemek között, hanem a Magyarországon és az Ausztriában betöltött állások között látványosak, mivel a határ közelsége miatt gyakori a külföldi munkavállalás.

5.2. A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások

Az e pontra vonatkozó jogszabályi környezet és rendelkezések tekintetében ld. A pénzbeli és természetbeni szociális ellátásokról szóló 3.3. pontot, a személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatásokhoz történő hozzáférésről szóló 3.6. pontot, valamint a gyermekek helyzetéről szóló 4. pontot.

A nők munkaerő-piaci elhelyezkedése szempontjából lényeges a gyermekek számára nyújtott napközbeni ellátásokhoz történő hozzáférés, így e ponton belül szükséges a hozzáférés feltételeinek vizsgálata.

A gyermekek napközbeni ellátása megszervezhető – a gyermekek életkorának megfelelően – bölcsődében, hetes bölcsődében, mini bölcsődében, munkahelyi bölcsődében, családi bölcsődében, napközbeni gyermekfelügyelet vagy házi gyermekfelügyelet keretében, nyári napközis otthonban, valamint óvodában, iskolában.

A munka és a gyermekvállalás összehangolása érdekében a családok számára nagy segítséget jelent a településen működtetett bölcsődei ellátás. Ennek hiánya a szülőket különösen nehéz helyzetbe hozná.

A város bölcsődéiben azoknak a gyermekeknek, akiknek napközbeni ellátásáról szülei, nevelői, gondozói munkavégzésük, munkaerő-piaci részvételt elősegítő programban, képzésben való részvételük, betegségük, vagy egyéb ok miatt nem tudnak gondoskodni, életkoruknak megfelelő nappali felügyeletét, gondozását, nevelését, foglalkoztatását és étkeztetését szervezik meg.

A bölcsődei felvétel során előnyben részesülnek azok az állandó lakcímmel rendelkező gyermekek, akik

rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosultak;

- szülője igazolja, hogy munkaviszonyban vagy munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban áll;

- szülei munkaerő-piaci részvételt segítő programban, képzésben vesznek részt (igazolással);
- szülője, gondozója a szociális helyzete miatt az ellátásról nem tud gondoskodni;
- szülője egyedülálló, vagy 3 vagy annál több gyermeket nevel és munkába kíván állni;
- védelembe vették.

Sopron Megyei Jogú Város Önkormányzata a gyermekek napközbeni ellátását biztosító bölcsődei ellátást a fenntartásában működő Egyesített Bölcsődék útján 6 bölcsődében biztosítja. Az önkormányzati bölcsődei férőhelyek száma: 347 fő. A bölcsődés kisgyermekek beszoktatása fokozatosan történik. A bölcsődei csoportban gondozott kisgyermekek engedélyezett számát a sajátos nevelési igényű, illetve korai fejlesztésre és gondozásra szoruló, valamint az egészséges kisgyermekek létszáma, kora, továbbá a bölcsődei csoportszoba hasznos alapterülete határozza meg. A bölcsődék iránti igény az elmúlt évek folyamán is töretlen volt. A felvételi okot leggyakrabban a szülők munkavégzése képezte. A városban az intézmények nyitvatartási ideje igazodni kíván a szülők munkaidejéhez.

Az Egyesített Bölcsődék ellátási területe: Sopron Megyei Jogú Város közigazgatási területe.
A városban működő hat bölcsőde összes férőhelye: 347 fő.

Bölcsődei telephelyek:

Kuckó Bölcsőde, Sopron, Deák tér 25.: 35 férőhely
Csodaország Bölcsőde, Sopron, Kőműves köz 4.: 44 férőhely
Bóbita Bölcsőde Sopron, Király Jenő u. 1.: 66 férőhely
Zöld Ág Bölcsőde, Sopron, Soproni H. József u. 6.: 100 férőhely
Napraforgó Bölcsőde, Sopron, Vasvári Pál u. 2.: 24 férőhely
Százszorszép Bölcsőde, Sopron, Szarvkői u. 1.: 78 férőhely

Jelentős kormányzati források bevonásával sikerül tovább bővíteni a bölcsődei férőhelyek számát. 2022. évben átadásra került város és a katolikus egyház összefogásával épített katolikus bölcsőde és folyamatban van egy új önkormányzati bölcsőde építése is.

5.3. Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

A család- és nővédelmi gondozást az Eütv. 41. §-a rögzíti, ennek értelmében szükséges biztosítani a gyermekvállalás körülményeinek elősegítését a tanácsadás és gondozás eszközeivel, a családtervezéssel összefüggő ismeretek átadását és a nők egészségvédelmét szolgáló intézkedéseket.

Az egészségügyi alapszolgáltatásokhoz, szakellátáshoz történő hozzáférésről ld. a 3.6. pontot.

A Magyarországon érvényesülő jelenlegi demográfiai folyamatok mellett különös jelentőséggel bír a családtervezés. A gyermekvállalási kor kitolódása és a családokban vállalt átlagos gyermekszám csökkenése miatt Sopron városában jelenleg stagnál a születendő gyermekek száma.

A kormány továbbra is fenntartja és fejleszti a családtámogatási rendszert, mert a társadalom alapegységének a családot tekinti. A munka megbecsülése nem választható el a magyar családpolitikai gondolkodástól, a jelenlegi törvényi szabályozás a munkával köti össze a családtámogatásokat (pl: családi adókedvezmény). A családtámogatási rendszer eredménye, hogy nő a termékenységi ráta a 2010-es 1,2-ről, mostanra 1,6-ra emelkedett, megduplázódott a házasságkötések száma, valamint csökkent a válások és az abortuszok száma. 2010-hez képest háromszorosára nőtt a bölcsődével rendelkező települések aránya, bevezetésre került a négygyermekes nők szja-mentessége, valamint az otthonteremtési támogatás. Mindezen intézkedések erősítik a nőknek a döntési szabadságát, hogy választhassanak: otthon maradnak vagy

visszamennek dolgozni. Fontos tény, hogy a kisgyermeket nevelő édesanyák kérhetik részállásban való foglalkoztatásukat.

Alapvetően tradicionális értékeket valló társadalmunkban a családtervezés, később a családi élet megszervezése jelentősen összefügg a család anyagi lehetőségeivel és nemi szerepekről vallott nézeteivel. A családalapítást egyre későbbi életkorra halasztják, egyre többen vállalnak csupán egy gyermeket, ennek hátterében különböző okok állnak (karrier, biztos egzisztencia megteremtése, válás, munkaerő-piaci helyzet stb.). A nők esélyegyenlőtlenségi helyzetének minden területe szorosan összefügg és hatással van a születendő gyermekekre, illetve saját maguk számára. A megváltozott társadalmi-gazdasági helyzetben olyan szemléletváltásra van szükség, amely a hagyományos nemi szerepe (házimunka és gyermeknevelés feladatai, karrier) értelmezésével és újrarendelésével mindkét nem számára azonos esélyeket biztosít a munka világában és a családi életben is.

A felnövekvő generáció szemléletformálásának eszköze lehet a nevelési, oktatási intézmények programjában a családtagok egyenrangú fontosságát és szerepvállalását hangsúlyozó családi életre való nevelés. Fontos lehet a köznevelési intézményekben tartott felvilágosító programok megújítása oly módon, hogy a gyermekvállalás tudatos időzítésének fontossága mellett, a családi élet tudatos tervezését, társadalmi értékét is hangsúlyozza. Emellett a háztartási és gyermeknevelési feladatok értékének társadalmi elismertségét is emelni kell, tudatosítani minden korosztály számára a hagyományos anyai feladatok fontosságát, lehetővé tenni a férfiak számára a benne való nagyobb szerepvállalást.

A gyermekvédelmi gondoskodás látókörébe került fiataloknál kiemelt figyelmet kell fordítani a felvilágosításra, családtervezési tájékoztatásra. Az állami gondoskodásban nevelkedők számára olyan rendhagyó programokat kell rendezni, melyeken családtervezésről kapnak tájékoztatást. Ehhez kapcsolódóan az állami gondoskodás és örökbeadás területén is változtatásokat kell tenni, hogy az örökbefogadás társadalmi elismertsége növekedjen, az adoptálásra váró családok „könnyebben” válhassanak igazi családdá.

A tájékoztató programok megvalósítása során a köznevelési intézmények számára az iskolavédőnők, védőnők, az óvodai-iskolai szociális segítők, az egészségügyi intézmények dolgozói, valamint a civil szervezetek nyújthatnak segítséget.

5.4. A nőket érő erőszak, kapcsolati erőszak

A családon belüli erőszak esetén alkalmazható legfontosabb rendelkezéseket a hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távoltartásról szóló 2009. évi LXXII. törvény és a büntető törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény tartalmazza. A családon belüli erőszakra nincs önálló tényállás, a párkapcsolati erőszakra jelenleg a Büntető törvénykönyv különböző tényállásai vonatkoznak, ld. testi sértés, zaklatás, távoltartás.

A nők elleni erőszak különböző formáira, vagy ugyanezeknek nem a párkapcsolaton belül megnyilvánuló formáira (pl.: szexuális jellegű visszaélések) is a Büntető törvénykönyv releváns paragrafusai vonatkoznak.

A zaklatás, szexuális vagy családon belüli erőszak miatt történt rendőrségi feljelentések száma alulmarad a tényleges esetek számától. A rendőrségi riasztások és bírósági eljárások számszerű adatainak összegyűjtése mellett érdemes megnézni, hogy működik-e olyan szervezet, ahová a bántalmazott nők fordulhatnak (ha működik ilyen a településen, az onnan kért számszerű adatokat össze kell vetni a rendőrségi feljelentések számával). Ha az eredmények azt mutatják, hogy magas az erőszak aránya, akkor javaslatokat kell tenni a nők tájékoztatásának, illetve a társadalmi érzékenyítés lehetséges formáira (pl.: felvilágosító programok már az iskolában, a terhes gondozáson plakátokkal).

A kiszolgáltatottabb helyzetben lévő idősök és a nők válhatnak nagyobb valószínűséggel erőszakos bűncselekmények áldozataivá is. Mivel a közbiztonság egyik legfontosabb közös ügyünk, szakítani kell azzal a hagyománnyal, hogy a biztonság megteremtése kizárólag a rendőrség feladata. Az itt élők

védelmében a településrendezési, fejlesztési beruházások kialakítása során prevenciós szempontok figyelembevétele is elengedhetetlen a jövőben (pl.: parkok megvilágítása, lakókörnyezet közvilágítása, sövények, fák gondozása, építési engedélyeknél bűnmegelőzési és biztonsági szempontoknak való megfelelés). Fenti tényezők akár önmagukban is alkalmasak a közbiztonság megerősítésére, az itt élők biztonságérzetének fokozására, számos helyben működő szervezet munkáját is feltételezve a rendőrségi munka mellett.

A családon belüli erőszak más kategóriába tartozik, mint a nők, vagy az idősek sérelmére elkövetett erőszak. Egy látszólag új, de a cselekmény szempontjából régi társadalmi problémáról van szó, hiszen a családtagok között mindig is előfordultak erőszakos magatartások, viszont ami ezen túl mutat és új az, ahogy jelenleg egyre inkább nyilvánossá válik és megkonstruálódik a probléma.

Az erőszak jelentős része családon belül történik, maguk az elkövetők, de az áldozatok is legtöbbször tagadják a bűncselekmény megtörténtét, ezért ez egy olyan terület, ahol a legmagasabb a látencia és a leghiányosabb az adatszolgáltatás.

Mivel elsősorban a nőkkel és a gyermekekkel szembeni erőszakról beszélhetünk, elemezni kell, hogy milyen okok hozzák létre és állandósítják azt, továbbá miért magas az ilyen típusú bűncselekmények látenciája.

A családon belüli bántalmazás megelőzése, felismerése, az áldozatoknak való segítségnyújtás az esélyegyenlőségi munka sarkalatos pontja, a helyi társadalom érzékenységeinek egyik fokmérője. Az utóbbi években látható családon belüli bántalmazással kapcsolatos ügyek emelkedő száma nem az emelkedő esetszámot mutatja, csak a felderített esetek számának emelkedéséről szól. A Gyvt. hangsúlyosan kezeli a gyermekek családon belüli bántalmazását, de súlyosan veszélyeztető tényezőnek értékeli a családtagok közti fizikális erőszakot akkor is, ha nem a gyermekek ellen irányul. Ezzel védi a családon belüli bántalmazás felnőttkorú áldozatait is. Az Emberi Erőforrások Minisztériuma által kiadott „A gyermekvédelmi észlelő- és jelzőrendszer működése kapcsán a gyermek bántalmazásának felismerésére és megszüntetésére irányuló szektorsemleges egységes elvek és módszertan” című kiadvány pontos eligazítást ad a szereplőknek a teendőkről. A négy szintűre bővített jelzőrendszer országos szintű, ingyenesen hívható gyermekvédelmi hívószámot működtet, amelyen bárki névtelenül bejelentheti az általa tapasztalt vagy elszenvedett bántalmazást. A bejelentés jelzésként érkezik vissza a helyi család- és gyermekjóléti szolgálathoz, amely azonnali segítséget szervez a család számára. A bántalmazott családok számára kialakított kríziselhelyezés is működik. Adott telefonszám felhívásával titkos menedékházban kap elhelyezést a bántalmazott család, ha elfogadja a segítséget.

5.5. Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások

Településünkön krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatás a Családok Átmeneti Otthona, illetve a Gyermekek Átmeneti Otthona intézményeiben működő folyamatos ügyelet. A Család- és Gyermekjóléti Szolgálat segítséget nyújt a fenti pontban kifejtett szolgáltatások igénybe vételéhez. A 4. pontban kifejtett gyermekvédelmi készenléti szolgálat telefonján folyamatosan tud segítséget kérni a bántalmazott nő, anya, vagy gyermek.

5.6. A nők szerepe a helyi közéletben

A korábban már hivatkozott Magyarország Alaptörvénye XV. cikkére visszavezetve vizsgálható, hogy a helyi közéletben a nők és férfiak azonos jogai a politikai, gazdasági, szociális, kulturális jog tekintetében érvényesülnek-e.

Az azonos jogok érvényesítéséhez elengedhetetlen a képviselet. A nők részvételére nemcsak a női nem reprezentálása miatt szükséges a politikában, azaz a közügyekről való döntési mechanizmusban, hanem mert ez szolgálja leginkább a közös érdeket.

Sopron Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének nemek szerinti összetétele tekintetében elmondhatjuk, hogy a nők 42 %-os részvételi aránya biztató képet mutat.

Az önkormányzati fenntartású intézmények vezetőinek körében a nemek szerinti összetétel a női szereplők irányába tolódik.

A nők jelenléte a döntéshozatal különböző szintjein már önmagában is meghatározza a társadalmi élet lehetőségeit. A nők befolyásos pozíciói javítják a nők helyzetét, esélyeit.

5.7 A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezések

Sopronban és vonzáskörzetében jelentkező, helyi szinten kiemelhető, nőket érintő probléma nem beazonosítható. Jelen időben beazonosítható legnagyobb társadalmi probléma a háborús veszélyhelyzet és annak következményei, a bizonytalanság, a magas energiaárak, a magas infláció, a rövid távon kiszámíthatatlan jövő. Ez a helyzet megviseli a családokat, és a családi biztonság megteremtésében kulcsszerepet betöltő nőket is. A COVID-19 világjárvány hatásai is jelen vannak még a mindennapokban, az erre ráakadó problémák rontják az emberek, köztük a nők mentális egészségét. A mentális egészségromlás hatásairól és a lehetséges segítségi módokról értekeztünk az 1. fejezetben.

5.8. Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

A nők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A bölcsődék iránti igény az elmúlt évek folyamán is jelentős volt. A felvételi ok leggyakrabban a szülők munkavégzése. Minden bölcsőde teljes kihasználtsággal működik, várólista van, ezért szükséges lenne a férőhelybővítés az ilyen típusú intézményekben.	Bölcsődei férőhelybővítés az igények minél magasabb fokú kielégítése érdekében.
A veszélyhelyzet következtében kialakult bizonytalanság hatására romlik a nők és a családok mentális egészsége	A mentális problémák esetén igénybe vehető segítői lehetőségek számának emelése (pszichológus, pszichiáter, családterapeuta stb)

6. Az idősök helyzete, esélyegyenlősége

6.1. Az időskorú népesség főbb jellemzői

Az időskor meghatározása különböző. A WHO meghatározása szerint az idős kor 75 év felett kezdődik, az ennél fiatalabbak csak idősödők, a 90 évesek és a náluk korosabbak viszont már a nagyon idősök. Bár a köznyelv ettől eltérően már a 65 év felettieket idősként említi, a WHO meghatározásban leírt időskor eléréig még egy rendkívül aktív nyugdíjas rétegről beszélhetünk.

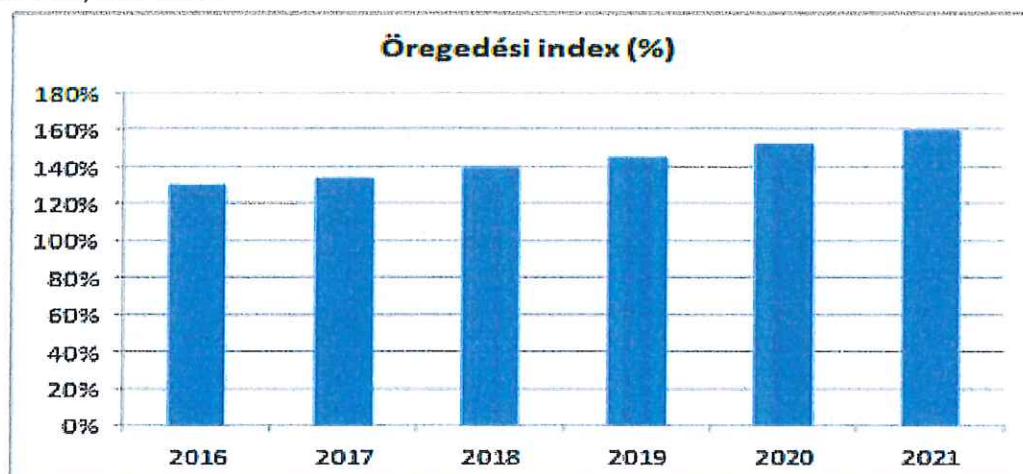
Az országos adatokból kiderül: a 2011. évi népszámlálás óta a népesség korösszetételében az idős korosztályok aránya tovább növekedett. A változást a 65 éves és annál idősebb korosztály növekedő, illetve a 15–39 éves korosztály csökkenő aránya jelzi a legszembetűnőbben. Ezzel a folyamattal párhuzamosan a 65 éves és annál idősebbek száma 2011 óta 144 ezer fővel, 1980 óta 372 ezer fővel gyarapodott. 2016-ban 1 millió 821 ezer időskorú személy élt hazánkban. A legidősebbek, a 70 éves és annál idősebbek száma 1 millió 229 ezer volt 2016-ban, ami 74 ezerrel haladta meg az öt évvel korábbi létszámot. A társadalom korszerkezete jól megragadható az öregedési index (száz

gyermekkorúra jutó időskorúak aránya) segítségével. A 2011. évi népszámlálás óta az öregedési index értéke 116-ról 128-ra emelkedett.

Sopronban a nyugdíjasok aránya elérte a 27,51 %-ot. Ez azt jelenti, hogy hosszú távon fel kell készülni az idősödéssel járó feladatok elvégzésére, a problémák egyre összetettebb megjelenési formáira, különösen az egyre nagyobb számban megjelenő, speciálisan demens ellátásra szorulóakra. A népesség korszerkezetének változása következtében a lakosság átlagos életkorának folyamatos emelkedésére lehet számítani, valamint a belső migráció okán, az aktív családtagokkal együtt mozgó, más attitűddel érkező idősök növekvő jelenlétére és ezzel összefüggésben ellátási igényeire.

6.1. számú táblázat - Öregedési index (3. táblával azonos)			
Év	65 év feletti állandó lakosok száma (fő) (TS 026 és TS 028 összesen)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő) (TS 010 és TS 012 összesen)	Öregedési index % (TS 030)
2016	11 063	8 520	129,85%
2017	11 274	8 424	133,83%
2018	11 587	8 329	139,12%
2019	11 883	8 180	145,27%
2020	12 058	7 909	152,46%
2021	12 234	7 654	159,84%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

6.1.1. számú táblázat – Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülők száma

Év	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő férfiak száma (TS 063)	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő nők száma (TS 064)	Összes nyugdíjas
2016	5 785	9 632	15417
2017	5 711	9 574	15285
2018	5 674	9 523	15197
2019	5 696	9 537	15233
2020	5 556	9 414	14970
2021	n.a.	n.a.	-

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A fenti táblázat számaiból kiderül, hogy az életkorban előre haladva a nők aránya nagymértékben megnő a férfiakéhoz képest.

Sopron Megyei Jogú Város Önkormányzata évek óta köszönti szépkorú polgárait. A személyes köszöntés során emléklapot, virágcsokrot nyújtunk át a 90., 95., 100. és a 100 év feletti polgárok részére, valamint 100 éves korig 20.000,- Ft, illetőleg 100 éves kortól 50.000,- Ft összegű pénzbeli támogatást folyósítunk a szépkorúak számára. Sopron is csatlakozott az Országos Gyalogló Idősklub mozgalomhoz. Az Emberi Erőforrások Minisztériuma kezdeményezésére városunkban két klub is alakult, amelyek célja az egészség megőrzése, az aktív életmód támogatása és a közösségi kapcsolatok ápolása. Közel évtizedes múltra tekint vissza Sopronban az Alzheimer Café, ahol szakemberek segítenek tanácsaikkal az otthon gondozás ellátásában. Az Alzheimer Caféhoz kapcsolódik a szenior örömtánc bevezetése. A koreografált tánctanulás nemcsak a résztvevők kondíciójára, hanem a lelkére is üdítő hatást gyakorol.

Sopron időskorú népessége döntően saját jogú nyugdíjellátással rendelkezik, amelyet esetenként fogyatékosági támogatás (fogyatékos idős) vagy özvegyi nyugdíj is kiegészíthet. Kiadásaik összetétele nagyban eltér más korosztályétól: a rezsiköltségeken kívül általában a gyógyszerköltségek mutatnak magasabb arányokat a jövedelemből levont rendszeres tételek között. Ruházkodásra már egyre ritkábban, élelemre kevesebbet költenek, lakáshitel már nem terheli közvetlenül őket. Sok esetben azonban a fiatalabb családtagok életét aktívan segítik anyagi támogatással, vagy a mindennapokban nyújtott egyéb segítséggel.

6.1.2. számú táblázat - Nyugdíjszerű ellátások							
Év	Életkoro n alapuló ellátásba n részesül ő férfiak száma (TS 067)	Életkoro n alapuló ellátásba n részesül ő nők száma (TS 068)	Öregségi nyugdíjba n részesülő férfiak száma (TS 069)	Öregségi nyugdíjba n részesülő nők száma (TS 070)	Özvegyi és szülői nyugdíjba n részesülő férfiak száma (TS 071)	Özvegyi és szülői nyugdíjba n részesülő nők száma (TS 072)	Időskorúak járadékába n részesített ek havi átlagos száma (fő) (TS 134)
2016	284	32	4 558	8 339	16	178	n.a.
2017	282	28	4 506	8 353	18	161	2
2018	268	26	4 493	8 394	14	142	5
2019	258	17	4 582	8 470	14	140	5
2020	254	19	4 488	8 404	13	122	7
2021	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás:TeIR,KSH,T
sar

Az idősök tekintetében az elszegényedés kockázata az egyszemélyes háztartások esetében fordulhat elő magasabb arányban. Sopron vonatkozásában azonban nem jellemző az időseket érintő, nagyobb arányú elszegényedés.

Szociális szakosított ellátás:

- Idősek ápoló-gondozó intézménye (idősek otthona): az önmaguk ellátására nem, vagy csak folyamatos segítséggel képes személyek napi étkeztetéséről, szükség szerint ruházattal, illetve textíliával való ellátásáról, mentális gondozásáról, a külön jogszabályban meghatározott egészségügyi ellátásáról, valamint lakhatásáról (teljes körű ellátás) az ápolást, gondozást nyújtó intézményben kell gondoskodni.
- Az idősek otthonában a gondozási szükséglettel rendelkező, de rendszeres fekvőbeteg-gyógyintézeti kezelést nem igénylő, a rá irányadó öregségi nyugdíjkorhatárt betöltött személy látható el. Az idősek otthonában a 18. életévét betöltött, betegsége vagy fogyatékossága miatt önmagáról gondoskodni nem képes, gondozási szükséglettel rendelkező személy is ellátható, ha ellátása más típusú, ápolást-gondozást nyújtó intézményben nem biztosítható. Időotthoni ellátás az értékelő adatlap alapján III. fokozatú vagy a jogszabályban meghatározott egyéb körülményeken alapuló gondozási szükséglet megállapítása esetén nyújtható.
- Átmeneti elhelyezést nyújtó intézmények (időskorúak gondozóháza): Az idősek gondozóházába azok az időskorúak, valamint azok a 18. életévüket betöltött beteg személyek vehetők fel, akik önmagukról betegségük miatt vagy más okból otthonukban időlegesen nem képesek gondoskodni

Sopronban az idősek igényeit, szükségleteit kielégítő szociális szolgáltatások rendszere egymásra épül, illetve egymást kiegészítve működik, figyelembe véve az ellátottak egyéni szükségleteit. A szociális étkeztetést kérők több étkeztetési hely közül is választhatnak, akár ízlésüknek, akár lakóhelyük közelségének függvényében.

A házi segítségnyújtásra is nagy igény mutatkozik, ám gondot okoz a szakemberek hiánya. Probléma az egyedül élő, ápolást is igénylő idősek ellátása az esti, illetve a hétvégi és az ünnepi időszakokban.

A szakemberek által jelzettek alapján azonban elmondható, hogy a társadalom előregedése csak az egyik probléma, amivel a jövőben nyomatékosan kell foglalkozni a szolgáltatások egyenlő esélyű hozzáféréseinek biztosítása tekintetében. A másik, egyre inkább szembetűnő változás, hogy az időskorúak körében – főleg a kor előrehaladásával – megjelenik a demencia kórkép. A tapasztalatok alapján elmondható, hogy egyre több család küzd a szeretett hozzátartozó időskori leépülésének különböző terheivel. A probléma látható megjelenésével egy időben először 2002-ben, majd 10 év múlva is készült demencia-felmérés Sopronban, melynek adatai önmagukért beszélnek (2022 évben újra megtörtént a mintavétel. Az adatok értékelése folyamatban van.).

A 2002-2012. évi összehasonlítás értékelése röviden:

Általános demográfiai változás Sopron városában az idős generációk létszámának és arányának növekedése.

Míg 2002-ben a 65 éves, illetve annál idősebbek száma a városban 7381 fő volt, addig 2012-ben már 9264 fő. A növekedés aránya az eltelt tíz évben 25,5 % volt. Változatlan demográfiai mutatók mellett várható, hogy az elkövetkező 10 évben, 2022-re a legidősebbek aránya megközelíti a 20 %-ot, azaz szinte minden ötödik városlakó a 65 éves, vagy annál idősebb generáció tagja lesz.

Összegzés:

1. Az idősek aránya Sopronban 2002-ben 13.5 % volt, 2012-ben pedig 16 %.

A demencia kockázata ebben a generációban 2002-ben 17 % volt, 1828 főt érintett, 2012-ben, 28 %-ot, 2593 főt. A növekedés aránya 10 év alatt közel 42 %.

2. A betegség jellemzőinek ismeretében kijelenthető, hogy a közeljövőben helyzetük romlása várható.
3. Jelentős eltérés figyelhető meg a normál idős populáció, azaz az otthonában élő idős népesség, illetve a bentlakásos intézetben élők között.
4. A bentlakásos intézményben élők körében 2002-ben 35 %-os, 2012-ben 61,5 %-os a demenciával érintettek aránya. Magasabb lett a közepes vagy súlyos fokú demenciában szenvedők aránya, amely a mindennapi gondozási tevékenységet, ápolási szükségletet jelentősen növeli.

A mérések arra mutatnak rá, hogy a közeli jövőben nagy szükség lesz az amúgy jól működő idősellátás kiegészítésére a speciális szükségletű (demens) idősök ellátása tekintetében. Bár a jelenleg működő idősök klubjában demensek ellátására is sor kerül, ám számuk oly mértékben növekszik, hogy a vegyes profilú ellátás rövid időn belül már sem az átlagos igényű, sem pedig a demens idősök igényét nem tudja kielégíteni. A szükséglet pedig nem csak az idősök felől jelentkezik, hiszen egyre több család gondozza saját otthonában demens szülőjét. A demens idős ember gondozása-ápolása nagy energiákat emészt fel, akár még dolgozó, akár már nyugdíjas hozzátartozó is vállalja ezt a feladatot. A két éve folyamatosan működő Alzheimer Café sok érintettnek (alkalmanként 80-100 fő részvételével) nyújt segítséget különböző előadások szervezésével.

6.2. Idősök munkaerő-piaci helyzete

a) idősök, nyugdíjasok foglalkoztatottsága

A nyugdíj előtt állók, illetve nyugdíjasok foglalkoztatottságának elemzésekor mindenképp előnyként kell megemlíteni, hogy ez a réteg nagy szakmai tapasztalattal rendelkezik, még ha ez sok esetben nem is társul magas iskolai végzettséggel. A „friss” nyugdíjasok egy része nagy segítséget jelent unokái vagy a saját szülei gondozásában, bár az ő általuk végzett munka értékét egyelőre nem mériki társadalmi szinten. Nekik köszönhetően nem jelent plusz költséget a szülők számára az unokák felügyelete, különböző programokra jutása és az általuk otthon gondozott idős szülők sem igényelnek addig férőhelyet az idősök otthonában. A „friss” nyugdíjasok másik része anyagi vagy egyéb okok miatt tovább dolgozik régi munkahelyén, ahol tapasztalataival segíti a fiatal munkaközösséget, illetve vannak, akik új munkahelyen a korábbtól eltérő munkát végeznek meglévő képességeiket felfrissítve. A nyugdíjas korúak munkaerőpiaci elhelyezkedése könnyebb abban az esetben, ha a nyugdíjkorhatár betöltését követően rövid időn belül folytatja a munkát. Hosszabb kihagyást követően nehezebb az elhelyezkedés számukra, hiszen tudásuk, képességük addigra halványul, a munkahelyi elvárások pedig folyamatosan új igényekkel egészülnek ki.

Ugyancsak nehéz helyzetben vannak az idősödők (50 év felettiek), akik munkahelyük elvesztése esetén már nehezen tudnak megfelelni a munkaerőpiaci elvárásoknak. A régi munkahelyen megszerzett képességek már nem biztos, hogy megfelelnek az új munkahelyen, valamint nehézséget jelenthet egy új munkaidőbeosztás, a munkaeszközök használata vagy akár egy új közösségbe való beilleszkedés is.

6.2. számú táblázat - Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás terén (a 3.2.2. táblázatból)							
Nyilvántartott álláskeresők száma összesen	Év	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	Fő összesen	316	331	361	432	776	446
41-45 év (TS 042)	Fő	46	39	36	66	112	46
	%	14,56%	11,78%	9,97%	15,28%	14,43%	10,31%
46-50 év (TS 043)	Fő	19	25	35	47	84	58
	%	6,01%	7,55%	9,70%	10,88%	10,82%	13,00%
51-55 év (TS 044)	Fő	22	24	31	28	60	40
	%	6,96%	7,25%	8,59%	6,48%	7,73%	8,97%
56-60 év (TS 045)	Fő	30	34	29	25	62	27
	%	9,49%	10,27%	8,03%	5,79%	7,99%	6,05%
61 éves, vagy afeletti (TS 046)	Fő	56	59	79	82	109	119
	%	17,72%	17,82%	21,88%	18,98%	14,05%	26,68%

Forrás: TelR, Nemzeti Munkaügyi

Hivatal

Az időszűk és az idős korosztály munkaerőpiacon való elhelyezkedése azért is nehézkes lehet, mert társas és közösségi kapcsolataik már beszűkültek, ennek következményeként önérvényesítő képességük gyengül, álláskeresői technikájuk „régimódi”. Nem ismerik a modern elektronikus álláskeresői lehetőségeket, a számítógép és internet felhasználási képességeik alacsonyak. A relatíve magasabb fizetésük miatt, az ő munkaviszonyukat szüntetik meg elsőként. Mindezek következtében önbizalmuk és önbecsülésük is sérül, ettől még kevésbé válnak határozott és bizakodó munkakeresőkké. Ennek következtében a munkaerő-piacon való elhelyezkedési potenciáljaik korlátozottak.

Szaktudásuk és szakmai tapasztalatuk széles skálán mozog, ez sok munkahelynek biztosíthatna előnyt. Az élethosszig tartó tanulás az ő esetükben is releváns tényező a munkaerőpiacon történő egyenlő esélyű elhelyezkedés céljából: célszerű különböző szakképzésekbe bevonni őket, ahol munkájuk és tapasztalatuk példaértékűvé válhatna a fiatalok számára, ezért a meglévő értékek (tudás, készség, tapasztalat) hasznosítására kell biztatni ezt a célcsoportot. Kiemelten fontos a célcsoport különböző módszerekkel történő motiválása: foglalkoztatásukat állami, vagy önkormányzati szinten támogatni kell. Így nemcsak családon belüli kiszolgáltatottságuk, de izolációjuk is csökkenhet, nagy eséllyel meglévő tartalékaikat sem élik fel olyan mértékben. A továbbra is versenyképes szakmával rendelkező nyugdíjasok számára jövedelemszerzési lehetőséget kellene biztosítani abban az esetben is, ha időskori ellátásban részesülnek. Szintén lehetőségeket kell teremteni a civil szervezetek munkájába való bekapcsolódáshoz, az oktatási intézményekkel való együttműködéshez, önkéntes tevékenység vállalására.

b) tevékeny időskor

A korosztály erőssége a megbízhatóság és a nagy teherbíró képesség és az aktív munka befejezésével a megnövekedett szabadidő. Az „élethosszig tartó tanulás”, az időszűk és idős korban is igénybe vehető képzések az idősekkel foglalkozó intézmények és civil szervezetek kezdeményezései alapján új tendenciákat jelenítettek meg, elsősorban az informatikai képzések terén, de említhetjük a 10 éve indult Nyugdíjas Egyetem mindenkor magas létszámú látogatottságát is. Ezek pozitív tapasztalatai a képzési lehetőségek további kiterjesztését teszik kívánatossá, de nem csak az informatika területén, hanem a segítő szakmákban és a nyelvi képzésekben is. Az sem utolsó szempont, hogy az intellektus szinten tartása, fejlesztése megelőzi, illetve késlelteti az időskori demencia kialakulását.

A korszerű ismereteket nyújtó képzések mellett, a legfontosabb célnak a foglalkoztatási lehetőségek kibővítését, illetőleg a nyugdíjas klubok működésének támogatását tartjuk. A civil kezdeményezésű nyugdíjas egyesületek sokat tehetnek az aktivitás hosszú távú fenntartásáért, a szociális ellátórendszer részeként működő idősklubok pedig azért, hogy a koruk vagy állapotuk miatt már kevésbé aktív idős embereknek hasznos elfoglaltságot, társaságot, támogatást nyújtsanak. A házi gondozással kiegészítve elérhető, hogy az idős ember hosszú ideig otthonában tartható legyen.

c) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

A diszkrimináció felmérése rendkívül nehéz, csak következtethetünk annak létezésére. Azt viszont tapasztalatból tudjuk, hogy az idősebb korosztály sokkal előbb kerül kiszolgáltatott helyzetbe: nehezebben helyezkednek el és a munkahelyi leépítések is előbb érik el őket, anélkül, hogy bármit tenni tudnának ellene, vagy lenne olyan szolgáltatás, ahol megfelelő segítséget kaphatnának. A foglalkoztatás területén a megkülönböztetés a legtöbb esetben burkoltan történik, sohasem a korra hivatkozva utasítják el az idősebb jelentkezőt, ezért nehéz mérni az előforduló eseteket és főleg nagyon nehéz tenni ellene.

Szükséges lenne a szervezett, intézményesített érdekképviselő feltételeinek megteremtése, hogy az érintett korosztály ne szoruljon ki ilyen mértékben a munkaerőpiacról. Emellett a nyugdíjas közalkalmazottak munkalehetőségei is korlátozottak, tekintve, hogy csak korlátozottan létesíthetnek bejelentett munkaviszonyt az időskori ellátás mellett. Az egészségügy, vagy a szociális ellátás területén jelentkező munkaerő-hiány illetve a háborús válsághelyzet jelenleg szükségessé teszi a már nyugdíjas munkaerő visszafoglalkoztatását, amely lehetőség kedvező irányú az idősebb korosztály foglalkoztatását illetően.

A közszférában foglalkoztatott, sokféle munkaadói tehertől mentes, jelentős tapasztalattal bíró idős emberek részmunkaidőben történő foglalkoztatása, gyakori és pozitív tapasztalatokkal bír.

6.3. A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés

- a) Az időseket segítő szociális ellátások, szolgáltatások a Soproni Szociális intézmény keretein belül:

Szociális alapellátások

- Szociális étkeztetés: azoknak a szociálisan rászorultaknak a legalább napi egyszeri meleg étkezését biztosítja, akik azt önmaguk, illetve eltartottjaik részére tartósan vagy átmeneti jelleggel nem képesek biztosítani (különösen koruk, egészségi állapotuk vagy fogyatékoságuk, pszichiátriai betegségeik, szenvedélybetegségeik miatt).
- Házi segítségnyújtás: a szolgáltatást igénybe vevő személy részére saját lakókörnyezetében biztosítja az önálló életvitel fenntartása érdekében szükséges ellátást.
 - Szociális segítség keretében biztosítja:
 - a lakókörnyezeti higiénia megtartásában való közreműködést
 - takarítás a lakás életvitelszerűen használt helyiségeiben
 - mosás
 - vasalás
 - háztartási tevékenységben való közreműködést,
 - bevásárlás (személyes szükséglet mértékében), gyógyszer kiváltása
 - segítségnyújtás ételkészítésben és az étkezés előkészítésében
 - mosogatás
 - ruhajavítás
 - közkútról, fűrkútról vízhozam
 - tüzelő behordása kályhához

- télen hóeltakarítás és síkosságmentesítés a lakás bejárata előtt
 - kísérés
 - a veszélyhelyzetek kialakulásának megelőzésében és a kialakult veszélyhelyzet elhárításában történő segítségnyújtást,
 - szükség esetén a bentlakásos szociális intézménybe történő beköltözés segítését.
- o Személyi gondozás keretében biztosítja:
- az ellátást igénybe vevővel a segítő kapcsolat kialakítását és fenntartását,
 - információnyújtás, tanácsadás és mentális támogatás
 - családdal, ismerősökkel való kapcsolattartás segítése
 - az egészség megőrzésére irányuló aktív szabadidős tevékenységben való közreműködés
 - ügyintézés az ellátott érdekeinek védelmében
 - a gondozási és ápolási feladatok elvégzését:
 - mosdatás, fürdetés, öltöztetés
 - ágyazás, ágyneműcsere
 - inkontinens beteg ellátása, testfelület tisztítása, kezelése
 - haj, arcszőrzet ápolás
 - száj, fog és protézis ápolása
 - körömápolás, bőrápolás
 - folyadékpótlás, étkeztetés (segédeszköz nélkül)
 - mozgatás ágyban
 - decubitus megelőzés
 - felületi sebkezelés
 - sztomazsák cseréje
 - gyógyszer adagolása, gyógyszerelés monitorozása
 - vérnyomás és vércukor mérése
 - hely- és helyzetváltoztatás segítése lakáson belül és kívül
 - kényelmi és gyógyászati segédeszközök beszerzésében való közreműködés
 - kényelmi és gyógyászati segédeszközök használatának betanítása, karbantartásában való segítségnyújtás
 - a háziorvos írásos rendelésén alapuló terápia követése (a tevékenység elvégzéséhez való kompetencia határáig)

- Idősek nappali ellátása (idősklubok): hajléktalan személyek és elsősorban a saját otthonukban élő, egészségi állapotuk vagy idős koruk miatt szociális és mentális támogatásra szoruló, önmaguk ellátására részben képes személyek részére biztosít lehetőséget a napközbeni tartózkodásra, társas kapcsolatokra, valamint az alapvető higiéniai szükségleteik kielégítésére.

Szociális szakosított ellátás:

- Idősek ápoló-gondozó intézménye (idősek otthona): az önmaguk ellátására nem, vagy csak folyamatos segítséggel képes személyek napi legalább háromszori étkeztetéséről, szükség szerint ruházattal, illetve textíliával való ellátásáról, mentális gondozásáról, a külön jogszabályban meghatározott egészségügyi ellátásáról, valamint lakhatásáról (teljes körű ellátás) az ápolásról, gondoskodik.
- Az idősek otthonában a gondozási szükséglettel rendelkező, de rendszeres fekvőbeteg-gyógyintézeti kezelést nem igénylő, a rá irányadó öregségi nyugdíjkorhatárt betöltött személy látható el, valamint a 18. életévét betöltött, betegsége vagy fogyatékossága miatt önmagáról gondoskodni nem képes, gondozási szükséglettel rendelkező személy is ellátható, ha ellátása más típusú, ápolást-gondozást nyújtó intézményben nem biztosítható.
- Átmeneti elhelyezést nyújtó intézmény (időskorúak gondozóháza): azok az időskorúak, valamint a 18. életévüket betöltött beteg személyek számára nyújt szolgáltatást, akik

önmagukról betegségük miatt vagy más okból otthonukban időlegesen nem képesek gondoskodni.

Sopronban az idősök igényeit, szükségleteit kielégítő szociális szolgáltatások rendszere egymásra épül, illetve egymást kiegészítve működik, figyelembe véve az ellátottak egyéni szükségleteit.

- Szociális étkeztetés: a szolgáltatást igénybe vevők több étkeztetési hely közül is választhatnak, akár ízlésüknek, akár lakóhelyük közelségének függvényében. A Covid 19 okozta pandémia, és vele járó prevenciós intézkedések (egyszer használatos edény), átmenetileg, ha nem is jelentősen, de csökkentette az igénybevevők létszámát, ami a 2021-es év végére kiegyenlítőddött, majd a 2022-es infláció hatására az adott év őszén megemelkedett.
- Házi segítségnyújtás: az ellátásra egyre nagyobb igény mutatkozik, ám a szolgáltatás biztosításában folyamatos nehézséget okoz a szakemberek hiánya. Az egyedül élő, ápolást, gondozást igénylő idősök ellátása az esti, illetve a hétvégi és az ünnepi időszakokban megoldatlan. További nehezítő körülmény, hogy többnyire sürgős, akut esetben igénylik az ellátásokat, így az azonnali segítségre szoruló (pl. kórházi ellátásból hazakerülő alapápolást igénylő beteg) esetén, a várólistára kerülés, nem jelent megoldás.
- Idősök nappali ellátása (idősök klubja): Jelenleg két idősök klubja működik az intézmény keretein belül.
- A 65 férőhelyen az elmúlt év viszonylatában összesen 70 fő kapott ellátást, mivel az Idősök Klubjainak működését markánsan meghatározta a Covid 19 vírus okozta pandémiás helyzet, és preventív működés. Az idősök nappali ellátásaiban megjelenő új ellátottak (2021-2022 október 15.) esetében is érzékelhető a demensek magas aránya, ami 42 %, illetve az átlagos szükségletű 68% klubtag. További nehézség, hogy egyre nagyobb arányban terheli az ellátást végzőket, az idősök rossz egészségi állapotával összefüggő megemelkedett alapápolási idő, ami az átlagos szükségletű idősök esetében is 22 %-ot tesz ki. Ebből nem diagnosztizált, vagy enyhe fokú demensek aránya 46 %, fogyatékossgal élő 27%. Nagyban hozzájárult az idősök biztonságérzetének növeléséhez a 2022 nyarán elindított új, ingyenes szolgáltatás, melynek keretében az Intézmény által biztosított kisbusz sofőrrel, kísérelővel biztosítja az ellátottak szállítását az otthonuk-klub-otthonuk útvonalon. Ami változatlanul szakmai hiányosság, az a tiszta profilú nappali demens ellátás.
- Idősök otthona: A Soproni Szociális Intézmény - 2 Idősök Otthonában és 1 időskorúak gondozóházában -összesen 230 fő ellátását biztosítja, ebből 37 fő emelt szintű ellátásban részesül. Az ellátás folyamatos fenntartásában évek óta komoly kihívást jelent a szakmai létszám biztosítása, a férőhelyhiány és az idős lakók egészségi állapotának fokozatos romlása, illetve a bekerülő idősök egyre rosszabb egészségügyi-mentális állapota. A gondozottak negyede középsúlyos és súlyos demens. Gondozásukhoz a szakmai irányelvekben lefektettek alapján speciális gondozási egység kialakítása lenne szükséges. A bekerülést kérelmezők száma körülbelül kétszeres a férőhelyszámokhoz képest.

6.3.1. számú táblázat - 65 évnél idősebb népesség és nappali ellátásban részesülő idős korúak száma				
Év	65 év feletti lakosság száma (férfiak TS 026, nők TS 028)	Nappali ellátásban részesülő idős korúak száma (TS 129)	Házi segítségnyújtásban részesülők száma (TS 130)	Szociális étkeztetésben részesülők száma (TS 131)
	Fő	Fő	fő	fő
2016	11 063	56	139	305
2017	11 274	67	131	290
2018	11 587	63	132	263
2019	11 883	71	142	264
2020	12 058	65	117	275
2021	12 234	65	148	279

Forrás: TelR, KSH
Tstar

A korábbi évekhez képest az a tapasztalat, hogy a 64 évesnél fiatalabb korú idős már nem jelentkezik az ellátásba, egyrészt mert 65 év a nyugdíjkorhatár, másrészt a családok néhány évig még igénylik a nyugdíjas segítségét. A bekerülők tehát korukat tekintve az idősebbek közül kerülnek ki és már meggyengült egészségi állapottal, a korai demencia tüneteivel kell számolniuk a szakembereknek az ellátásuk során. Régebben az idősek gondozása a családokban valósult meg. A több generáció együtt élésével a gyermekszületés, betegség, öregség és a halál is az élet mindennapos velejárója volt és már kisgyermek is részesei voltak, mondhatjuk a gyermekek értékrendjébe beépült az idősekről való gondoskodás. A nagycsalád gondoskodásra szoruló tagjait magától értetődő módon a közösség értékes tagjának tartották, az ápolás feladata pedig több vállon nyugodott, mivel gyakran sok gyermek született. Manapság több tényező jelentős változása nehezíti ezt a feladatkört. Elsősorban megváltozott a családszerkezet, az orvostudomány rohamos fejlődésének köszönhetően a várható élettartam fokozatos növekszik, a kétkeresős családmódel általánossá vált stb. Ezzel párhuzamosan az évenkénti születések számának csökkenésével a társadalom általános öregedése is tapasztalható, egyre gyakoribb a magas életkor.

A munka világának mai kívánalmai többnyire nem teszik már lehetővé a régi modell működését, az idős családtagok otthoni gondozását. A szülőről-nagyszülőről való gondoskodás terhe gyakran egy vagy két utódra hárul, ami a munkaerő-piaci nehézségek (például kényszerű külföldi munkavállalás) miatt is sokszor megoldhatatlan feladat. Ez a növekvő egyensúly-eltolódás további kérdéseket vet fel az egészségügyi és szociális ellátórendszer tekintetében. Az államnak egyre nagyobb részt kell vállalnia ebből a gondoskodásból. Ennek több formája is működik jelenleg, úgymint kórházak rehabilitációs és ápolási osztályokkal, önkormányzati, egyházi, illetve magánfenntartású gondozó otthonok nappali vagy bentlakó rendszerrel, továbbá az otthonápolásban való támogatás (ápolási díj a gondozást vállaló hozzátartozónak, vagy szakember biztosítása az otthoni ápoláshoz). A fent felsorolt lehetőségek egyike sem éri el a megfelelő hatásfokot, mert a férőhely számok alacsonyak, az ápolási díj nem biztosítja a megélhetést.

A szociális gondoskodás alternatív része a megelőzés is, mint a fizikailag és mentálisan egészséges és aktív státusz minél tovább való fenntartása, például az egészséges életmód népszerűsítésével, szűrővizsgálatokkal.

A fentiek tükrében jóval nagyobb hangsúlyt kell fektetni az otthoni gondozás és ha szükséges, az ápolás, illetve szakápolás elérhetővé tételére, hiszen az idősek számára az otthonról való végleges elszakadás az egyik legfájóbb pont. Az idősek helyzete szempontjából optimális megoldásra kellene törekedni az alapellátási formák szélesebb körű megismertetésére, nem csak a lakosság vagy a célcsoport, hanem az egészségügyi és egyéb szociális ellátások tájékoztatásán, illetve a velük működtetett szakmai kapcsolatokon keresztül.

Az otthonlét lehetőségének biztosítása, az idős ember számára személyük megbecsülésének, családban betöltött fontos szerepüknek méltó elismerését jelenthetné. Hiányos az élet végi hospice ellátás is.

Az idősek növekvő száma, az egészségi állapotuk fokozatos romlása, az otthoni ellátás megoldatlansága miatt egyre nagyobb az igény a szakosított ellátások iránt. Ezen intézményekben való bejutás sokszor csak várólistára kerülés után lehetséges.

b) kulturális, közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférés

A városban minden évben számos kulturális program kerül megszervezésre, kiemelkedő az infrastrukturális feltételek színvonala, az ingyenes programok sokszínűsége. Az idős korosztály tagjai térítési programokat kevésbé látogatnak, esti és éjszakai programokat pedig szinte egyáltalán nem. Az olyan programokat részesítik előnyben, melyek számukra is biztonságosan megközelíthetőek, s a program kezdete-vége lehetőleg még a sötétedés beállta előtt megtörténik.

Az időseket ellátó intézmények nagy hangsúlyt fektetnek az idősek igényeinek megfelelő programszervezésekre. Az idősklubok saját tagok számára szerveznek szabadidős és kulturális programokat, ismeretterjesztő, felvilágosító, egészség megőrző előadásokat, foglalkozásokat. Az idősek otthonai is kiemelt figyelmet fordítanak a bentlakók mentálhigiénés ellátására és foglalkoztatására. A foglalkoztatás célja a szabadidő hasznos eltöltése, új élmények biztosítása, a meglévő képességek szinten tartása, fejlesztése. Részt vehetnek fizikai, szellemi és kulturális jellegű foglalkozásokon is.

A különböző nyugdíjas klubok, időseket célzó vagy idősek által működtetett szervezetek közötti kapcsolattartás, információáramlás fejlesztésre szorul, ennek egyik oka az idősebb korosztály csekélyebb informatikai jártassága.

c) idősek informatikai jártassága

Az idősek és az 55 év felettiek informatikai képességeinek fejlesztése elengedhetetlen. Ezzel nemcsak a munkaerőpiacon való elhelyezkedési esélyeik nőnek, de általában véve is több információhoz juthatnak rövid időn belül és hatékony módon.

Ezért szükséges, hogy a lehető legszélesebb körű pályázatokat és képzéseket írjanak ki az érintett korcsoport számára. Ilyen példaértékű program volt az Önkormányzat által támogatott és Sopron középiskolaiban indított nyugdíjas tanfolyamok szervezése, mely tanfolyamok lebonyolítását maguk a középiskolák végezték.

Sok esetben az időseknek abban kell segítséget nyújtani, hogy leküzdjék az újdonságtól és a modern eszközök felhasználásától való félelmüket, illetve, hogy képet kapjanak az internet széleskörű felhasználásának lehetőségeiről. Emellett az is elengedhetetlen, hogy a számítógép vásárlásban segítséget kapjon ez a korosztály, valamint, hogy az internet hozzáférés biztosítva legyen a nyugdíjas

klubokban és a közösségi házakban. Az internet nyújtotta lehetőségek segítenék kapcsolattartásukat a rokonaikkal, ismerőseikkel minden más lehetőségnél kedvezőbb áron.

e) a generációk közötti programok

Sopronban széles skálán mozognak a kulturális és sportprogramok melyek lehetőséget adnak a különböző generációk számára, hogy a közösen eltöltött idő élménnyé váljon. A Lenck villa parkjában számos alkalommal kerül sor kisebb komolyzenei koncertekre. A Sopron Régió Turisztikai Központ szervezésében ingyenes városnéző séták nyújtanak lehetőséget az egész család számára a város jobb megismerésére. A város óvodásai karácsonykor műsorral készülnek az időseknek. A különböző generációknak lehetőségük van hetente kétszer ingyenes nordic-walking sétákat tenni instruktőr irányítása mellett. Az Önkormányzat szervezésében immár hetedik éve nagy tömeget mozgat meg minden korosztályból az Európai Mobilitási Hét keretében a Tekerj Sopron! rendezvény kerékpáros felvonulása, mely remek lehetőséget nyújt az idősebbek és fiatalabban számára is a közös mozgásra.

6.4. Az időseket, az életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok a településen

Az idősebb korosztályt nemcsak az elmagányosodás veszélye fenyegeti, hanem olyan nehézségek is akadályozzák mindennapjaikat, amelyek a fiatalabb generációk számára fel sem tűnnek. Szükséges a város tömegközlekedési kultúrájának javítása, hiszen ők már nehezebben szállnak fel, illetőleg le a buszokról (főleg a régi típusú buszokról). Az életkorral jár, hogy kevésbé járatosak az infokommunikációs eszközök által nyújtott tájékoztatási rendszerek kezelésében, így azonban kevésbé tájékozottak az általuk is igénybe vehető szociális és egyéb juttatásokról, azok igénybevételi lehetőségeiről. Az előzőek okán folyamatos feladat az idősek széleskörű tájékoztatása a szociális támogatások igénybevételéről. Könnyen érthető tájékoztató füzetek kiadása és eljuttatása a célcsoporthoz nagy segítséget jelenthetne.

Az idős emberek korukból adódóan könnyebben esnek bűncselekmények áldozatául. Életkori, fizikai, mentális sajátosságaikból adódóan sérülékenyebbek, kiszolgáltatottabbak az átlagnál, ezáltal fokozottan veszélyeztetettek bizonyos bűncselekményekkel szemben. Egészségi állapotuk, sokszor magányos, elszigetelt életmódjuk és anyagi lehetőségeik miatt kevésbé képesek a bűncselekmények elleni védekezésre. Az idősek biztonságérzetét növelendő bűnmegelőzési, felvilágosító programok indítása indokolt, s szükséges a védelmi rendszer kidolgozása az időseket érő családon belüli bántalmazás és a kizsákmányolás megakadályozása érdekében. A Sopron Tv kizárólag idősek tájékoztatására fókuszáló műsora lehetne hiánypótló megoldás a megelőzésre.

A helyzet javítása érdekében szorosabb együttműködés kialakítása szükséges a kulturális és szabadidő szervezéssel foglalkozó, valamint a szociális, érdekvédelmi és szolgáltató szervezetek között. Nagyon fontos a civil szervezetekkel, alapítványokkal, önkéntesekkel történő együttműködés kiszélesítése.

A programlátogatottság emelése érdekében városrészenkénti rendezvények szervezése javasolt, hiszen a helyi közösségre építeni sokkal hálásabb feladat, sőt a gyakori egészségügyi problémák miatt az idősebb korosztály inkább és szívesebben vesz részt olyan programokon, amelyek lakóhelyének közvetlen környezetében elérhetőek.

6.5. Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

Az idősek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Az egyedül élő, ápolást is igénylő idősek ellátása az esti, illetve a hétvégi és az ünnepi időszakokban megoldatlan marad. A házi segítségnyújtásra nagy igény mutatkozik, ám komoly gondot okoz a szakemberek hiánya.	A házi segítségnyújtás ellátási forma kiszélesítése a lehetőségek függvényében.
Jelentős az igény az átmeneti és tartós idősoththoni elhelyezésre, mind átlagos, mind emelt elhelyezés tekintetében.	Átmeneti elhelyezés esetében is szükséges a férőhely bővítése. Tartós elhelyezés esetén újabb max.50 fős gondozási egység kialakítása, max. 2 személy elhelyezésére alkalmas apartmanok kialakításával.
Az Idősek otthonában gondozottak egynegyede középsúlyos és súlyos demens.	Elhelyezésükre a szakmai irányelvekben lefektetettek alapján akadálymentes kertkapcsolatos gondozási egység kialakítása lenne ideális.
Az idősoththoni ellátásban komoly kihívást jelent a szakmai létszám biztosítása.	Szakmai létszám növelése az idősoththoni ellátásban a lehetőségek függvényében.
Az időskorúak körében egyre nagyobb a demens betegek száma.	A demensek tiszta profilú nappali ellátásának megszervezése a lehetőségek függvényében. Az Alzheimer Café működésének támogatása. Demencia specifikus egymásra épülő szolgáltatási rendszer kiépítése, és szakemberképzés.

7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége

A fogyatékoság meghatározására különböző megközelítések léteznek (pl. jogi, egészségügyi, szociális, pszichológiai, gyógypedagógiai, szociológiai). Bár a különböző szakmák (tudományok) a hosszú évek során közelítettek egymáshoz, a fogyatékoság pontos meghatározása továbbra is nehézségeket okoz, különösen a fogyatékoság társadalmi megítélését illetően. Ugyanakkor a különböző meghatározásokon kívül a szociális támogatási rendszer 2012. év utáni változásai is hozzájárulnak a meghatározásból eredő problémákhoz.

Sopronban nem rendelkezünk pontos adatokkal a fogyatékos személyek számáról, sok fogyatékos személy éli életét anélkül, hogy a szociális ellátó rendszer látókörébe kerülne

7.1. A településen fogyatékossgal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái

7.1.1 számú táblázat - Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma nemenként			
Év	Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma - Férfiak (TS 061)	Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma - Nők (TS 062)	Összesen
2016	650	805	1455
2017	620	770	1390
2018	588	714	1302
2019	534	673	1207
2020	507	632	1139
2021	n.a.	n.a.	-

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A fogyatékos személyek általános jellemzői a számok tükrében:

A 2011. évi népszámlálási adatokhoz képest változás tapasztalható: 2011-ben a népesség 6,2 %-a, 2016-ban csak 4,3 %-a számolt be valamilyen fogyatékosról. A változás oka, hogy a szociális ellátások rendszere a vizsgált időszakban átalakult. A közvetlenül a nyugdíjkorhatár előtti, illetve a fiatalabb nyugdíjas korosztályokat érintette leginkább a rokkantsági nyugdíj megszűnése, illetve az ellátórendszer jogosultsági feltételeinek átalakulása. Mindezek az egészségi állapot változásától függetlenül okozták, hogy csökkent a fogyatékos személyek száma.

7.1.2. számú táblázat - Nappali ellátásban részesülő fogyatékkal élők száma	
Év	Nappali ellátásban részesülő fogyatékos személyek száma (TS 128)
2016	26
2017	26
2018	31
2019	31
2020	27
2021	26

Forrás: TeIR, KSH Tstar; és helyi adatszolgáltatók

a) fogyatékkal élők foglalkoztatásának lehetőségei, foglalkoztatottsága

A magyar társadalom aktivitási szerkezetében 2011-hez képest 2016-ra jelentős változások következtek be: 40 %-ról 46 %-ra növekedett a foglalkoztatottak aránya.

A fogyatékosok körében a foglalkoztatottak aránya csaknem 16 %-ra növekedett, miközben csökkent a munkanélküliek és az inaktívak aránya is. Az inaktívak körében emellett egy belső átrendeződés is megfigyelhető, ami közvetlenül a rokkantsági nyugdíjas státusz megszüntetésével, illetve a megváltozott munkaképességűek számára nyújtott támogatások rendszerének átalakításával hozható összefüggésbe. Ennek az átrendeződésnek a fő eleme a rokkantsági, rehabilitációs, egészségkárosodási ellátásban részesülők, illetve az egyéb inaktívak arányának a visszaesése és ezzel párhuzamosan a sajátjogú öregségi nyugdíjasok arányának a növekedése.

A változások mellett elmondható, hogy a nyílt munkaerő-piacon csak ritkán tud elhelyezkedni fogyatékos személy, ők többnyire a felsőfokú végzettségűek közül kerülnek ki (jogászok, informatikusok). A tapasztalat azt mutatja, hogy még egyetemi végzettség esetén is, a munkáltatók bizonytalanok a fogyatékos szakemberek alkalmazását illetően.

Sopronban kevés az olyan munkáltató, védett munkahely, ahol fogyatékkal élő személy munkát vállalhat. A nyílt munkaerő-piacon található vállalatok nagymértékben elzárkóznak a megváltozott munkaképességű munkavállalók foglalkoztatásától, leginkább egészséges, „teljes értékű” munkavállalókat alkalmaznak, ezáltal a fogyatékkal élő, egészségkárosodott emberek háttérbe szorúlnak a munkaerőpiacon.

Vannak azonban olyan munkáltatók a településen, ahol lehetőség van megváltozott munkaképességű emberek foglalkoztatására. Egyik ilyen a Sopron Megyei Jogú Város Önkormányzat tulajdonában lévő FORENO Nonprofit Kft., mely a város vonzás körzetében élő megváltozott munkaképességűek számára nyújt munkalehetőséget, figyelembe véve a munkavállalók egészségi és fizikai állapotát, terhelhetőségét, családi- és szociális körülményeit. A munkáltató két telephelyén részmunkaidős munkaviszonyban foglalkoztatja a megváltozott munkaképességű dolgozókat szereldei, nyomdai, és csomagolóanyag gyártó munkakörökben. FORENO Nonprofit Kft.-nél az épület és a munkaterületek akadálymentesítettek. A rehabilitációs célú foglalkoztatást hivatali, civil és társadalmi szervezetek segítik, hogy a cég a megváltozott munkaképességű dolgozók védett munkakörülmények közötti foglalkoztatását és rehabilitációs célú fejlesztését biztosítani tudja. A megváltozott munkaképességű munkavállalók munkájuk során többféle termék előállításában, különféle munkafolyamatok elvégzésében szereznek tapasztalatot, önálló munkavégző képességük fejlődik, ezáltal lehetőségük adódik a nyílt munkaerőpiacra történő elhelyezkedésre. A munkáltató megrendelés állománya, vevői köre stabil. A foglalkoztatottak munkabére a mindenkor minimálbér időarányos összegéhez igazodik. Vannak olyan munkáltatók is, akiknél bedolgozhatnak az alkalmazottak. Ez látszólag kényelmes, hiszen az otthon végezhető munka megkönnyíti a fogyatékos személy munkavégzéshez kötődő feltételeit (közlekedés elkerülhető, az időbeosztás rugalmas, megszokott környezetben végezhető a munka, akár a családtagok segítségével). A munkavégzés feltétele azonban egy méretes tároló hely, mert a feldolgozandó munkaanyagot havonta egyszer hozzák ki a házhoz, nagy kiszorításban. Tárolási lehetőséggel pedig csak kevesen rendelkeznek a fogyatékos személyekre jellemzőbb szűkebb lakásviszonyok miatt.

További munkalehetőségeket biztosíthatnak a különböző cégek, intézmények, hiszen a jogszabály szerint a „munkaadó a megváltozott munkaképességű személyek foglalkozási rehabilitációjának elősegítése érdekében rehabilitációs hozzájárulás fizetésére köteles, ha az általa foglalkoztatottak létszáma a 25 főt meghaladja, és az általa foglalkoztatott megváltozott munkaképességű személyek száma nem éri el a létszám 5 százalékát”. A rehabilitációs hozzájárulás mértéke a tárgyév első napján a teljes munkaidőben foglalkoztatott munkavállaló részére megállapított alapbér kötelező legkisebb összegének kilencszerese/fő/év. (Mm. tv. 23 § (5)) Ez nem a munkát kereső fogyatékos személyek számára jelent lehetőséget, hiszen a cégek legtöbb esetben találnak olyan betegségben szenvedőket (megváltozott munkaképességű személy) saját munkavállalóik között, akiknek a létszámjelentésnél elfogadott a betegségük.

Lehetőség van még a szociális intézményeken belül végezhető fejlesztő foglalkoztatásra (korábban szociális foglalkoztatás) is, melyre pályázni kell és meg kell teremteni hozzá a tárgyi és személyi feltételeket. A fejlesztő foglalkoztatásnak nagy jelentősége van a napi rutin kialakításában, hiszen van miért mindennap elindulni, illetve egy kis kereset-kiegészítésre is alkalmat ad a fogyatékossgal élők mellett a pszichiátriai betegek, szenvedélybeteg és hajléktalan személyek számára is. Viszont a korábbi szociális foglalkoztatáshoz képest (megszűnt 2017. márciusában) csak jóval kevesebb jövedelmet biztosít. A rendszerből nehéz kikerülni – bár ezzel a céllal hozták létre –, a nyílt munkaerőpiacra való kijutás helyett inkább konzerválja az érintettek lehetőségeit. Az ellátottak

szeretik ezt a munkavégzést, biztonságot ad nekik, kényelmes, ugyanakkor éppen ez akadályozza meg őket a továbblépésben a nyílt munkaerőpiac felé.

Sopronban a pszichiátriai betegek nappali intézményében történik fejlesztő foglalkoztatás 15 fő részére. Újabb pályázati forrással érdemes e lehetőséget kiterjeszteni fogyatékos személyek részére is.

Nagy előrelépést jelent, hogy 2020-ban a Soproni Szociális Intézménynek az ERFO Közhasznú Nonprofit Kft-vel kötött szerződése biztosítja 25 fő megváltozott munkaképességű személy foglalkoztatását napi 4 órában. A munkát vállalók között pszichiátriai betegek fordulnak elő nagyobb arányban, de említésre méltó, hogy fogyatékos személyek is jelentkeztek munkavégzésre. A közös munka és a tapasztalatszerzés első lépcsője lehet a fogyatékos személyek védett munkahelyen történő foglalkoztatásának.

b) munkavállalást segítő lehetőségek

Sajnos a megváltozott munkaképességű, vagy fogyatékkal élő személyek munkavállalási lehetőségei szűkösek, amit még rontott a COVID-19 miatt kihirdetett válsághelyzet. Segítséget jelentenek a célzottan e célra fordítható pályázati források adott időszakokra. Segítő lehetőség lehet a 2022 januárjától a törvényben nevesített települések család- és gyermekjóléti központjaiban elindított fogyatékoságügyi tanácsadói szolgáltatás. A kijelölt család- és gyermekjóléti központok a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Szt.) 64.§. (9) bekezdése szerinti fogyatékoságügyi tanácsadást biztosítanak, melynek keretében elősegítik a fogyatékossgal élő emberek és családtagjaik információkhoz, szolgáltatásokhoz való akadálymentes és egyenlő esélyű hozzáférését. A Sopron és Környéke Család és Gyermekjóléti Ellátás Intézete is biztosít fogyatékosági tanácsadói állást a szolgáltatás működéséhez.

c) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

A legnagyobb nehézséget a többségi társadalmat jellemző negatív attitűd jelenti a fogyatékos személyek alkalmazását illetően. Nyílt munkaerőpiaci körülmények esetén is nagyobb eséllyel vesznek fel – azonos képesítés mellett – nem fogyatékos személyt, mint fogyatékosat. A mélyen, a társadalmi gyökerekből eredő előítéletesség ellen a legnehezebb küzdeni. Különösen fontos lenne érzékenyítő előadások, fogyatékosok által készített termékek bemutatójának szervezése a célcsoport jobb megismerése érdekében.

Minden törekvés ellenére gondot okoz a fogyatékos személyek foglalkoztatásában, hogy nem a képességeket, készségeket méri fel a munkáltatók, hanem munkát biztosítanak, amit vagy el tud végezni a fogyatékos személy vagy nem. A teljesítmény terén ugyanaz az elvárás, mint az egészséges munkavállalók esetében. Nincsenek – vagy csak kevesen – olyan szakemberek, akik segítenék a beilleszkedést a munkahelyeken a munkafolyamatok betanításával, gyakoroltatásával, illetve akik már a felvételnél figyelmet fordítanak a fogyatékos személy megmaradt képességeinek mérésére. Hátrányt jelent a munkahely keresésében, hogy az érintett célcsoport aluliskolázott, vagy olyan szakmát tanult, ami nem hasznosítható a nyílt munkaerőpiacon.

Nagyon gyakori az a probléma is, hogy a fogyatékos személy azért nem tud munkát vállalni, mert a közlekedés számára nehézségekbe ütközik.

Hátrányos megkülönböztetés éri azt a személyt is, aki baleset miatt válik fogyatékosná és munkáját azért nem tudja folytatni, mert a munkáltató nem vállalja az akadálymentesítés költségeit.

d) önálló életvitelt támogató helyi intézmények, szolgáltatások, programok

A fogyatékos emberek önálló életvitelének támogatását főleg a helyi szociális intézmények végzik felkészült szakembereik segítségével, de segítséget nyújtanak a különböző fogyatékosági csoportok

érdekképviselői szervezetei is. 2018. júliusától információs és koordinációs pontok várják a fogyatékos személyek és hozzátartozóik megkeresését egy Európai Unió pályázatból megvalósuló országos hálózat kialakításával. A Fogyatékos Személyek Esélyegyelőségéért Közhasznú Nonprofit Kft. által megbízott szakemberek célja, hogy mindig az elérhető, legpontosabb, naprakész információk átadásával segítsék, akár személyesen, akár telefonon vagy e-mailben a fogyatékos személyeket és hozzátartozóikat.

7.2. Fogyatékkal élő személyek pénzübeli és természetbeni ellátása, kedvezményei

Pénzübeli támogatások:

- emelt összegű családi pótlék (18 évnél fiatalabb súlyosan fogyatékos gyermek esetén, illetve a későbbiekben saját jogon is járó rendszeres pénzübeli juttatás) – a családok támogatásáról szóló 1998. évi LXXXIV. törvény 5. § - 7. §, 9. § - 14. §, valamint a családok támogatásáról szóló 1998. évi LXXXIV. törvény végrehajtási rendelkezéseit tartalmazó 223/1998. (XII. 30.) Kormányrendelet
- a 2019-ben bevezetett „gyermek otthongondozás díja” (GYOD) nevű ellátás összege 2020-tól bruttó 123. 910,- forint volt, 2022. jan. 01-től pedig 200 000 Ft/hó. Ha a szülő több, önellátásra képtelen gyermekről is gondoskodik, részére másfélszeres összegben kell az ellátást folyósítani,
- a saját háztartásban valamely sérültséggel élő személy gondozása után ápolási díjat állapítanak meg, ennek havi bruttó összege a központi költségvetésről szóló törvényben meghatározott alapösszeg 100 %-a, 2022. évben 43 405,- Ft. Ez az összeg a gondozott állapotától, illetve szükségleteitől függően lehet emelt összegű ápolási díj (65 110,- Ft) és lehet kiemelt ápolási díj, amely havi bruttó összege 76 403,- Ft,
- fogyatékosági támogatás (a súlyosan fogyatékos személy részére járó juttatás, amely – jövedelmétől függetlenül – anyagi segítséggel járul hozzá a súlyosan fogyatékos állapotból eredő társadalmi hátrányok mérsékléséhez) – a 141/2000. (VIII. 9.) Korm. rendelet
- akadálymentesítési támogatás (mozgáskorlátozott személy részére, akadálymentes lakás építéséhez, vagy vásárlásához, valamint akadálymentesítési többletköltségeire vissza nem térítendő állami támogatás) – A lakáscélú állami támogatásokról szóló 12/2001. (I. 31.) Korm. rendelet 9. § -10. §-a
- személygépkocsi átalakítási támogatás (a vezetés feltételeként külön jogszabály alapján előírt automata sebességváltóval, vagy más segédberendezéssel történő átalakításához, vagy a súlyos mozgáskorlátozott személy szállítását lehetővé tevő átalakításához, vagy a biztonságos szállítását szolgáló eszközzel való ellátásához) – 102/2011. (VI. 29.) Korm. rendelet a súlyos mozgáskorlátozott személyek közlekedési kedvezményeiről
- személygépkocsi szerzési támogatás (a súlyos mozgáskorlátozott és egyéb fogyatékossgal élő személyek közlekedési támogatása) – 102/2011. (VI. 29.) Korm. rendelet a súlyos mozgáskorlátozott személyek közlekedési kedvezményeiről
- vakok személyi járadéka (kifutó támogatási forma, 2001. július 1. óta nincs új megállapítás)

Természetbeni támogatás:

- parkolási igazolvány (olyan közokirat és biztonsági okmány, amely kedvezmények igénybevételeire való jogosultságot igazol) – 218/2003. (XII. 11.) Kormányrendelet a

mozgásban korlátozott személy parkolási igazolványáról, 1/1975. (II. 5.) KPM–BM együttes rendelet (KRESZ) 51/A. §-a.

7.3. A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés lehetőségei, akadálymentesítés

Egyenlő esélyű hozzáférésről az alábbiak teljesülésével beszélhetünk:

- A szolgáltatás egyenlő eséllyel hozzáférhető akkor, ha igénybevétele – az igénybe vevő állapotának megfelelő önállósággal – mindenki, különösen a mozgási, látási, hallási, mentális és kommunikációs funkciókban sérült emberek számára akadálymentes, kiszámítható, értelmezhető és érzékelhető,
- Az épület egyenlő eséllyel hozzáférhető, ha mindenki, különösen a mozgási, látási, hallási, mentális és kommunikációs funkciókban sérült emberek számára megközelíthető, a nyilvánosság számára nyitva álló része bejárható, vészhelyzetben biztonsággal elhagyható, valamint az épületben a tárgyak, berendezések mindenki számára rendeltetésszerűen használhatók,
- az információ egyenlő eséllyel hozzáférhető akkor, ha az mindenki, különösen a mozgási, látási, hallási, mentális és kommunikációs funkciókban sérült emberek számára kiszámítható, értelmezhető és érzékelhető, az ahhoz való hozzájutás pedig az igénybe vevő számára akadálymentes. /A fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény/

A fizikai akadálymentesítés elsősorban a mozgásukban korlátozottak, kerekesszékesek segítségét szolgálja és többnyire mára már megvalósul, különösen az új épületek kivitelezésénél, bár jogszabály már több, mint 20 éve létezik az akadálymentesítésre vonatkozólag (az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény). A törvény hatálya kiterjed a településrendezésre, településtervezésre, az építmények építészeti-műszaki tervezésére, az építmények kivitelezésére, az épített környezet emberhez méltó kialakítására. Mivel a jogszabályok pontosan leírják a kötelező tennivalókat az épített környezet akadálymentesítéséről, tulajdonképpen a fő feladat azok betartása, illetve betartatása lenne (rehabilitációs környezettervező mérnök alkalmazása).

Nagy előrelépést jelent a korábbi esélyegyenlőségi program hatásaként, hogy egyre többször gondolnak tervezéskor a látássérültekre (vakvezető sávok intézményen belül és a közterületeken is, vakvezető burkolati sáv, hangos könyvtár működtetése, hangos számítógépek alkalmazása könyvtárban).

Az értelmileg akadályozottak részére egyelőre nem jellemző piktogramok alkalmazása, beépítése. Hiányuk azért nem látható a többségi társadalom számára, mert ők az a fogyatékosági csoport, amely nem egyedül intézi ügyeit, többnyire hozzátartozó, gondnok, vagy szociális szakember segítségét veszi igénybe.

Ugyancsak nehézségbe ütközik a hallássérültek segítésére jelnyelvi tolmácsolás megszervezése. Győr-Moson-Sopron megyében a jelnyelvi tolmácsszolgálatot a Magyar Máltai Szeretetszolgálat biztosítja összesen 3 fő jeltolmács alkalmazásával. A SINOSZ helyi érdekképviseleti szervezete igényel jelnyelvi tolmácsot, ha az ügyintézéshez szükséges az érintetteknek.

a) egészségügyi és rehabilitációs ellátások elérhetősége, együttműködése

A megváltozott munkaképességű személyek ellátásaival kapcsolatos eljárási szabályokról szóló 327/2011. (XII. 29.) Korm. rendelet 1. § (1) szerint rehabilitációs hatóságként, rehabilitációs szakértői szervként és orvosszakértői szervként a Kormány a fővárosi és megyei kormányhivatalokat jelölte ki.

Kiemelve néhány feladatot, a rehabilitációs hatóság feladatkörébe tartoznak az alábbiak:

- a komplex minősítés elvégzése,
- a megváltozott munkaképességű személyek ellátásának megállapítása, ellenőrzése és felülvizsgálata,
- a megváltozott munkaképességű személyek ellátásaival kapcsolatos nyilvántartás vezetése,
- (a rehabilitációs ellátás megállapítása esetén) a megváltozott munkaképességű személyek számára történő együttműködés biztosítása,
- rehabilitációs szolgáltatásokhoz való hozzáférést biztosítása,
- állasközvetítés

Elérhetősége:

Győr-Moson-Sopron Megyei Kormányhivatal Családtámogatási és Társadalombiztosítási Főosztály

<http://www.kormanyhivatal.hu/hu/gyor-moson-sopron/elerhetosegek-szervezet/csaladtamogatasi-es-tarsadalombiztositasi-foosztaly>

Rehabilitációs Osztály

Székhely: 9024 Győr, Bem tér 7

Telefonszám: (96) 795-645 (porta)

A rehabilitációs hatóság feladata, hogy az általa nyújtott szolgáltatásokkal, illetve az egyéb – egészségügyi, szociális stb. – szolgáltatásokhoz, támogatásokhoz való hozzáférés elősegítésével eredményesen járuljon hozzá az együttműködő megváltozott munkaképességű személyek foglalkozási rehabilitációjához, elsősorban a nyílt munkaerőpiacon történő foglalkoztatásuk elősegítéséhez, illetve a megfelelő munkavégzés biztosításához. Rehabilitációs ellátás megállapítása esetén a megváltozott munkaképességű személy együttműködésre köteles a lakó- vagy tartózkodási helye szerint illetékes rehabilitációs hatósággal – azon belül is a foglalkozási rehabilitációs ügyintézővel –, amely a pénzügyi ellátása folyósításának a feltétele. A rehabilitációs ellátásban részesülő személyeken kívül a rehabilitációs szolgáltatásokat azok a megváltozott munkaképességű személyek is igénybe vehetik, akiknek nincs együttműködési kötelezettségük, de szeretnék munkát vállalni. Ebben az esetben kérniük kell a rehabilitációs hatóságnál a nyilvántartásba vételüket. Ezen személyeket nevezi az erre vonatkozó szabályozás rehabilitációs szolgáltatást kérő személyeknek. Amennyiben a megváltozott munkaképességű személy szeretné a rehabilitációs célú munkaközvetítést, illetve a munkavállalást elősegítő szolgáltatásokat igénybe venni, úgy kérje rehabilitációs szolgáltatást kérő ügyfélként való felvételét a rehabilitációs hatóságnál.

A megváltozott munkaképességű személyek ellátásaira jogosult az a kérelem benyújtásakor 15. életévét betöltött személy, akinek az egészségi állapota a rehabilitációs hatóság komplex minősítése alapján 60 százalékos vagy kisebb mértékű (a továbbiakban: megváltozott munkaképességű személy), és aki a kérelem benyújtását megelőző

- 5 éven belül legalább 1095 napon át,
- 10 éven belül legalább 2555 napon át vagy
- 15 éven belül legalább 3650 napon át biztosított volt,
- keresőtevékenységet nem végez és
- rendszeres pénzellátásban nem részesül.

A komplex minősítési rendszer szabályairól a 7/2012.(II. 14.) NEFMI rendelet rendelkezik. A minősítési rendszer keretében az egészségi állapotot vizsgálják. Egészségi állapoton az egyén fizikai, mentális, szociális jóllétének betegsége, illetve sérülés után kialakult vagy veleszületett rendellenesség következtében fennálló tartós vagy végleges kedvezőtlen változásait értjük. Az egészségi állapot vizsgálata mellett sor kerül a rehabilitálhatóság foglalkoztatási és szociális szempontú vizsgálatára is.

A rehabilitációs hatóság a komplex minősítés során megállapítja, hogy a megváltozott munkaképességű személy rehabilitálható, ezen belül

-foglalkoztathatósága rehabilitációval helyreállítható és az egészségi állapota 51–60% között van (B1 kategória),

-tartós foglalkozási rehabilitációt igényel és az egészségi állapota 31–50% között van (C1 kategória),

rehabilitációja nem javasolt, ezen belül

-egészségi állapota alapján foglalkoztathatósága rehabilitációval helyreállítható, azonban a komplex minősítés szakmai szabályairól szóló rendeletben meghatározott egyéb körülményei miatt foglalkozási rehabilitációja nem javasolt és az egészségi állapota 51–60% között van (B2)

-egészségi állapota alapján tartós foglalkozási rehabilitációt igényel, azonban a komplex minősítés szakmai szabályairól szóló rendeletben meghatározott egyéb körülményei miatt foglalkozási rehabilitációja nem javasolt és az egészségi állapota 31–50% között van (C2 kategória),

-kizárólag folyamatos támogatással foglalkoztatható és egészségi állapota 1–30% között van és orvosszakmai szempontból önellátásra képes (D kategória),

-egészségkárosodása jelentős és önellátásra nem vagy csak segítséggel képes és egészségi állapota 1–30% között van (E kategória)

b) települési önkormányzati tulajdonban lévő középületek akadálymentesítettsége

Általánosságban elmondható, hogy ún. komplex akadálymentesítettség nem jellemző a városra. Tapasztalható fejlődés, de hiányzik az egyetemes környezettervezés, komplex akadálymentesítés, amely minden fogyatékosági csoport szükségleteit, igényeit figyelembe veszi.

Az önkormányzat tulajdonában lévő intézmények akadálymentesítését illetően részletes felmérés nem készült. A szociális intézmények teljesen, vagy részben akadálymentesítettek, az egészségügyi alapellátás intézményei részben akadálymentesítettek, a nevelési-oktatási intézmények egy része szintén részben akadálymentesített, a FORENO Foglalkoztatási és Rehabilitációs Nonprofit Kft. teljes mértékben akadálymentesített.

c) közszolgáltatásokhoz, kulturális és sportprogramokhoz való hozzáférés lehetőségei, fizikai, információs és kommunikációs akadálymentesítettség, lakóépületek, szolgáltató épületek akadálymentesítettsége

Közszolgáltatásokhoz való hozzáférés:

Sopronban az elmúlt évek alatt történtek pozitív irányú változások, az alábbiak szerint:

Teljes mértékben vagy részben akadálymentesítettek:

- az önkormányzat által fenntartott egészségügyi intézmények (Lenkey utcai rendelőintézet - lift, Híd utcai és Kodály téri háziorvosi és házi gyermekorvosi rendelők – földszinten helyezkednek el),
- a szociális intézmények (korlát, lift, rámpa),

- a pénzügyi intézetek egy része akadálymentes környezetet biztosít a mozgáskorlátozottak számára,
- a bevásárlóközpontokban lift, mozgólépcső is segíti a célcsoportközlekedését.

Hiányosság:

Nem az összes saját tulajdonú orvosi rendelő akadálymentesített.

A közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés

A kulturális intézmények élen járnak az akadálymentesítés területén.

Teljes mértékben vagy részben akadálymentesítettek:

- a könyvtár (rámpa, sárga vakvezető sáv, indukciós hurok),
- a színház (rámpa, indukciós hurok a hallássérültek számára, illetve narrációs lehetőség a vakok számára),
- a kulturális központ (lift),
- a közterek, parkok a belvárosban megfelelnek a jogszabályi előírásoknak (legömbölyített járdasarkok 7-10 fokos lejtéssel, vakvezető burkolati sávok, a járdával egy szintbe hozott átkelő helyek).
- akadálymentes játszótér és sportpark épült a Kresz parkban

Hiányosságok:

- Nincs információs bázis egyéb, akadálymentes kulturális, turisztikai vagy sportolási lehetőségekről, hogy az adott fogyatékossgal élő személy mely helyszínen, milyen szolgáltatást tud igénybe venni.
- Az akadálymentesítés főleg a belvárosban jellemző, egyéb városrészek akadálymentesítési átalakítása még nem teljesült.

d) munkahelyek akadálymentesítettsége

A fogyatékos és a megváltozott munkaképességű személyek foglalkoztatásának alapfeltétele az akadálymentes környezet biztosítása. A tapasztalat azt mutatja, hogy egyelőre csak azok a munkahelyek akadálymentesítettek, ahol a célcsoport ellátásával foglalkoznak. Vagyis általánosságban elmondható, hogy a munkahelyek az akadálymentesítés költségeit nem vállalják, és a fogyatékos személyek foglalkoztatásával kapcsolatosan kialakult – fentebb már részletezett – sztereotípiákat nehéz eloszlatni. A korábbi években rendelkezésre álló pályázati lehetőségekkel általánosságban nem éltek a munkáltatók.

Fontos lenne a munkáltatók általános tájékoztatása az akadálymentesítéssel kapcsolatos „téveszmék” eloszlatása céljából. Érzékenyítéssel, a fogyatékos emberek tapasztalati tudásának felhasználásával folyamatosan lehetne előre lépni.

e) közösségi közlekedés, járdák, parkok akadálymentesítettsége

A közlekedésben történtek előrelépések, az érintettek azonban nem feltétlenül elégedettek problémáik kezelésével.

Közösségi közlekedéshez való hozzáférés:

- a mozgáskorlátozottak számára alacsony padlós buszok jelentenek segítséget a közlekedésben;
- a vakok és gyengénlátók számára okos megállókat nyújtanak segítséget;
- a GYSEV segítséget nyújt akadálymentesített kocsit, illetve személyzet és lépcsőjáró biztosításával azon mozgáskorlátozottak számára, akik utazásuk célját és idejét néhány nappal korábban előre jelzik.

Hiányosságok:

- az alacsony padlós busz lépcsőszintje nem minden megállóban illeszkedik a járda szintjéhez, így súlyos mozgáskorlátozottak nem tudják igénybe venni;
- nincs taktilis jel, ami jelezné az első ajtó helyzetét (látássérültek);
- a hangos tájékoztatás nem minden megállóban vagy buszon működik;
- az átadásakor biztosított jeladó készülék, amely a megálló oszlopaival kommunikálva ad információt, nem működik;
- a mindennapi közlekedést akadályozzák, sőt veszélyeztetik a látásfogyatékos személyek számára az útfelbontások, amit olykor csak szalaggal, kordonnal kerítnek körül a piros-fehér színű falécek helyett;
- sok esetben okoznak gondot a kivágott fák vagy leszerelt közlekedési táblák otthagyt csonkjai a látássérültek számára.

f) Fogyatékos személyek számára rendelkezésre álló helyi szolgáltatások:

A fogyatékos személyek, valamint a társadalmi részvételben akadályozottak számára kialakított szociális segítségnyújtás és annak hozzáférhetősége az egyik legfontosabb kérdés a társadalmi részvétel megvalósulásához, elengedhetetlen az esélyegyenlőség biztosítása szempontjából.

Sopronban, az önkormányzat fenntartásában működő szociális alapszolgáltatások:

- a támogató szolgálat (Sopron és Környéke Család- és Gyermekegészségügyi Ellátás Intézete)
- és a fogyatékos személyek nappali ellátása (Soproni Szociális Intézmény)

Támogató szolgálat célja: A fogyatékos személyek önrendelkezésen alapuló önálló életvitelének segítése, lakókörnyezetben történő ellátásuk, elsősorban a lakáson kívüli közszolgáltatások elérésének segítése, valamint önállóságuk megőrzése mellett a lakáson belüli speciális segítségnyújtás biztosítása.

A támogató szolgálat átlag 50 fogyatékos személy számára nyújt szolgáltatást. Az ellátásnak az alacsony szakmai létszám szab határt. A szolgáltatásra jelentkezők befogadási sorrendjét a fogyatékoság súlyossága és a szociális körülményeik határozzák meg. Tapasztalati adat, hogy a Támogató Szolgálat ellátásában nem alakult ki eddig várólista, a jelentkező igényeket a szolgáltatás el tudja látni. Nehézséget okoz, hogy a városban élő fogyatékos ember szükségletei kielégítésére egy szolgálat (5 munkatárs) biztosít ellátást. Jelenleg a célcsoportnak legfeljebb 1-2 %-a kerül kapcsolatba a szolgáltatással, de a Szolgálat munkatársai és a 2022. évtől elindított fogyatékosági tanácsadói szolgáltatás kapcsolatban áll az egészségügyi és köznevelési intézményhálózattal, tájékoztatást nyújtanak az érdeklődőknek.

Várhatóan a 2023. évben lehetőség nyílik a támogató szolgálatok feladatkörének kiszélesítésére pályázati források bevonásával, kísérleti program keretében. A tervek szerint otthon segítő szolgálat

kialakítására lehet pályázni, ami 0-24 órás segítő szolgáltatást biztosítana a fogyatékkal élő személy otthonában.

Fogyatékos személyek nappali ellátása: önkiszolgálásra részben képes, felügyeletre szoruló fogyatékos, illetve autista személyek részére biztosít lehetőséget a napközbeni tartózkodásra, társas kapcsolatokra, valamint az alapvető higiéniai szükségleteik kielégítésére. A szakemberek segítségével az ellátottak szükség esetén gyógypedagógiai fejlesztésben részesülnek, valamint biztosítottak számukra a szabadidő hasznos eltöltéséhez a színvonalas, ugyanakkor szórakoztató és egyben fejlesztő programok is.

A napközi éves szinten 26-32 főnek nyújt ellátást, napi háromszori étkezés biztosításával. A szolgáltatás igénybevételével a még aktív korú szülők munkát tudnak vállalni, amely azért is fontos, mert nagy hányaduk egyedül él fogyatékos felnőtt gyermekével minimális jövedelemből.

A megjelenők nagyobb számban érkeznek a speciális általános iskolákból, ahol 24 éves korukig maradhatnak, ezt a lehetőséget általában ki is használják. A 18. életévüket betöltött személyek számára az iskolai szünidő idejére átmeneti lehetőséget nyújt a nappali ellátás, amit éves szinten 2-3 fő vesz igénybe; ők lesznek azok, akik 24. életévük betöltését követően jelentkeznek a nappali ellátásba.

A nappali ellátást igénybe vevőknek a fogyatékoság súlyossága szerinti megoszlása:

A nappali ellátást igénybe vevő, megállapodással rendelkező 26 fő (2021. évi adat) akik közül mintegy 25 fő súlyos, vagy halmozottan sérült. Középsúlyos értelmi akadályozott 1 fő, súlyos értelmi akadályozott, 3 fő, súlyos mozgási akadályozott 2 fő, halmozottan akadályozottak 20 fő. A foglalkozások, a pihenés és az önállóság segítéséhez tehát olyan helyre van szükség, ahol az egymástól elkülönülő helyiségek mindezeket biztosítani tudják. A 2003 óta működő fogyatékos személyek nappali intézményében megjelenő személyek szükségletei és igényei mára már „kinőtték” a kezdetekben még megfelelő intézményi lehetőségeket. Bár külön ebédlő és külön foglalkoztató helyiség áll rendelkezésre, valamint pihenőhely, nehéz a szakembereknek megoldani a csoportos foglalkozások mellett az egyéni gyógypedagógia fejlesztéseket, illetve a pihenőhelyre is egyre nagyobb igény mutatkozik az ellátottak állapotváltozásai miatt (jelenleg 3 fő pihentetése megoldott).

Nemek megoszlás

Ellátottak száma összesen	középsúlyos ért.akadályozott		súlyos értelmi akadályozott:		súlyos mozgási akadályozott:		halmozottan akadályozottak	
	férfi	nő	férfi	nő	férfi	nő	férfi	nő
26 fő	-	1	2	1	2		7	13

A várakozók száma átlag 1 fő, de minden évben érdeklődik olyan fogyatékos személy és szülője is (8-10 fő), ahol a család a közeli falvakban él, de a szülő Sopronban dolgozik. Felvételük azonban nem lehetséges, mert az ellátás csak soproni lakcímmel rendelkezők számára elérhető. Ez a szám a jövőben emelkedni fog, ugyanis bár a speciális iskolákban 24 éves korig maradhatnak a fogyatékos személyek, ezután ellátásuk megoldatlan marad, ha a nappali ellátásba nem sikerül bejutniuk. A nappali ellátás engedélyezett férőhelyszáma jelenleg 24 fő, szakmai létszáma 5 fő. Gondot okoz továbbá az is, ha a napköziben ellátott fogyatékos személy fizikai vagy egészségi állapota rosszabbodik, így ez az ellátási forma már nem megfelelő számára. A nappali ellátásból kikerülő személynek nincs hova továbblépnie szakosított ellátási formák hiánya miatt, így a hozzátartozó kénytelen a továbbiakban otthon végezni a gondozást-ápolást, akár munkahelye feladásával, vagy

olyan idős korban, amikor saját maga is segítségre szorul. A legrosszabb eset azonban mégis az, amikor a hozzátartozók már nem élnek, és a fogyatékos személy intézeti elhelyezésre vár, de üres férőhely nincs. Átmeneti segítséget nyújthatna ilyen esetekben a házi segítségnyújtás gondozó szolgálata, ám az elsősorban idősek számára biztosított szolgáltatás is súlyos munkaerő-hiánnyal küzd.

A Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság fenntartásában működő Győr-Moson-Sopron Megyei Alpokalja Szociális Központ: személyes gondoskodást nyújtó bentlakásos intézmény, amely gondoskodik a bent lakó fogyatékos gyermekek gondozásáról-ápolásáról, neveléséről és oktatásáról, fejlesztéséről, valamint a már nagykorúvá vált ellátottak mentálhigiénés gondozásáról, foglalkoztatásáról életük végéig.

Az intézmény pillanatnyilag 250 fő számára nyújt teljes körű ellátást.

Győr-Moson-Sopron Megyei Pedagógiai Szakszolgálat korai fejlesztő csoportja:

Az időben felismert, átlagostól eltérő fejlődési részképesség-zavarok esetén nyújt segítséget. A védőnői jelzések nyomán időben felismert eltéréseket kezelik, rendszeres foglalkozásokkal – jó esetben – a teljes gyógyulás is elérhető, de a fogyatékos kisgyermek is jó eséllyel fejlődnek olyan szinten, hogy a későbbiekben könnyebb lesz önállóodásuk.

Speciális nevelési-oktatási intézmények:

Kozmutza Flóra EGYMI: Az általános iskolai tagozat a tanulásban akadályozott gyermekek nevelését, oktatását végzi, számukra a későbbiekben – szakiskolai képzés keretében – egyes szakmák elsajátítására is lehetőség van, mellyel könnyebbé válhat társadalmi integrálódásuk. Az iskola „tagozatai”: óvoda, tanulásban akadályozott tagozat, értelmileg akadályozott tagozat, szakiskola.

Doborjáni Ferenc EGYMI: Az iskolában azok a gyermekek tanulhatnak, akiket a Győr-Moson-Sopron Megyei Gyógypedagógiai Szolgáltató Központ Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság vizsgálata alapján, ide javasol. Mindez történhet a gyermek beiskolázásakor, illetve később, más iskolatípusok felsőbb évfolyamaiból való áthelyezéssel. A nevelés-oktatás az óvodától egészen a szakiskola befejezéséig tart (óvoda, fejlesztőiskola, általános iskola, speciális szakiskola).

Tóth Antal EGYMI: Elsősorban hallássérült és más speciális nevelési igényű gyermekek nevelését oktatását végzi óvodától a szakiskola befejezéséig.

Hosszú évek eredményeként elmondható, hogy Sopron néhány általános iskolája integrált oktatást hirdetett meg, ami nagy előrelépésnek tekinthető. Probléma azonban így is adódik, ugyanis SNI-s és fogyatékos gyermekek oktatását-nevelését az iskola saját pedagógusaival nem tudja megoldani. Az integrált oktatás megvalósításához nyújtanak segítséget a fentebb felsorolt speciális iskolák utazó gyógypedagógusai. Az integrált oktatás folyamatos biztosítása, szervezése és kiterjesztése még további fejlesztést igényel.

Érdekképviselői szervezetek (Sopron):

Az érdekképviselői szervezetek a fogyatékos emberek érdekvédelme (ügyintézés, tanácsadás) mellett rendszeres közösségi életet biztosítanak sorstársaik számára. Klubokat működtetnek, az érdeklődésnek megfelelő programokat, kirándulásokat szerveznek.

- Vakok és Gyengénlátók Győr-Moson-Soproni Egyesület Soproni Csoportja
- Siketek és Nagyothallók Országos Szövetsége Soproni Helyi Szervezete
- Mozgáskorlátozottak Sopron Városi Egyesülete

Értelmileg akadályozottak és hozzátartozóik számára nincs helyi szervezet, csak megyei érdekképviselői szervezet győri elérhetőséggel (Értelmi Sérültek és Segítőik Győr-Moson-Sopron Megyei Egyesülete)

g) előnyben részesítés, pozitív diszkrimináció

„Hova tovább?” Alapítvány (Sopron):

Az alapítványt a szülők hozták létre azzal a céllal, hogy halmozottan sérült, mozgássérült személyeket támogasson, lehetőség szerint részükre fejlesztő programokat, terápiákat szervezzen, támogassa az integrációt.

Tevékenységükhöz az önkormányzat biztosít helyiséget. Folyamatos munkát az alapítvány szűkre szabott költségvetése miatt, valamint szakemberek híján nem tud végezni, viszont az a néhány fogyatékos személy, aki ellátásban részesül, olyan fejlesztést kaphat, amit a szociális intézményekben nem tudnak biztosítani.

Halmozottan Sérült Gyermekek Fejlesztésére Alapítvány (Sopron):

Az alapítvány 11 szülő összefogásával alakult.

Céljuk a soproni és Sopron környéki családban nevelkedő, halmozottan sérült gyermekek gyógykezelése, értelmi és mozgásfejlesztése rászorultságuk idejéig. Segítik a családban nevelt fogyatékos gyermekek szükséges eszközellátását, amelyre nem terjed ki a közgyógyellátás (háromkerekű bicikli, súlyzók, lépcsőjáró gép stb.)

Segítette továbbá a Kőszegi Úti Óvoda rehabilitációs csoportját, valamint a Pedagógiai Szakszolgálat Korai Fejlesztőjét eszközök beszerzésével.

7.4. Fogyatékosággal élők sajátos igényeinek kielégítését célzó programok a településen

A fogyatékosággal élők részére szervezett speciális programokat (kulturális találkozók, sportrendezvények, kirándulások, közösségi programok) a fent felsorolt intézmények és segítő szervezetek szervezik és működtetik. Részletes kifejtésük adott szervezet bemutatásánál megtörtént.

7.5. A fogyatékosággal élőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és a felszámolásukra irányuló kezdeményezések

A fogyatékosággal élők sok esetben nehezen mobilizálhatók. A többségi társadalom szívesen fogadná őket rendezvényeiken, szabadidős programjaikon. A segítő szervezetek munkájuk során vagy pályázati projektmunka keretében szerveznek tájékoztató előadásokat, programokat, képzési- vagy kikapcsolódási alkalmakat, de a fogyatékkal élő vagy megváltozott munkaképességű személyek közül kevesen vesznek részt a programokon. Sok esetben bizalmatlanok, bizonytalanok a megszokott, ismerős közegükön kívül. Fontos lenne szocializációs készségük erősítése, ami a többségi társadalom befogadó – segítő attitűdjének növelésével fejleszthető. Az időseknek szóló programok mintájára szükséges egyre több olyan esemény szervezése, ahol együtt lehetnek a különféle fogyatékosággal élők képviselői mindenki mással, és fontos a megvalósult programok bemutatása a közösségi oldalakon, a médiában is. Jó példa volt, hogy az egyik sztárzenekar koncertjén a közönséget elválasztó kordon elé, az első sorba biztosítottak helyet kerekesszékes fiataloknak és kísérőjüknek, vagy ahogy a helyi híradó rendszeresen tudósít a kerekesszékes kosárlabdacsapat sportsikereiről.

A kölcsönös bizalom kiépítésének formája az érzékenyítő foglalkozások, programok szervezése a köznevelési intézményekben, vagy szabadidős programok keretében (pl: vakvacsora), illetve a jó gyakorlatként jeles alkalmakhoz kötötten megvalósított programok rendszeressé tétele.

7.6. Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása	
A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Az idősödő fogyatékos személyek egyre több gondoskodást igényelnek, amit a hozzátartozók már nem tudnak vállalni. Hiányzik az ellátórendszerből a szakosított ellátás (fogyatékos személyek otthona, támogatott lakhatás, fogyatékos személyek gondozóháza /átmeneti elhelyezés/) Az egészségi és fizikai állapotváltozás miatt szükségletei növekedése következményeként a nappali ellátásból kikerülő fogyatékos személy számára nincs kilépési lehetőség, a nappali ellátásban maradása viszont a többiek ellátását nehezíti, és megterhelő a szakemberek számára is az állapotrosszabbodásból eredő többletfeladatok elvégzése.	A város szolgáltatásszervezésénél – a komplex tervezés elvét figyelembe véve – átmeneti elhelyezést nyújtó intézmény megvalósítása a bentlakásos intézményre várakozók esetében.
A nappali ellátásban nagyobb számban megjelenő fogyatékos fiatalok számára minimális a fejlődési lehetőség az iskola befejezését követően, különös tekintettel a munkavégzésre.	A nappali ellátás férőhelybővítése, fejlesztő foglalkoztatás szervezése
Több célcsoportot érintő, településszintű megállapítások	
A sorstársi közösségek, segítő szervezetek elszigetelten működnek, keveset tudnak egymás munkájáról, gyakran megjelennek párhuzamosságok	Az esélyegyenlőség, szociális segítség területén dolgozó szervezetek részére rendszeres (legalább évente 2) személyes találkozási alkalmak szervezése
A sorstársi közösségek, segítő szervezetek munkája kevésbé ismert a lakosság körében	A közösségi hálón való jelenlét erősítése, pozitív megerősítést segítő megjelenések, tudósítások ösztönzése
Az egészségügyi alapellátásban az önkormányzat által biztosított rendelők akadálymentesítettek, a saját tulajdonú rendelők között akadnak hiányosságok.	Az orvosok motiválása rendelőjük akadálymentesítésére érzékenyítés útján, az érintett fogyatékosági csoport képviselőinek bevonásával.

8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása

- a) a 3-7 pontban szereplő területeket érintő civil, egyházi, karitatív szervezeti szolgáltató és érdekvédelmi szervezetek, önszerveződések feltérképezése

b) helyi önkormányzati, nemzetiségi önkormányzati, egyházi és civil szektor közötti partnerség bemutatása

Sopron város működésében a civil szféra és az egyházi szervezetek szociális tevékenysége nélkülözhetetlen. Az időskorúak ellátása, a hajléktalan ellátás, a szociális lakhatás, a szenvedélybetegségek alacsony küszöbű ellátási formái, a gyermekjóléti szolgáltatások mellett a fogyatékkal élők számára nyújtott szolgáltatások terén is nélkülözhetetlen az államháztartáson kívüli szervezetek tevékenysége.

Az Önkormányzat nyitott azokban a partneri együttműködésekben is, melyek pályázati források elérésére irányulnak. Akár megkötött együttműködési megállapodások, támogató szándéknyilatkozatok formájában, akár konkrét projektek konzorciumi partnereként is részt vállal olyan pályázati programok megvalósításában, melyek a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok esélyteremtésére, felzárkóztatására irányulnak.

A nemzetiségi önkormányzat partnersége kiemelkedő az oktatás terén, így a német nemzetiség szerepvállalása jelentős oktatási-nevelési intézményeink működtetésében, valamint aktív kulturális partnerei rendezvények és pályázatok tekintetében Sopron Megyei Jogú Város Önkormányzatának.

c) önkormányzatok közötti, illetve térségi, területi társulásokkal való partnerség

Sopron és Térsége Önkormányzati Társulás

A Társulás 2004. szeptemberében alakult meg, tagja jelenleg a soproni kistérség 28 települése. A Társulás vezető, legfőbb döntést hozó szerve a Társulási Tanács, melynek ülései közötti időben az Elnökség irányítja a munkát. A Társulási Tanács elnöke Dr. Farkas Ciprián Sopron Megyei Jogú Város Polgármestere, az elnökhelyettesi tisztséget Horváth Tibor Fertőszentmiklós Város polgármestere tölti be.

A Társulás tevékenysége az önkormányzati feladatok széles, egyre bővülő körére terjed ki. A Társulás önálló jogi személyként működik és fő feladata a Magyarországi helyi önkormányzatokról szóló 2011. évi CLXXXIX. törvényben foglalt keretek között a társulásban részt vevő települések összehangolt fejlesztése, különösen: fejlesztési tervek, programok, pályázatok készítése, megvalósítása, valamint egyes közszolgáltatások közös biztosítása, fejlesztése, szervezése, intézmények fenntartása, illetve a településfejlesztés összehangolása. A Társulás működésével, feladataival kapcsolatos előkészítő, szervező, végrehajtó, koordináló tevékenységet Sopron Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatalának Polgármesteri Irodája látja el.

Sopron és Környéke Szociális - Gyermekjóléti Intézményfenntartó Társulás Sopron és Térsége

A Társulás célja, hogy a Társulás keretében a szerződő települési önkormányzatok képviselőtestületei a Megállapodásban meghatározott szociális és gyermekjóléti alapszolgáltatási ellátási formákat közösen szervezzék meg annak érdekében, hogy a társult települések minden lakója számára lehetőség nyíljon a legkorszerűbb szociális, gyermekjóléti szolgáltatások igénybevételére. A Társulás szolgáltatásait a közös fenntartású Intézmény szolgáltatásainak igénybevételi rendje szerint a tag önkormányzatok közigazgatási területén nyújtja. A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 29. § (3) bekezdése, valamint a szociális igazgatásról és a szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 92. § (1) bekezdés b) pontja alapján önkormányzati rendelet megalkotására kijelölt önkormányzat Sopron Megyei Jogú Város Önkormányzata. A Megállapodásban szereplő, a közös fenntartású intézmény által ellátott szolgáltatásokról, azok igénybevételéről, valamint a fizetendő térítési díjakról szóló rendelkezést Sopron Megyei Jogú Város Önkormányzatának a személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátásokról, azok igénybevételéről, valamint a fizetendő térítési díjakról szóló 15/2011. (V. 2.) önkormányzati rendelete, illetve a

személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti ellátásokról, azok igénybeviteléről, valamint a fizetendő intézményi térítési díjakról szóló 51/2005. (XII. 21.) önkormányzati rendelete tartalmazza.

d) a nemzetiségi önkormányzatok célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége

Nemzetiségi önkormányzattal térségünk nem társult, ugyanakkor együttműködésünk folyamatos. A Nemzetiségi Önkormányzatok szerepe és feladatköre a hagyományőrzés, a nyelv és identitás megőrzése mellett az élet, a társadalmi integráció alapvető szegmenseire is kiterjed. Így a hivatali ügyekben való eligazodás, a jogi képviselő, foglalkoztatási problémák megoldásának elősegítése, krízises élethelyzetek kezelése is feladatkörébe tartozik.

e) civil szervezetek célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége

A Sopronban bejegyzett nagyszámú civil szervezet rendkívül heterogén tevékenységet végez. Vannak hobbi szervezetek, helyi kisközösségek igényeinek ellátására szerveződő lokális civil szervezetek, városrészi funkciókat ellátó közművelődési szervezetek, érdekképviselők, nagy múltú professzionális civil szervezetek. Az alulról szerveződő kezdeményezések közül esélyegyenlőség tárgykörében érintett, főként szociális feladatokat ellátó szervezetek közül jelentős azok száma, akik ún. professzionális civil szervezetté tudtak fejlődni, és célcsoportjuk számára nyújtott szolgáltatásaikat magas szakmai színvonalon, hosszú távon tudták biztosítani.

E szervezetek kiterjedt célcsoportjaik számára elérhető, kiszámítható és hosszabb ideje működő tevékenységet végeznek. Emellett viszont rendkívül fontos azoknak a kisebb kapacitásokkal rendelkező civileknek a jelenléte is, akik aktívak a hátrányos helyzetűek sorsának javítása ügyében. Ezek a szervezetek akciókkal, programokkal, szemléletformáló és érzékenyítő tevékenységükkel igen fontos szereplői a városnak.

A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége területén az alábbi szervezetek, csoportok végeznek különböző szintű tevékenységeket:

Plébániai karitászcsoportok
ALTERNATÍVÁK Alapítvány
Baptista Szeretetszolgálat
Bokor Bázisközösség
Határok Nélkül Alapítvány – Szent Márton Ház
Hit Gyülekezete Szeretetszolgálata
Magyar Máltai Szeretetszolgálat Soproni Csoportja
Magyar Vöröskereszt Soproni Területi Szervezete
Rotaract – „A cselekvő nemzedék”
Sopron Segít Közalapítvány
Soproni Református Egyházközség Diakóniai Szolgálata
Soproni Evangéliumi Gyülekezet
Szent György Lovagrend Soproni Priorátusa

A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység területén az alábbi szervezetek, csoportok végeznek különböző szintű tevékenységeket:

Fogjuk a kezéd Egyesület a tanulási problémákkal küzdő gyermekekért
Árvácska Alapítvány
Halmozottan sérült gyermekek fejlesztésére Alapítvány
Lepkeszárny Alapítvány

„Segítség a mosolyodért” Közhasznú Alapítvány – Segítségnyújtás a gyermekek, családok szabadidejének hasznos eltöltéséhez, táboroztatásához.

A nők helyzete, esélyegyenlősége területén az alábbi szervezetek, csoportok végeznek különböző szintű tevékenységeket:

Ökumenikus szeretetszolgálat

Boróka Klub

Az idősek helyzete, esélyegyenlősége területén az alábbi szervezetek, csoportok végeznek különböző szintű tevékenységeket:

ALTERNATÍVÁK Alapítvány

Bokor Bázisközösség

Határőr Nyugdíjasok Soproni Egyesülete

Határok Nélkül Alapítvány – Szent Márton Ház

Idős Emberek Gondozásáért Alapítvány

Idősek Európa Háza Alapítvány

Lővéri Nyugdíjas Klub Civil Társaság

Pedagógusok Soproni Művelődési Házáért Alapítvány

Soproni Evangélikus Egyházközség Diakóniai munkacsoportja

Soproni Polgári Nyugdíjas Kör Egyesület

Soproni Református Egyházközség

Soproni Erzsébet Kórházért Alapítvány

A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége területén az alábbi szervezetek, csoportok végeznek különböző szintű tevékenységeket:

Hova Tovább Közhasznú Alapítvány

Szinkópé

Lions Klub – látáskárosodások megelőzése, valamint a vakok és gyengénlátók segítése

Mozgáskorlátozottak Sopron Városi Egyesülete

Siketek és Nagyothallók Országos Szövetségének Soproni Helyi Szervezete

Soproni Cukorbetegség Egyesülete

Szociális és Házi Betegápoló Alapítvány

„TÓMALOM HÍD” fogyatékos gyermekek társadalmi kapcsolatainak fejlesztésére Alapítvány

Vakok és Gyengénlátók Győr-Moson-Sopron Megyei Egyesület Soproni Kistérségi Csoportja

Az esélyegyenlőségi célcsoportok makroszintű problémáinak kezelésében (foglalkoztatás, ellátási kapacitások bővítése, lakhatás) inkább a helyi döntéshozatal és a kormányzat jogalkotói gyakorlata lehet képes markáns változásokat előidézni.

Hasonlóan fontos azonban a társadalom szemléletformálása, a helyi célcsoportok bevonása, az integráció érzékenyebb eszközeinek használata is, melyek sokkal inkább a civil szféra lehetőségei. Ennek okán fontos, hogy összhang és egyetértés legyen az érintettek között a fejlesztési alternatívák meghatározásakor, és abban a célcsoport tagjai ne csupán kedvezményezettek legyenek, hanem aktív résztvevői a folyamatok tervezésének és kivitelezésének. A soproni civil szféra és az önkormányzat közötti partneri viszony építése tehát záloga az esélyegyenlőségi intézkedések hatékonyságának.

f) for-profit szereplők részvétele a helyi esélyegyenlőségi feladatok ellátásában.

A helyi for-profit szféra esélyegyenlőségi szempontú társadalmi felelősségvállalása Sopron városában létező, de minőségileg és mennyiségileg is fejleszthető tevékenység. Kijelenthető, hogy a

minőségbiztosítás '90-es évekbeli megjelenése megteremtette a táptalajt a vállalatok felelős gondolkodásmódjának. Ezen vállalati filozófia leginkább érzékelhető része a fenntartható fejlődéshez, gazdálkodáshoz kapcsolódik, a legtöbb soproni önkormányzati, részben önkormányzati és magán cég rendelkezik fenntarthatósági és/vagy környezeti stratégiával. A minősítés oldaláról vizsgálva további jó példákkal is találkozhatunk, az elmúlt években több soproni cég kapott családbarát munkahely minősítést.

Esélyegyenlőségi Program szempontjából nem a minősítések, hanem az elnyerésükhöz szükséges intézkedések, programok, képzések a fontosak.

9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága

- a) a helyzetelemzésben meghatározott esélyegyenlőségi problémák kapcsán érintett partnerek bevonásának eszközei és eljárásai a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének folyamatába

A helyzetelemzésben meghatározott esélyegyenlőségi problémák kapcsán Sopron város helyi esélyegyenlőségi programjának elkészítésében a Polgármesteri Hivatal Humánszolgáltatási Osztályának, továbbá a Soproni Szociális Intézmény és a Sopron és Környéke Család és Gyermejköltségi Ellátás Intézetének munkatársai vettek részt.

A HEP kötelező tartalmi elemeihez kapcsolódóan minden felkért szakember, intézmény a szakterülete szerint leginkább releváns témakörhöz adott információt a helyzetelemzéshez, valamint a problémák, célok és intézkedések megfogalmazásához.

Az ily módon felkért szakértők munkájának technikai koordinációját és a szerkesztést a Polgármesteri Hivatal Humánszolgáltatási Osztályának munkatársai látták el. A teljes program elkészítésének szakmai koordinációját a Humánszolgáltatási Osztály szociális szakreferense végezte.

A HEP dokumentum e módszerrel való elkészítése biztosította a szakmai-társadalmi együttműködést. A fentiekén túl a következő fél évet kívánjuk felhasználni arra, hogy a program részletes megismertetésével megmértezzünk a megvalósítás folyamatában, majd ennek tapasztalatai alapján, mintegy fél év múlva, visszatérjünk a tapasztalatok értékelésére és elvégezzük a szükséges korrekciókat, pontosításokat.

- b) az a) pont szerinti szervezetek és a lakosság végrehajtással kapcsolatos észrevételeinek visszacsatolását szolgáló eszközök bemutatása

Az elfogadott HEP dokumentum Sopron város honlapján minden érdeklődő számára hozzáférhetővé válik. Illetve két évente a HEP Fórum a témája a Szociálpolitikai Kerekasztalnak.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

1. A HEP IT részletei

A helyzetelemzés megállapításainak összegzése

Célcsoport	Következtetések	
	problémák beazonosítása rövid megnevezéssel	fejlesztési lehetőségek meghatározása rövid címmel
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	Városunkban a közfoglalkoztatottak száma évek óta stagnál, a foglalkoztatásban benn rekedt személyek nem motiváltak a váltásra, nem nyitnak a nyílt munkaerő piac felé.	A városban történő fokozott és folyamatos munkahelyteremtés. Pályázati lehetőségek megragadás átképzések, tanfolyamok szervezésére. Az információs tevékenység kiszélesítése a szociális ellátással foglalkozó intézmények és civil szervezetek irányába.
	Az iskolarendszerből kikerülő, munkaerőpiacon esélytelen ifjúsági csoportok marginalizálódása, különböző devianciák (drog, alkoholizmus, bűnözés stb.) és az ehhez kapcsolódó szubkultúrák fokozottabb megjelenése.	A szociális ellátórendszer bővítése. Pályázati lehetőségek megragadás átképzések, tanfolyamok szervezésére. Önsegítő csoportok szervezése.
	A mélyszegénységben élők és romák társadalmi csoportjának a tudás hiányán kívül az digitális rendszerekhez való csatlakozás tárgyi, eszközbeli feltételek hiánya jelenti a legnagyobb akadályt.	A digitális eszközhasználat lehetőségeinek megismertetése. Egy oktatási-képzési programot olyan akciókkal javasolt hatékonyabbá tenni, melyek az eszközhöz való jutást segítik elő.
Gyermekek	A szakmacsoportok általában részesei a jelzőrendszernek, de egyes esetekben vannak hiányosságok.	1. A szakmacsoportok közti konzultáció erősítése, információ-áramlás elősegítése. 2. Szakmai fórumok szervezése. 3. Gyermekek-és ifjúságvédelmi kerekasztal működtetése.
	Egyre magasabb számban jelennek meg a szocializációs-magatartási problémával küzdő gyermekek, egyre fiatalabb korban.	A szülők részére segítő fórumok szervezése.
	Adatok hiánya, gyermekszegénységre vonatkozó információk hiánya. „Szociális térkép” jellegű adatok hiánya	Adatgyűjtés, kérdőívek kidolgozása, felmérések. Adatgyűjtési rendszer kidolgozása. Adatok begyűjtése, elemzése, szolgáltatás-szervezés felé visszacsatolása.
	A városba költöző családok kapcsolatrendszere megszakad, természetes támogató közeg nélkül maradnak. A felnőtt családtagok nagyon sokat dolgoznak az anyagi jólét megteremtésén, eközben a gyermekek gyakorlatilag felügyelet nélkül élik mindennapjaikat. Az idő-és figyelemhiány miatt gyakoriak a családi konfliktusok, gyermeknevelési problémák.	Szabadidős programok szervezése, önsegítő csoportok szervezése, „Szülők iskolája” szervezése, integrációs folyamatok erősítése rendezvényekkel.
	Lakhatási krízisek keletkeznek a magas lakás-és albérléttárak miatt; a	Családok Átmeneti Otthona férőhelybővítés elősegítése, külső férőhelyek kialakítása.

	sokproblémás családokban emelkedő számot mutat a családon belüli bántalmazás esetszáma	Önkormányzati szociális bérlakások számának növelése.
	A városban emelkedett a munkával jövedelemhez jutók aránya, alacsony a munkanélküliségi ráta. Vannak azonban nagyon rossz anyagi körülmények között élő családok továbbra is, ők segítséget kell, hogy kapjanak.	Az anyagi nehézségekkel küzdő családok folyamatos segítése a törvényi lehetőségek feltárásával, alkalmazásával, a településen működő civil szervezetek bevonásával
	Oktatási esélyegyenlőségi problémák	Tankerületi Esélyegyenlőségi Intézkedési Terv végrehajtása a Tankerületi Tanács Antiszegregációs Munkacsoportjának támogatásával
Nők	A bölcsődék iránti igény 2019. év folyamán is jelentős volt. A felvételi ok leggyakrabban a szülők munkavégzése volt. Minden bölcsőde maximális kihasználtsággal működik, várólista van, ezért szükséges lenne a férőhelybővítés az ilyen típusú intézményekben.	Bölcsődei férőhelybővítés
	A veszélyhelyzet következtében kialakult bizonytalanság hatására romlik a nők és a családok mentális egészsége	A mentális problémák esetén igénybe vehető segítői lehetőségek számának emelése (pszichológus, pszichiáter, családterapeuta stb)
Idősek	Az egyedül élő, ápolást is igénylő idősök ellátása az esti, illetve a hétvégi és az ünnepi időszakokban megoldatlan marad. A házi segítségnyújtásra nagy igény mutatkozik, ám komoly gondot okoz a szakemberek hiánya.	A házi segítségnyújtás ellátási forma kiszélesítése a lehetőségek függvényében.
	Az idősotthoni ellátásban komoly kihívást jelent a szakmai létszám biztosítása.	Szakmai létszám növelése az idősotthoni ellátásban a lehetőségek függvényében.
	Az időskorúak körében egyre nagyobb a demens betegek száma.	A demensek tiszta profilú nappali ellátásának megszervezése a lehetőségek függvényében. Az Alzheimer Café működésének támogatása.
	A nyugdíjazást követően az idősödők társadalmi aktivitása csökken, a lakosságon belüli arányuk nő. Szükség van olyan, az idősök számára készülő preventív programokra, melyek célja a testi-, lelki egészség megőrzése, az egészséges idősor megélése. A nyugdíjas klubok, idősöket célzó vagy idősök által működtetett szervezetek közötti kapcsolattartás,	Idősök számára összeállított programok, prevenciós előadások, szűrések szervezése

	információáramlás fejlesztésre szorul, ennek egyik oka az idősebb korosztály csekélyebb informatikai jártassága. Az internet nyújtotta lehetőségek segítenék kapcsolattartásukat rokonaikkal, ismerőseikkel. Az idősödő fogyatékos személyek egyre több gondoskodást igényelnek, amit a hozzátartozók már nem tudnak vállalni. Hiányzik az ellátórendszerből a szakosított ellátás (pl.: fogyatékos személyek otthona) Az egészségi és fizikai állapotváltozás miatt szükségletei növekedése következményeként a nappali ellátásból kikerülő fogyatékos személy számára nincs kilépési lehetőség, a nappali ellátásban maradása viszont a többiek ellátását nehezíti, és megterhelő a szakemberek számára is az állapotrosszabbodásból eredő többletfeladatok elvégzése.	
	Az iskolából kikerülő fogyatékos fiatalok számára csak hosszú várakozás után vehető igénybe a nappali ellátás.	A város szolgáltatásszervezésénél – a komplex tervezés elvét figyelembe véve – átmeneti elhelyezést nyújtó intézmény megvalósítása a bentlakásos intézményre várakozók esetében.
Fogyatékkal élők	A nappali ellátásban nagyobb számban megjelenő fiatal fogyatékosok számára hiányzik a munkalehetőség, mint a fejlesztés további lépcsője	A nappali ellátás férőhelybővítése esetén fejlesztő foglalkoztatás kialakítása egy csoporton belül.
	Az 5 munkatárssal rendelkező támogató szolgálat a számontartott 2500 fő fogyatékos személy létszámához képest nagyon csekély méretű segítséget tud nyújtani a célcsoport számára.	A támogató szolgálat bővítése, pályázati lehetőségek figyelemmel kísérése
	Az egészségügyi alapellátásban csak az önkormányzat által biztosított rendelők akadálymentesítettek, a saját tulajdonúak között vannak hiányosságok, így kerekesszékes személy pl. fogorvosi alapellátása komoly nehézségekbe ütközik.	Az orvosok motiválása rendelőjük akadálymentesítésére érzékenyítés útján, az érintett fogyatékosági csoport képviselőinek bevonásával.
Több célcsoportot érintő, településszin tű megállapítás	A sorstársi közösségek, segítő szervezetek elszigetelten működnek, keveset tudnak egymás munkájáról, gyakran megjelennek párhuzamosságok	Az esélyegyenlőség, szociális segítség területén dolgozó szervezetek részére rendszeres (legalább évente 2) személyes találkozási alkalmak szervezése
	A sorstársi közösségek, segítő szervezetek munkája kevésbé ismert a lakosság körében	A közösségi hálón való jelenlét erősítése, pozitív megerősítést segítő megjelenések, tudósítások ösztönzése

2. Összegző táblázat – A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

3. melléklet a 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelethez

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzelelemzés seiben feltárt probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A cél összhangja más helyi stratégiai dokumentumokkal	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása
0. Településszintű probléma												
1	A településen belüli közlekedési hálózat fenntartható, környezetkímélő fejlesztése, a biztonságos közlekedés feltételeinek további javítása	A településen belüli utak és járdák állapota sok esetben leromlott, a belvárosi részek gépjárműforgalmi szempontból túlszűfoltak, a közösségi és a kerékpáros közlekedés feltételei javítandók	A környezetbarát mobilitási módok és technológiák előnyben részesítése, a közlekedési hálózatok fejlődése és a közterületek megújulása	FVS-ben rögzített cél, illetve beavatkozási terület	Győr-Ménfőcsanak-Sopron Megyei Területfejlesztési Stratégiai és Operatív Program 2021-2027	A Várkerület értékmegőrző megújítása program befejezése, a leromlott állapotú gyűjtőutak és egyéb belterületi utak, járdák felújítása, a hiányzó elemek kiépítése, a településen belüli kerékpáros infrastruktúra fejlesztése, a közösségi közlekedés feltételeinek javítása (a vasúti és autóbussz-közlekedés erősebb integrációja, az autóbusszállomány korszerűsítése és a hálózati lefedettség javítása)	Sopron MIV Polgármesteri Hivatala, GYSEV Zrt., Volánbusz Zrt.	2029 (a rendelkezésre álló források függvényében)	Új vagy felújított úthálózat hossza (km), új vagy felújított járdák hossza (km), fejlesztéssel érintett kerékpáros infrastruktúra hossza (km)	pénzügyi forrás	A beavatkozások végleges műszaki tartalmának kialakítása során kiemelt szempont a pénzügyi fenntarthatóság biztosítása	nem releváns
2	A városi parkolási infrastruktúra fejlesztése	A történelmi belváros térségében nehéz szabad parkolóhelyet találni	A városmag parkolási célú forgalmának csökkentése, a parkolás	FVS-ben rögzített fejlesztési elképzelés	Győr-Ménfőcsanak-Sopron Megyei Területfejlesztési Stratégiai és Operatív	A Várkerület övezeti területen új parkolóhelyek (parkolóház) kialakítása, a	Sopron MIV Polgármesteri Hivatala	2029 (a rendelkezésre álló források függvényében)	Újjonnan létrehozott parkolóhelyek száma (db), a	pénzügyi forrás	A beavatkozások végleges műszaki tartalmának	nem releváns

			feltételeinek javítása	Program 2021-2027	parkolóházak használatának népszerűsítése és ezt támogató díjszabás kialakítása	ben)	parkolóházak kihasználtságának emelkedése (%)		kialakítása során kiemelt szempont a pénzügyi fenntarthatóság biztosítása			
3	A leromlott állapotú, elavult vagy alulhasznosított épületek műszaki és/vagy funkcionális megújítása	A közszféra és magántulajdonú épületállomány számonvevő része műszaki-energetikai szempontból korszerűtlen állapotú	A városi épületállomány funkcionális és energetikai megújulása, fejlesztése	FVS-ben rögzített cél, illetve beavatkozási terület	Győr-Moson-Sopron Megyei Területfejlesztési Stratégiai és Operatív Program 2021-2027	Az önkormányzati, piaci alapon bérbe adott lakás- és egyéb helyiségállomány korszerűsítése; a korszerűtlen magántulajdonú lakóépületek felújítása; az épített örökség részét képező, kiemelt épületek (Russ-villa, Zichy-Meskő palota, Széchenyi-palota, papréti zsinagoga, kurucdombi színház) megújítása	Sopron MJV Polgármesteri Hivatala	2029 (a rendelkezésre álló források függvényében)	Fejlesztéssel érintett épületek hasznos alapterülete (m2), CO2-kibocsátás csökkentés mértéke (CO2-egyenérték)	pénzügyi forrás	A beavatkozások végleges műszaki tartalmának kialakítása során kiemelt szempont a pénzügyi fenntarthatóság biztosítása	nem releváns
4	Az éghajlatváltozás hatásainak mérséklése	Az időjárási szélsőségek és a város bővülésének eredményeként a nyári időszakban az ivóvízhálózatot kapacitáshiány jellemzi, a hirtelen lezúduló nagy mennyiségű csapadékok elvezetése szintén nem megoldott; a dinamikusan bővülő városrészekben a szennyvíz- és csapadékvíz-elvezető hálózat	A város közműhálózat a lakossá válik a klímaváltozás eredményeként bekövetkező szélsőséges időjárási csapadékok negatív hatásainak mérséklésére	FVS-ben rögzített cél, illetve beavatkozási terület	Győr-Moson-Sopron Megyei Területfejlesztési Stratégiai és Operatív Program 2021-2027	Ivóvízellátás biztonságának növelése a hegykői vízbázis bekapcsolása és a határon átnyúló vízellátás fejlesztése révén; szennyvízelvezetési és belterületi vízügyi program a dinamikusan bővülő városrészekben	Sopron MJV Polgármesteri Hivatal, Soproni Vízmű Zrt.	2029 (a rendelkezésre álló források függvényében)	Rendelkezésre álló napi ivóvízkapacitás (m3), újonnan létrehozott szennyvízesetomahálózat hossza (km), korszerűsítéssel érintett csapadékvíz-elvezető hálózat hossza (km)	pénzügyi forrás	A beavatkozások végleges műszaki tartalmának kialakítása során kiemelt szempont a pénzügyi fenntarthatóság biztosítása	A Soproni Vízmű Zrt. közreműködésével, az általuk érintett szolgáltatási terület településeivel

|--|

	feltételek megteremtése.	(drog, alkoholizmus, bűnözés, stb.) és az ehhez kapcsolódó szubkulturák fokozottabb megjelenése.	rendszerességi nevelés, a devianciák gyors felismerése, a megfélemlő szakemberek biztosítása a gyermekvédelmi rendszer újragondolása	Koncepciója	stratégiában és a Nemzeti Fejlesztés 2030 – Nemzeti Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció 3.5.1 fejezetben leírtakhoz	és a megoldási javaslatokról, javaslattevés jogszabály változások átgondolására				öt település együttműködő sével működik (Ágfaiva, Harka, Fertőrákos, Kópáza)	
3	A közösségi internetezés lehetőségeinek ismertetése	A mélyszegénységben élők és romák társadalmi csoportjának a tudás hiányán kívül az internethez való csatlakozás tárgyi, eszközbeli feltételek hiánya jelenti a legnagyobb akadályt.	Az Önkormányzat pályázati forráskeresése és programalkotása során kiemelt figyelemmel kezelje a hátrányos helyzetű gyermekek közösségi szintű internet elérhetőségének javítását.	Sopron Megyei Jogú Város Szociális Szolgáltatástervezési Koncepciója	A cél kapcsolódik az Új Roma Stratégia 2019-2030 1426/2019 OGY határozatban és a Nemzeti Társadalmi Felzárkóztatási Stratégia 2030 140. oldalán leírtakhoz		Sopron MJV Polgármesteri Hivatala Humánszolgáltatási Osztálya	2027. 12.31.	A hátrányos helyzetű gyermekek számára elérhető közösségi szintű internet elérhetőségek száma	Anyagi támogatás	nem releváns
4	Soproni roma gyerekek képzésének támogatása, táboroztatása, nemzeti és hagyományok ápolása	Roma családok számára továbbképzések, oktatások, népművészeti hagyományok ápolása, Mikulás ünnep szervezése, gyermekek nyári táboroztatása	Soproni roma gyerekek képzésének támogatása, oktatások, népművészeti hagyományok ápolása.	Sopron Megyei Jogú Város Szociális Szolgáltatástervezési Koncepciója, Együttműködési megállapodás a Soproni Városi Rendőrkapitánysággal	Az cél kapcsolódik az Új Roma Stratégia 2019-2030 1426/2019 OGY határozatban és a Nemzeti Társadalmi Felzárkóztatási Stratégia 2030 -ban megfogalmazott célokhoz	Álláskeresési börsék, informatikai képzések szervezése, nyári táborok támogatása	Sopron MJV Polgármesteri Hivatala	2027. 12.31.	hátrányos helyzetű gyermekek száma, megvalósított programok száma	pénzügyi források, önkormányzat támogatása	a programok megvalósítása
II. A gyermekek esélyegyenlősége											

1	Szakmai fórumok szervezése.	A szakmacsoportok általában részei a jelzőrendszernek, de egyes esetekben vannak hiányosságok. A változó társadalmisziociokultúrális helyzet új kihívások elé állítja a szakembereket, amit csak közös munkával lehet hatékonyan megoldani.	Éves városi intézkedési terv elkészítése és végrehajtása, a jelzőrendszeri együttműködési megállapodások sok éves feltulvisgálata	Sopron Megyei Jogú Város Szociális Szolgáltatás-tervezési Koncepciója	A cél kapcsolódik a Nemzeti Fejlesztés 2030 – Nemzeti Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció 3.6.1 fejezetben és az Egészséges Magyarország 2021-2027 Bu. Ágazati Stratégia esélyegyenlőség és korai prevenció fejezetében leírtakhoz	A jelzőrendszer működésének folyamatos monitorozása, a kiadott protollok megismertetése, betartása a passzív szereplők személyes megkeresése, aktivitásuk növelése a törvényben előírt szankciók következetes alkalmazása	Sopron és Környéke Család és Gyermekjóléti Ellátás Intézete	2027. 12.31.	Megtartott szakmaközi megbeszélések, szakmai fórumok száma. Dokumentálás: éves intézkedési terv, megbeszélésről készült feljegyzés, éves városi gyermekvédelmi beszámoló	A gyermekvédelmi észlelő- és jelzőrendszer működésétje a család- és gyermekjóléti szolgálat, így a szükséges erőforrások rendelkezésre állnak	A Gyermekjóléti Intézet fenntartására alakult intézmény-fenntartó társulás öt település együttműködésével működik (Agfalva, Harka, Fertőrákos, Kópháza)
2	A szakmacsoportok közti konzultáció erősítése, információáramlás elősegítése.	A szakmacsoportok általában részei a szociális és gyermekvédelmi jelzőrendszernek, de nem minden esetben megfelelő aktivitással.	Az éves városi intézkedési terv elkészítése és végrehajtása. A jelzőrendszeri együttműködési megállapodások sok éves	Sopron Megyei Jogú Város Szociális Szolgáltatás-tervezési Koncepciója	A cél kapcsolódik a Nemzeti Fejlesztés 2030 – Nemzeti Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció 3.6.1 fejezetben és az Egészséges Magyarország	a jelzőrendszer működésének folyamatos monitorozása, a kiadott protollok megismertetése, betartása a passzív szereplők személyes	szociális és gyermekvédelmi jelzőrendszer működésétje	2027. 12.31.	Elküldött jelzések száma, éves jelzőrendszeri beszámolók száma, megírtott szakmaközi megbeszélések száma	a gyermekvédelmi észlelő- és jelzőrendszer működésétje a család- és gyermekjóléti szolgálat, így a szükséges erőforrások rendelkezésre	A Gyermekjóléti Intézet szakmatámogatói (módszertani) feladataitlása kapcsán együttműködik a megyei valamennyi

			felülvizsgálata . Az éves városi beszámolóban feltárt, rövidtávon nem megoldható problémák tisztázása szakmaközi megbeszélés keretében, orvoslásukra intézkedési terv készítése, illetve a szakmai együttműködő-ség folyamatos figyelemmel kísérése.		2021-2027 EU. Ágazati Stratégia esélyegyenlőség és korai prevenció fejezetében leírtakhoz	megkeresése, aktivitások növelése a törvényben előírt szankciók következtetés alkalmazása		dokumentálás: éves intézkedési terv, megbeszélésről készült feljegyzés, éves városi gyermekvédelmi beszámoló	állnak	gyermekjóléti szolgáltatónál, így kölcsönösen segítők egymást a szakmaközi megbeszélések keretében;	
3	Gyermek-és ifjúságvédelmi kerekasztal működtetése.	A szakmai információk általában mindenkihez elérnek, de az információáramlás és a folyamatos visszacsatolás néha hiányos.	A gyermek- és ifjúságvédelmi kerekasztal létrehozásához szervezői feladatok ellátása, első találkozó összehívása és működtetése. A folyamatos információára mlás és visszacsatolás biztosítása	Sopron Megyei Jogú Város Szociális Szolgáltatás-tervezési Koncepciója	A cél kapcsolódik a „Legyen jobb a Gyermeknek” ² 007-2032 ágazati stratégiájában leírt célokhoz és feladatokhoz	szervezői, előkészítői feladatok ellátása, meghatározott résztvevők összehívása, a kerekasztal működtetése	Sopron MTV Polgármesteri Hivatala Humán-szolgálat ási Osztálya	2027. 12.31.	Megtartott kerekasztali megbeszélések száma dokumentálás: éves intézkedési terv, megbeszélésről készült feljegyzés, éves városi gyermekvédelmi beszámoló	a gyermekvédelmi észlelő- és jelzőrendszer működtetője a család- és gyermekjóléti szolgálat, így a szükséges erőforrások rendelkezésre állnak	nem releváns
4	A szülők részére segítő fórumok szervezése.	Egyre magasabb számban jelennek meg a szocializációs magatartási problémával küzdő gyermekek, egyre fiatalabb korban. A városba költöző családok kapcsolatteremtő szerepe; tematikus előadás-sorozatok, „szülőiskola” maradtak. A felnőtt	Az igény felkeltése a potenciális résztvevők körében. Szabadidős programok, önkéntes csoportok szervezése; tematikus előadás-sorozat közeg nélkül maradnak. A felnőtt	Sopron Megyei Jogú Város Szociális Szolgáltatás-tervezési Koncepciója	A cél kapcsolódik az Egészletes Magyarországi 2021-2027 eu. ágazati stratégia mentális egészség, esélyegyenlőség és korai prevenció fejezetében leírtakhoz. Kapcsolódik	előkészítő, szervező feladatok ellátása, pilot programok szervezése a fogadókézség monitorozására. Civil kezdeményezések támogatása, a nyagi források megteremtése (pályázat pl:	Sopron és Környéke Család és Gyermekjóléti Ellátás Intézete, SMJV Polgármesteri Hivatala Humán-szolgálat ási Osztálya	2027. 12.31.	Megtartott programok száma résztvevők száma bevont civil kezdeményezések száma	A városban élő és dolgozó szakemberek megfélelő szakmai bázist jelentenek, így a szükséges humán erőforrás rendelkezésre áll. A jelzőrendszer	nem releváns

		családtagok nagyon sokat dolgoznak az anyagi jólét megteremtésén, eközben a gyermekek gyakorlatilag felügyelet nélkül élnek mindennapjaikat. Az idő-és figyelemhiány miatt gyakoriak a családi konfliktusok.	szervezése. Integrációs folyamatok erősítése rendezvényekkel, szülői kompetencia-erősítő programok folyamatos elérhetőségének biztosítása	Sopron Megyei Jogú Város Szociális Szolgáltatás-tervezési Koncepciója	A cél kapcsolódik a „Legyen jobb a gyermekeknek” ² 007-2032 ágazati stratégiában leírt célokhoz és feladatokhoz	TOP-7.1.1-16)) programok folyamatossá tétele			Elkészült adatgyűjtő kérdőívek száma kitöltött kérdőívek száma elkészült összegző tanulmány	anyagi forrás adagyűjtés szervezésében, kiértékelésben, járás szakmai team	működése megfélelő, civil kezdeményezések (pl: vándorölcső) elindultak Anyagi háttér megteremtése szükséges		
5	Adatgyűjtés, kérdőívek kidolgozása, felmérések	Adatok hiánya, gyermekszegénységre vonatkozó információk hiánya. „Szociális térkép” Jellegtű adatok hiánya	Adatgyűjtés, kérdőívek kidolgozása, felmérések. Az adatok elemzése után a feltárt problémák megoldásának kidolgozása.	Sopron Megyei Jogú Város Szociális Szolgáltatás-tervezési Koncepciója	A cél kapcsolódik a „Legyen jobb a gyermekeknek” ² 007-2032 ágazati stratégiában leírt célokhoz és feladatokhoz, valamint az egészséges Magyarország 2021-2027 elő ágazati stratégia gyermekszegénység fejezetében leírtakhoz	Adatgyűjtés, kérdőívek kidolgozása, felmérések	Sopron MJV Polgármesteri Hivatala Humánszolgáltatási Osztálya	2027. 12.31.			nem releváns		
6	Családok Atmeneti Orthona férőhelybővítés elősegítése, külső férőhelyek kialakítása.	Lakhatási krízisek keletkeznek a magas lakás-és albérltetárak miatt, a sokproblémás családokban emelkedő számot mutat a családon belüli bántalmazás esetszáma	A Családok Atmeneti Orthona férőhelybővítésének elősegítése	Sopron Megyei Jogú Város Szociális Szolgáltatástörvény-vezetési Koncepciója	A cél kapcsolódik a „Legyen jobb a gyermekeknek” ² 007-2032 ágazati stratégiában leírt célokhoz és feladatokhoz, valamint az Egészséges Magyarország 2021-2027 elő ágazati stratégia gyermekszegénység és korai prevenció fejezetében leírtakhoz	szükségletfelmérés, bővítésről vagy külső férőhely létesítéséről szóló fenntartói döntés meghozatala, anyagi háttér megteremtése a bővítéshez	Sopron és Kőnyérke Család és Gyermekjóléti Ellátás Intézete	2027. 12.31.	A bővítés során létesítendő új, vagy külső férőhelyek száma	Erőforrások: a szükséges anyagi és személyi jellegű erőforrások összegzése folyamatban	A Családok Atmeneti Orthona a Társulási Megállapodás alapján befogadja a Társulás területén (Afaiva, Harka, Fertőrákos és Kőpháza) állandó lakóimmal rendelkező családokat.		
7	Az anyagi nehézségekkel küzdő családok folyamatos segítése a törvényi	A városban emelkedett a munkával jövedelméhez jutók aránya, alacsony a	A segítő szervezeteket összefogó „forum” szervezése,a	Sopron Megyei Jogú Város Szociális Szolgáltatástörvény-vezetési Koncepciója	Az cél kapcsolódik a Nemzeti Fejlesztés 2030 – Nemzeti	a segítő szervezeteket összefogó „forum” szervezése,a	Sopron MJV Polgármesteri Hivatal Humánszolgáltatási Osztálya	2027. 12.31.	Megtartott egyeztető találkozók száma meghirdetett	A városban élő és dolgozó szakemberek megfélelő szakmai	nem releváns		

	lehetőségek felállításával, alkalmazásával, a településen működő civil szervezetek bevonásával	munkanélküliségi ráta. Vannak azonban nagyon rossz anyagi körülmények között élő családok továbbra is, ők segítséget kell, hogy kapjanak.	segítő folyamatok egyeztetése, a szervezett akciók koordinálása. Krízissegítség lehetőségének megteremtése, az anyagi nehézségekkel küzdő családok folyamatos segítése	vezérlési koncepciója	Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció 3.6.1 fejezetben és az Egészséges Magyarország 2021-2027 EU. Ágazati Stratégia esélyegyenlőség és korai prevenció fejezetében leírakhoz	segítő folyamatok egyeztetése, a szervezett akciók koordinálása. Krízissegítség lehetőségének megteremtése, az anyagi nehézségekkel küzdő családok folyamatos segítése	táti Osztálya	akciók száma	bázis jelentenek, így a szükséges humán erőforrás rendelkezésre áll. A jelzőrendszer működése megfelelő, civil kezdeményezések (pl. karácsonyi segítő feladatok egyeztetése) elindultak. Anyagi háttér megteremtése folyamatosan szükséges		
8	A gyermekek esélyegyenlőségének megteremtése az oktatásban	Oktatási esélyegyenlőségi problémák a lemorzsolódási és szegregációs mutatók alapján.	Esélyegyenlőségi mutatók javulása	Tankerületi Esélyegyenlőségi Helyzetelemzés és Intézkedési Terv, Integrált Településfejlesztési Stratégia, Köznevelési Fejlesztési Terv, Intézményi komplex cselekvési Terv	Köznevelési fejlesztési stratégia, Végzettség nélküli iskolaelhagyás elleni közép- és középfokú stratégia és cselekvési terv	Tankerületi Esélyegyenlőség i Helyzetelemzés és Intézkedési Terv Sopronra vonatkozó deszegregációs és esélyegyenlőség i intézkedéseinek végrehajtása	Tankerületi Központ, Tankerületi Tanács Antiszegregációs Munkacsoport	2027. 12.31.	A Tankerületi Esélyegyenlőségi Intézkedési tervben szereplő mutatók	Az állami és a nem állami közoktatási intézmények együttműködésére, széleskörű összefogásra van szükség a támogató szervezetek bevonásával. A résztvevő és a felelős szervezeteknél a humán erőforrás rendelkezésre áll.	nem releváns
III. A nők esélyegyenlősége											
1	Bölcsődei férőhelybővítés	A bölcsődék iránti igény 2018. év folyamán is jelentős	Az új ellátási formák bevezetésének	Sopron Megyei Jogú Város	A cél kapcsolódik a „Legyen jobb a	A 2017. évben bevezetett új ellátási formák	SMJV Egyesített Bölcsődék, Soproni MJV Polgármesteri	2027. 12.31.	Bölcsődei férőhelyek száma	Fenntartói figyelem, pályázatok	nem releváns

		volt. A felvételi ok leggyakrabban a szülők munkavégzése volt. Minden bölcsőde maximális kihasználtsággal működik, várólista van, ezért szükséges lenne a férőhelybővítés az ilyen típusú intézményekben	őszintőzése: családi bölcsőde, munkahelyi bölcsőde, mini bölcsőde. A bölcsődei férőhelyek számának emelése, új ellátási formák bevezetésének őszintőzése	Szociális Szolgáltatástervezési Konceptiója	Gyermekeknek*2 007-2032 ágazati stratégiában leírt célokhoz és feladatokhoz	népszerűsítése, a potenciális fenntartók részére tájékoztatás nyújtása Bölcsődei férőhelybővítés előkészítése (forrás biztosítása, tervezés, szükségletfelmérés és szolgáltatástervezés) 3. Bölcsődei férőhelybővítés. Folyamatos monitorozás, helyzetfelmérés az éves beszámolóhoz	Hivatala Humánszolgáltatási Osztálya	kihazsnáltság a. Új szolgáltatási formák engedélyezett férőhelyeinek száma, kihasználtság a. Új szolgáltatások indítására beadott engedélykérelmek száma. Bölcsődei elhelyezésre várók száma. A mutatók dokumentált-sága folyamatos.	figyelemmel kísérése, folyamatos monitorozás rendelkezésre állnak. Férőhelybővítésre elkészített terv jóváhagyásra vár. Szolgáltatási terv teljesülésének figyelemmel kísérése, szükség szerinti korrigálása folyamatos.		
2	A mentális problémák esetén igénybe vehető segítői lehetőségek számának emelése (pszichológus, pszichiáter, családterapeuta stb)	A veszélyhelyzet következtében kialakult bizonytalanság hatására romlik a nők és a családok mentális egészsége	A mentális problémák esetén igénybe vehető segítői lehetőségek számának emelése (pszichológus, pszichiáter, családterapeuta stb)	Sopron Megyei Jogú Város Szociális Szolgáltatástervezési Konceptiója	A cél kapcsolódik az Egészséges Magyarország 2021-2027 eu ágazati stratégia mentális egészség és korai prevenció fejezetében leírtakhoz	A meglévő álláshelyek számának bővítése új álláshelyek betöltése szakemberek képzésének, továbbképzésének, szupervíziójának támogatása	Sopron MJV Polgármesteri Hivatala Humánszolgáltatási Osztálya	nevesített szakemberek álláshelyeinek száma; nevesített szakemberek betöltött álláshelyeinek száma; egyéb foglalkoztatói formában alkalmazott szakemberek száma; ellátott személyek száma;	anyagi forrás, képzett és motivált szakemberek megfelelő száma; folyamatos szupervízió biztosítása a szakemberek részére		nem releváns
IV. Az idősek esélyegyenlősége											
1	A házi segítségnyújtás ellátási forma kihasználtsága a lehetőségek függvényében	Nagy az igény az ellátásra, több az igény, mint amennyit a rendszer el tud látni. További igény mutatkozik a szolgáltatás kibővítésére az esti órákban, hétvégén és ünnepe napokon.	A szükségletek és igények mérése, a jelenleg teljesíthető és a ténylegesen felmerülő igények összehasonlítása	Szolgáltatástervezési konceptió	A cél kapcsolódik az Időügyi Nemzeti Stratégia 2034-ben és a Tartós Ápolásra Gondozásra Vonakozó Stratégia 2030 -	Felmérések elkészítése (tényadatok kiértékelése). A Fenntartó tájékoztatása a hiányosságokról és a megoldási javaslatokról. A gondozói munka	Soproni Szociális Intézmény, Sopron MJV Polgármesteri Hivatala humánszolgáltatási Osztálya	2027. 12.31.	A felmérés adatainak összesítése, a munkakör folyamatos hirdetése. Beiskolázási terv készítése, annak szükség	szakmai támogatottság (humán) fenntartói támogatás (technikai) pénzügyi források (pénzügyi)	nem releváns

	Nehézséget okoz a napi többszöri ellátás megszervezése is. Az idősek és különösen az egyedül élők számának növekedésével a jövőben számítani kell a szükségletek és igények számának hirtelen történő emelkedésére.	tása. A gondozói-ápolói állás folyamatos hirdetése, a szakmai munka megbeszélés lehetőleg minél több alacsonyabb képzéssel rendelkező dolgozó beiskolázása, átképzése (gondozó-ápolói képzés) A kellő dolgozói létszám elérése esetén az ellátási idő fokozatos bővítése, illetve rugalmasabb, a szükségletekhez igazodó szervezése (nem csak 8.00-16.00 óra közötti ellátás)	Szolgáltatás-tervezési koncepció	A cél kapcsolódik az Időügyi Nemzeti Stratégia 2034-ben és a Tartós Ápolásra Gondozásra Vonakozó Stratégia 2030-ban leírt célokhoz és feladatokhoz	A datagyűjtés, feltérés, értékelés, elemzés. A szakmai megbeszélés módjainak helyi/intézményi szintű kidolgozása. Beiskolázás éves terv készítése, majd ez alapján a képzésekhez források biztosítása. A helyettesítések szakmai és logi	ban leírt célokhoz és feladatokhoz	társadalmi megbecsültségérő történő figyelemfelkeltés a médián keresztül (népszerűsítés, a szakmai megbeszélés módjainak helyi/intézményi szintű kidolgozása, a képzést vállalók tanulmányának támogatása, ezekhez források biztosítása. A kibővített ellátási idő igényekhez igazodó tervezése.			szerinti felülvizsgálata. Az ellátottak szükségleteinek magasabb szintű kielégítése, illetve az ellátottak elégedettsége (elégedettség vizsgálat)		
2	Szakmai létszám növelése az idősothtoni ellátásban a lehetőségek függvényében.	Az idősothtonokban évek óta gondot okoz a gondozói ápolói munkakör megfélemlő számú betöltése, amely az ellátás színvonalának csökkenését okozza. A létszámbány problémájának leküzdése céljából felvételre kerülnek alacsonyabb iskolai végzettségű munkatársak is, akiknek beiskolázása folyamatos	A szakmai létszámbány mértékének, valamint az ebből eredő nehézségek feltértele. A beiskolázás előnyeinek bemutatása Álláspályázat folyamatos megellenítése. Az alacsonyabb képesséssel rendelkező dolgozók beiskolázása	Szolgáltatás-tervezési koncepció	A cél kapcsolódik az Időügyi Nemzeti Stratégia 2034-ben és a Tartós Ápolásra Gondozásra Vonakozó Stratégia 2030-ban leírt célokhoz és feladatokhoz	A datagyűjtés, feltérés, értékelés, elemzés. A szakmai megbeszélés módjainak helyi/intézményi szintű kidolgozása. Beiskolázás éves terv készítése, majd ez alapján a képzésekhez források biztosítása. A helyettesítések szakmai és logi	A cél kapcsolódik az Időügyi Nemzeti Stratégia 2034-ben és a Tartós Ápolásra Gondozásra Vonakozó Stratégia 2030-ban leírt célokhoz és feladatokhoz	Soproni Szociális Intézmény, Soproni MIV Polgármesteri Hivatala Humányszolgáltatási Osztálya	2027. 12.31.	Az ellátotti és dolgozói elégedettség vizsgálata (értékelés) A becsatolásból eredő nehézségek megszüntetése, egyenle- sebb tehermegosztás, dolgozói elégedettség (vizsgálat eredményei)	Szakmai, erkölcsi és anyagi támogatottság (humán és pénzügyi). Fenntartói támogatás, kezdeményezések jóváhagyása, (humán és pénzügyi) finanszírozás (pénzügyi)	nem releváns

2	A nappali ellátás főhelybővítése	A jelenleg jól és maximális létszámmal működő nappali ellátás hosszabb távon nem elegendi ki a városban élő fogyatékos személyek szükségeit. A város speciális iskoláiban 24 éves korig tartózkodhatnak a fogyatékkal élő fiatalok, az onnan kikerülők elhelyezése a nappali ellátásban csak hosszabb várakozási idő után teljesíthető. Az ebből eredő teher a szülőre hárul, amely érintheti munkája ellátását is amennyiben az iskolából kikerülő fiatal nem nyer felvételt a nappali ellátásba.	A nappali ellátás kialakításának előkészítése (tervek, szakmai előkészítés). A nappali ellátás bővítésének lehetőségei (önkormány- zati, egyházi stb.) – a döntés előkészítés a nappali ellátásban fenntartó részéről. Az új nappali ellátás kialakításával a fogyatékos személyek komplex ellátása valósulna meg.	Szolgáltatástá- vezési konceptió	A cél kapcsolódik a Tartós Ápolásra- Gondozásra Vonatkozó Stratégia 2030 - ban megfogalmazott célokhoz és feladatokhoz	Ellátotti igények előzetes felmérése, a korábbi évek statisztikáinak összesítése, értékelése, elemzése. Beszámolók elkészítése a fenntartó tájékoztatása céljából. Pályázati és egyéb finanszírozási lehetőségek kutatása. A nappali intézmény konkrét helyének kialakítása (épület, épületterész) Szakmai létszám biztosítása a fenntartó részéről.	Soproni Szociális Intézmény, Sopron MJV Polgármesteri Hivatala Humánszolgálat- táti Osztálya	2027. 12.31.	Az igények mérhető kimutatása, tervek, szakmai értékelések elkészítése. A város szociális ellátásának bővítése, az ellátások egymásra épülésének megvalósulása a ellátotti és hozzátartozói elégedettség.	Megerősítés, támogatottság a célcsoport irányából (humán Fenntartói támogatás (humán, pénzügyi) Finanszírozás biztosítása (pénzügyi)	nem releváns
3	A támogató szolgálat bővítése	A támogató szolgálat a jelenlegi 4 fő munkatárssal és egy fő vezetővel nem tudja kielégíteni a fogyatékos személyek körében felmerülő igényeket, szükségeket (otthoni ellátás, szállítás). A szolgálat legalább 1 fővel törtendő bővítésére lenne szükség a folyamatos ellátás biztosításához.	A tényleges szükségek és igények meghatározása , a finanszírozás és a fenntartatós- ság biztosítása	Szolgáltatástá- vezési konceptió	A cél kapcsolódik a Tartós Ápolásra- Gondozásra Vonatkozó Stratégia 2030 - ban megfogalmazott célokhoz és feladatokhoz	Igények, szükségek felmérése nem csak ellátotti körben, hanem minél szélesebb körben. Pályázati lehetőségek kutatása, a személyi feltételek bővítése (állás megpályázata- sa), elégedettségi vizsgálat az ellátottak körében.	Sopron és Környéke Család és Gyermekei Ellátás Intézete	2027. 12.31.	A szükségek és igények kel- alátámasztot- sága (adatok összesítése), a pályázati lehetőségek kiaknázása, az ellátottak és a szakemberek véleménye, javaslatai.	Megerősítés, támogatottság a célcsoport irányából (humán). A meglévő szakmai háttér tapasztalatai, jó gyakorlatok (humán) Fenntartói támogatás (humán, pénzügyi) finanszírozás (pénzügyi).	nem releváns
4	Az orvosok motiválása rendelőjük akadálymentesíté	Azok az orvosi rendelők, amelyek nem önkormányzati ingatlanban	Az orvosok figyelmének felkeltése a téma iránt, a	Szolgáltatástá- vezési konceptió	A cél kapcsolódik a Tartós Ápolásra- Gondozásra	Elégedettségi vizsgálat a fogyatékossga l élők és	Sopron MJV Polgármesteri Hivatala Humánszolgálati	2027. 12.31.	A hiányosságok alátámasztása előzetes	Fenntartói támogatás (humán, pénzügyi)	nem releváns

	sére érzékenyítés útján, az érintett fogvatékosági csoport képviselőinek bevonásával.	működnek, nem feltétlenül felelnek meg az akadálymentesítésnek, így a mozgásukban korlátozottakat hátrányos megkülönböztetés éri. Bár a háziorvosok sürgős esetben házhoz is kimennek, de ez nem biztos, hogy kielégíti a rászorulóknak tényleges szükségleteit (esetleg plusz kiadással is járhat), így sérülnek önrendelkezési jogaik.	betegség rendszerben való szemléltetésének képessége (a betegség mellett van egy fogvatékoság is). Az empátia, tolerancia megerősítése az orvosokban.	Vonatkozó Stratégia 2030 - ban valamint az Egészséges Magyarország 2021-2027 eu. ágazati koncepció mentális egészség és esélyegyenlőség fejezetében leírt, megfogalmazott célokhoz és feladatokhoz	hozzátartozóik körében az orvosi ellátásról. Tájékoztató szóróanyag eljuttatása az érintett orvosoknak a fogvatékkal élők sajátosságairól, egészségügyi ellátásuk során felmerülő igényeikről. Érzékenyítő beszélgetések, előadások fogvatékos személyek részvételével a háziorvosoknak szervezett megbeszéléseken. Jó gyakorlatok bemutatása (olyan orvosok közreműködése, akik már akadálymentesítették rendelőjüket.	Osztálya	felmérésekkel, a fogvatékos személy önrendelkezése elfogadása az orvos-beteg kapcsolatban, az egészségügyi alapellátás hiányosságainak felszámolása.	Szakmai (orvos) támogatottság (humán) Pénzügyi források (pénzügyi)		nem releváns	
5	Orvos/szakorvos, illetve ápoló személyzet motiválása arra vonatkozóan, hogy a városban előforduló fogvatékos személyektől eredő megkereséseket vállalják	Egy mozgáskorlátozott személyhez betegség esetén ugyan kimegy lakásra a háziorvos, de ha szakorvos igénye merül fel, más, pl. értelmileg akadályozott, látássérült vagy siket beteg ellátása külön bánásmódot igényel. Gyakori, hogy értelmi sérültet csak Győrben vagy Szombathelyen látnak el, mert Sopronban nincs olyan szakorvos, aki vállalná a feladást az ellátásért (fogorvos, nőgyógyász).	Az általános/mini máll is igények meghatározása az egészségügyi ellátásban a fogvatékos emberek hatékonyabb gyógyítása érdekében. A témát feldolgozó egyeztetések egészségügyi dolgozók körében, az önrendelkezés és az alapvető jogok támogatása a	Szolgáltatási koncepció	A cél kapcsolódik a Tartós Ápolásra Gondozásra Vonatkozó Stratégia 2030 - ban valamint az Egészséges Magyarország 2021-2027 eu. ágazati koncepció mentális egészség és esélyegyenlőség fejezetében leírt megfogalmazott célokhoz és feladatokhoz	Felmérés készítése a rendelkezésre álló, a fogvatékos személyeket is érintő fogvatékos szakorvosokról és a fogvatékosággal 1 élők körében az szakorvosi ellátások igénybevételei lehetőségéről. Tájékoztató anyagok (felmérések adatai) eljuttatása szakorvosokhoz a probléma	Sopron MJV Polgármesteri Hivatal Humánszolgáltatási Osztálya	2027. 12.31.	A téma fontosságának igazolása (felmérések kiértékelése, elemzése), a megoldások egymásra hangolása, egymásra épülése (kölcsonosság az egészségügyi ellátó rendszeren belül). Néhány szakorvos, ápolói személyzet képzése.	Fenntartói támogatás (humán, pénzügyi) Szakmai (orvos) támogatottság (humán) Finanszírozás lehetőségei (pénzügyi)	nem releváns

		Ugyancsak nehézséget jelent egy vak vagy kerékesszékes személy kórházi/szanatóriu-mi ellátása.	fogyatékos személyek egészségügyi ellátásában.				meghatározásáv al. JavaslatoK, vélemények kérdése (orvosok, fogyatékosság- gal élők és hozzátartozók). Jo gyakorlatok felkutatása, néhány szakorvos megbizása fogyatékos személyek ellátására, részükre a szükséges feltételek biztosításának támogatása.		kijelölése fogyatékos személyek ellátásra (külön megbízás alapján).		
--	--	--	---	--	--	--	--	--	---	--	--

3. Megvalósítás

Önkormányzatunk az általa fenntartott intézmények vezetői számára feladatul adja és ellenőrzi, a településen működő nem önkormányzati fenntartású intézmények vezetőit pedig partneri viszony során kéri, hogy a Helyi Esélyegyenlőségi Programot valósítsák meg, illetve támogassák.

Önkormányzatunk azt is kéri intézményeitől és partnereitől, hogy vizsgálják meg, illetőleg a program elfogadását követően biztosítsák, hogy az intézményük működését érintő, valamint az esélyegyenlőség szempontjából fontos egyéb közszolgáltatásokat meghatározó stratégiai dokumentumokba és iránymutatásokba épüljenek be és érvényesüljenek az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó azon kötelezettségek, melyek az önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjában részletes leírásra kerültek.

Önkormányzatunk elvárja, hogy intézményei a Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Tervében szereplő vállalásokról, az őket érintő konkrét feladatokról intézményi szintű akcióterveket és évente cselekvési ütemterveket készítsenek.

A fentiekkel kívánjuk biztosítani, hogy az HEP IT-ben vállalt feladatok településünkön maradéktalanul megvalósuljanak.

4. Elfogadás módja és dátuma

Sopron Megyei Jogú Város Helyi Esélyegyenlőségi Programjának szakmai egyeztetése megtörtént. Az itt született észrevételeket a megvitatást követően a HEP Intézkedési Tervébe beépítettük.

Ezt követően Sopron Megyei Jogú Város Közgyűlése a Helyi Esélyegyenlőségi Programot (melynek része az Intézkedési Terv) megvitatta és a 280/2022. (XII. 21.) számú határozatával elfogadta.

Dátum 2022. 12. 21.

Aláírás

